

ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ- ਦਸਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ
ਸੈਸ਼ਨ-2019-20

- vii. Cutting and Tailoring
- viii. Mech. Drawing & Painting
- ix. Music (Vocal)
- x. Music (Tabla)
- xi. Music (Instrumental)
- xii. Health and Phy. Education

Pre Vocational Subjects:

- xiii. Computer Science (Pre Vocational)
- xiv. Rep & Maint of HHEA
- xv. Electronic & Technology
- xvi. Rep & Maint of Farm Machinery
- xvii. Knitting (Hand & Machine)
- xviii. Engg. Drafting & Duplicating
- xix. Food Preservation
- xx. Manufacturing of Leather Goods

OR

NSQF (National Skill Qualification Framework):

- i. Retail
- ii. Automobile
- iii. Health Care
- iv. Information Technology/Information technology enable Services
- v. Security
- vi. Beauty and Wellness
- vii. Travel and Tourism
- viii. Physical Education and Sports
- ix. Construction
- x. Agriculture
- xi. Apparel

Important Note:- Evaluation of Elective, Pre-Vocational and NSQF subjects will be done at school level.

ਨੋਟ:-

- (1) ਉਪਰੋਕਤ ਸਕੀਮ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ 9ਵੀਂ ਅਤੇ 10ਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। 780 NSQF ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ NSQF ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੀ ਉਕਤ ਸਕੀਮ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ।

2019-20
(A) SCHEME OF STUDIES
(ACADEMIC STREAM)
FOR

MATRICULATION (10TH CLASS) EXAMINATION

(a) COMPULSORY SUBJECTS: EVERY CANDIDATE SHALL OFFER THE FOLLOWING SUBJECTS:

Sr. No.	Subject		Subject Code	Subject Abbr.	Th		Prac./Pro		CCE	Total Marks	Min Pass Marks
					Max/Min	Max/Min	Max/Min	Max/Min			
1.	Punjabi ਪੰਜਾਬੀ	Punjabi-A	01	PB (ਪ੍ਰ)/	70	23			5	75	25
		Punjabi-B	72	PB (ਪ੍ਰ)/	65	22			10	75	25
	Or Punjab History and Culture ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ	Punjab History and Culture Part-A	07	PHC (ਪਹਕ)	70	23			5	75	25
		Punjab History and Culture Part-B	73	PHC (ਪਹਕ)	65	22			10	75	25
2.	English ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ		02	EN ਅ	90	30			10	100	33
3.	Hindi ਹਿੰਦੀ		03	HI ਹ	90	30			10	100	33
4.	Mathematics ਗਣਿਤ		04	MA ਗ	80	27	10	03	10	100	33
5.	Science ਵਿਗਿਆਨ		05	SC ਵ	70	23	20	07	10	100	33
6.	Social Science ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ		06	SS ਸਸ	90	30	-	-	10	100	33
7.	Computer Science ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ		63	CS ਕੰਸ	50	17	40	13	10	100	33

8. ELECTIVE SUBJECT:

Each candidate shall offer any one of the following elective subjects or any one Trade of NSQF.

Sr. No.	Subject	Subject Code	Subject Abbr.	Th		Prac/Pro		CCE	Total Marks	Min Pass Marks
				Max/Min	Max/Min	Max/Min	Max/Min			
i.	Urdu Elective ਉਰਦੂ	10	UR ਉ	90	30			10	100	33
ii.	Sanskrit ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ	09	SK ਸੰਸ	90	30			10	100	33
iii.	French ਫਰੈਂਚ	15	FR ਫਰ	70	23	20	07	10	100	33
iv.	German ਜਰਮਨ	16	JR ਜਰ	70	23	20	07	10	100	33
v.	Urdu (In Lieu of Hindi) ਉਰਦੂ	71	UR ਉ	90	30			10	100	33
vi.	Agriculture ਖੇਤੀਬਾੜੀ	35	AG ਖਬ	50	17	40	13	10	100	33
vii.	Home Science ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਗਿਆਨ	33	HS ਗ੍ਰਵ	60	20	30	10	10	100	33
viii.	Cutting and Tailoring ਕਟਾਈ ਅਤੇ ਸਿਲਾਈ	29	CT ਕਟ	40	13	50	17	10	100	33
ix.	Mech. Drawing & Painting ਮਕੈਨੀਕਲ ਡਰਾਈਂਗ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਕਲਾ	28	DR ਮਚ	50	17	40	13	10	100	33
x.	Music (Vocal) ਸੰਗੀਤ (ਗਾਇਨ)	30	MV ਸੰਗ	40	13	50	17	10	100	33
xi.	Music (Tabla) ਸੰਗੀਤ (ਤਬਲਾ)	32	MT ਸੰਤ	40	13	50	17	10	100	33
xii.	Music (Instrumental) ਸੰਗੀਤ (ਵਾਦਨ)	31	MI ਸੰਵ	40	13	50	17	10	100	33

xiii.	Health and Phy. Education ਸਿਹਤ ਤੇ ਸਰੀਰਿਕ ਸਿੱਖਿਆ	08	HE ਸਸਸ	50	17	40	13	10	100	33
Pre Vocational Subject: Total 08 subjects)										
xiv.	Computer Science (Pre Vocational) ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ	34	CSP ਕੰਸ	40	13	50	17	10	100	33
xv.	Rep & Maint of HHEA ਰਿਪੇਅਰ ਐਂਡ ਮੈਨਟੀਨੈਂਸ ਆਫ ਹਾਊਸਹੋਲਡ ਇਲੈਕਟਰੀਕਲ ਐਪਲਾਈਸਿਜ਼	38	RM ਰਹਦ	40	13	50	17	10	100	33
xvi.	Electronic & Technology ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ	39	ET ਏਟ	40	13	50	17	10	100	33
xvii.	Knitting (Hand & Machine) ਨਿਟਿੰਗ (ਹੈਂਡ ਐਂਡ ਮਸ਼ੀਨ)	47	KM ਨ	40	13	50	17	10	100	33
xviii.	Engg. Drafting & Duplicating ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਐਂਡ ਡੁਪਲੀਕੇਟਿੰਗ	48	ED ਏਡ	90	30			10	100	33
xix.	Food Preservation ਫੂਡ ਪਰੀਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ	49	FP ਫਪ	40	13	50	17	10	100	33
xx.	Manufacturing of Leather Goods ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਆਫ ਲੈਦਰ ਗੁੱਡਜ਼	54	ML ਮਲ	40	13	50	17	10	100	33

OR

8. NSQF (National Skill Qualification Framework):

Sr. No.	Subject	Subject Code	Subject Abbr.	Th		Prac/Pro		CCE	Hands on Training (HOT)	Total Marks	Min Pass Marks
				Max/Min	Max/Min	Max/Min	Max/Min				
i.	Retail ਪ੍ਰਚੂਨ	76	ORT ਸਪਚ	30	10	50	17	10	10	100	33
ii.	Automobile ਆਟੋਮੋਬਾਈਲ	78	EWA ਅਰਦ	30	10	50	17	10	10	100	33
iii.	Health Care ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ	79	HLTH ਸਸਭ	30	10	50	17	10	10	100	33

iv.	Information Technology/Information Technology Enabled Services ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ/ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਧਾਰਿਤ ਸੇਵਾਵਾਂ	80	IT ਸਤ	30	10	50	17	10	10	100	33
v.	Security ਸੁਰੱਖਿਆ	81	PSE ਨਸਰ	30	10	50	17	10	10	100	33
vi.	Beauty and Wellness ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ	82	BEWE ਖਬਤ	30	10	50	17	10	10	100	33
vii.	Travel and Tourism ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ	86	TT ਯਸਸ	30	10	50	17	10	10	100	33
viii.	Physical Education and Sports ਸਰੀਰਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ	87	PES ਸਸਖ	30	10	50	17	10	10	100	33
ix.	Construction ਉਸਾਰੀ	90	CSCT ਉਸ	30	10	50	17	10	10	100	33
x.	Agriculture ਖੇਤੀਬਾੜੀ	88	AGR ਖਬਤ	30	10	50	17	10	10	100	33
xi.	Apparel ਅਪੈਰਲ	89	APL ਅਪਲ	30	10	50	17	10	10	100	33

Important Note: It is mandatory to get minimum 33% marks in theory and practical separately. No minimum marks are required in CCE but it is mandatory to get 33% marks in theory, practical and CCE in aggregate.

ਵਿਸ਼ਾ ਸੂਚੀ

I. ਠਾਜ਼ਮੀ ਵਿਸ਼ੇ

1. ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ-ਏ
2. ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ-ਬੀ
3. ਪੰਜਾਬੀ-ਏ
4. ਪੰਜਾਬੀ-ਬੀ
5. ਪੰਜਾਬ ਹਿਸਟਰੀ ਐਂਡ ਕਲਚਰ-ਏ
6. ਪੰਜਾਬ ਹਿਸਟਰੀ ਐਂਡ ਕਲਚਰ-ਬੀ
7. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ
8. ਹਿੰਦੀ/ ਉਰਦੂ (ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ)
9. ਗਣਿਤ
10. ਵਿਗਿਆਨ
11. ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ
12. ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ

II. ਇਲੈਕਟਿਵ ਵਿਸ਼ੇ

1. ਉਰਦੂ ਇਲੈਕਟਿਵ
2. ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ
3. ਫਰੈਂਚ
4. ਜਰਮਨ
5. ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ
6. ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਗਿਆਨ
7. ਕਟਾਈ ਤੇ ਸਿਲਾਈ
8. ਮਕੈਨੀਕਲ ਡਰਾਈਂਗ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਕਲਾ
9. ਸੰਗੀਤ (ਗਾਇਨ)
10. ਸੰਗੀਤ (ਵਾਦਨ)
11. ਸੰਗੀਤ (ਤਬਲਾ)
12. ਸਹਿਤ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ

ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਦਸਵੀਂ

1. ਪੰਜਾਬੀ (ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਵਿਸ਼ਾ)

(ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ)

ਪੇਪਰ - ਏ

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ: 75 ਅੰਕ

ਪਾਸ: 25 ਅੰਕ

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ

1. ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ : ਸਾਹਿਤ-ਮਾਲਾ: 1●

(i) ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕਵਿਤਾ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਾਵਿ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

(ੳ) ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ (ਅ) ਸੂਫੀ-ਕਾਵਿ

(ੲ) ਕਿੱਸਾ- ਕਾਵਿ (ਸ) ਬੀਰ - ਕਾਵਿ

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ

- ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਸਤੂ ਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ (Objective type) ਦੇ ਹੋਣਗੇ
- ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਬਾਰੇ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ/ਸਾਰ ਬਾਰੇ ਹੋਵੇਗਾ।

(ii) ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਵਾਰਤਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਲੇਖ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

(ੳ) ਰਬਾਬ ਮੰਗਾਉਣ ਦਾ ਵਿਰਤਾਂਤ (ਅ) ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ (ੲ) ਬੋਲੀ

(ਸ) ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ (ਹ) ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕੂਕਾ

(ਕ) ਮਹਾਂਕਵੀ ਕਾਲੀਦਾਸ (ਖ) ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਵਡੇਰੇ (ਗ) ਤੁਰਨ ਦਾ ਹੁਨਰ

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ

- ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਸਤੂ ਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ (Objective type) ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
- ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲੇਖ ਦੇ ਸਾਰ ਬਾਰੇ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਪਾਠ-ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ।

2. ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ: ਵੰਨਗੀ : 1●

(i) ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

(ੳ) ਕੁਲਫੀ (ਅ) ਮੜੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ (ੲ) ਅੰਗ ਸੰਗ

(ਸ) ਬੰਮ ਬਹਾਦੁਰ (ਹ) ਬਾਗੀ ਦੀ ਧੀ (ਕ) ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲਦ

(ਖ) ਇੱਕ ਪੈਰ ਘੱਟ ਤੁਰਨਾ

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ:

- ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਸਤੂ ਨਿਸ਼ਠ (Objective type) ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
- ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਪਾਠ - ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਦੋ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(ii) ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਇਕਾਂਗੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

(ੳ) ਬੰਬ ਕੇਸ (ਅ) ਨਾਇਕ (ੲ) ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ

(ਸ) ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ (ਹ) ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ

- ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ (Objective type) ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
- ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਾਤਰ- ਚਿਤਰਨ ਬਾਰੇ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਦੋ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੇ ਕੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪਾ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

3. ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ: ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ (ਨਾਵਲ)

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ:

- ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ (Objective type) ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
- ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਾਤਰ- ਚਿਤਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ- ਸੈੱਟਰ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿਦਾਇਤਾਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(ੳ) ਸਾਹਿਤ-ਮਾਲਾ:1● ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਵਿ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।

(ਅ) ਵੰਨਗੀ:1● ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕਹਾਣੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਕਾਂਗੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।

(ੲ) ਨਾਵਲ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।

(ਇਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1-1 ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ) 10

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਗੁਰਮਿਤ-ਕਾਵਿ, ਸੂਫੀ - ਕਾਵਿ , ਕਿੱਸਾ - ਕਾਵਿ ਅਤੇ ਬੀਰ - ਕਾਵਿ ਵਿੱਚੋਂ 4 ਕਾਵਿ-ਟੋਟੇ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ 5 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ। 8+8=16

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਕੋਈ ਦੋ ਕਾਵਿ-ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ -ਭਾਵ/ ਸਾਰ (ਦੋਵੇਂ ਪੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਲਗ-ਪਗ 4● ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 4

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਸਾਹਿਤ-ਮਾਲਾ:1● ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਲੇਖ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਸਾਰ ਲਗ-ਪਗ 15● ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 6

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 4+4=8

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਵੰਨਗੀ : 1● ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਸਾਰ ਲਗ-ਪਗ 15● ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 6

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 7 ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਠ - ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 3+3=6

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8 ਇਕਾਂਗੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪਾਤਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਪਾਤਰ-ਚਿਤਰਨ ਲਗ-ਪਗ 125 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 5

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 9 ਇਕਾਂਗੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੇ ਕੇ (ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪਾ ਕੇ), ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਤਿੰਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਅੰਕ ਦੇ ਹੋਣਗੇ। $1+1+1 = 3$
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨਾਵਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਪਾਤਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਪਾਤਰ ਚਿਤਰਨ ਲਗ-ਪਗ 15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 6
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 11 ਨਾਵਲ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਲਗ-ਪਗ 4 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ। $2+3=5$

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 1 ਤੋਂ 5 ਤੱਕ 'ਸਾਹਿਤ-ਮਾਲਾ : 10' ਵਿੱਚੋਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 6 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ 'ਵੰਨਗੀ : 10' ਵਿੱਚੋਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 10 ਅਤੇ 11 ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਨਾਵਲ ਵਿੱਚੋਂ

ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ: (1) 'ਸਾਹਿਤ-ਮਾਲਾ:10' (2) 'ਵੰਨਗੀ:10' (3) ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ (ਨਾਵਲ)

(ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਮੁਹਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ)

ਸ਼੍ਰੇਣੀ - ਦਸਵੀਂ

2. ਪੰਜਾਬੀ (ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਵਿਸ਼ਾ)

(ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ)

ਪੇਪਰ-ਬੀ

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ: 75 ਅੰਕ

ਪਾਸ: 25 ਅੰਕ

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:1 ਵਿਆਕਰਨ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ (Objective Type) ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:2 ਲੇਖ :

(ੳ) ਜੀਵਨੀਆਂ-ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ/ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ/ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਿਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ।

(ਅ) ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ (ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ)।

(ੲ) ਮੇਲੇ/ਤਿਉਹਾਰ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਿਕ ਪੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ।

(ਸ) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪੱਖ/ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ।

(ਹ) ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਚੇਤਨਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:3 ਚਿੱਠੀਆਂ/ਪੱਤਰ: ਨਿੱਜੀ; ਮਿੱਤਰਾਂ/ਸਹੇਲੀਆਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ।

ਅਰਜ਼ੀਆਂ: ਸਰਕਾਰੀ/ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ/ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ, ਅਦਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:4 ਸੰਖੇਪ ਪੈਰਾ : ਕਿਸੇ ਪੈਰੇ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇਣਾ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:5 ਅਣਡਿੱਠਾ ਪੈਰਾ : ਨਿਯਤ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਣੇ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:6 ਮੁਹਾਵਰੇ : ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਦੀ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:7 ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ: ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:8 (ੳ) ਵਿਆਕਰਨ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਮੰਤਵ, ਅੰਗ।

ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਉਪ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਟਕਸਾਲੀ ਜਾਂ ਮਿਆਰੀ ਭਾਸ਼ਾ।

(ਅ) ਧੁਨੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਧੁਨੀਆਂ : ਸੂਰ, ਵਿਅੰਜਨ, ਨਾਸਕੀ ਸੂਰ, ਨਾਸਕੀ ਵਿਅੰਜਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:9 ਲਿਪੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ : ਵਰਨ ਜਾਂ ਅੱਖਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਮੁਕਤਾ, ਲਗਾਂ ਅਤੇ ਲਗਾਖਰ

(ਬਿੰਦੀ, ਟਿੱਪੀ, ਅਧਕ)

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:10 (ੳ) ਸ਼ਬਦ-ਬੋਧ : ਨਾਂਵ, ਪੜਨਾਂਵ, ਕਿਰਿਆ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਸੰਬੰਧਕ, ਯੋਜਕ ਅਤੇ ਵਿਸਮਿਕ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ।

(ਅ) ਨਾਂਵ, ਪੜਨਾਂਵ, ਕਿਰਿਆ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:11 ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਵਚਨ ਬਦਲੋ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:12 ਕਾਲ : ਕਿਸਮਾਂ, ਉਪਭੇਦ ਅਤੇ ਵਾਕ ਦਾ ਕਾਲ ਬਦਲਣਾ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ :13 ਅਰਥ-ਬੋਧ : ਬਹੁ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਵਿਰੋਧਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ।

ਪੇਪਰ-ਸੈਟਰਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1: ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ (Objective Type) ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 7,8,9,10,11,12,13 ਵਿੱਚੋਂ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ)। 10

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2: ਕੋਈ ਪੰਜ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਉੱਤੇ ਲਗ-ਪਗ 400 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 7 ਅੰਕ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦੇ ਅਤੇ 5 ਅੰਕ ਪ੍ਰਗਟਾਅ - ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ, ਸਪਸ਼ਟਤਾ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਮੁਹਾਵਰੇ ਆਦਿ ਦੇ ਹਨ।

12

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3: ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ 'ਤੇ ਪੱਤਰ/ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਰੰਭ ਦਾ 1 ਅੰਕ, ਮੱਧ ਦੇ 5 ਅੰਕ ਅਤੇ ਅੰਤ ਦਾ 1 ਅੰਕ ਹੈ। $1+5+1=7$
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4: ਲਗ-ਪਗ 15● ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੈਰਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿਰਲੇਖ ਵੀ ਲਿਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਦੇ 5 ਅੰਕ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ 1 ਅੰਕ ਹੈ। $5+1=6$
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5: ਨਿਯਤ ਪਾਠ - ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਲਗ-ਪਗ 15● ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੈਰਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। $2+2+2+2=8$
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6: ਦਸ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪੰਜ ਨੂੰ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ। ਵੱਖਰੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। $2+2+2+2+2=10$
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 7: ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪੈਰਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵਾਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਛੇ ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹੋਣ, ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 3
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8: (ੳ) ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਆਕਰਨ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਮੰਤਵ, ਅੰਗ; ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਟਕਸਾਲੀ ਜਾਂ ਮਿਆਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਤਿੰਨ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। 3
- (ਅ) ਧੁਨੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਧੁਨੀਆਂ: ਸਵਰ, ਵਿਅੰਜਨ, ਨਾਸਕੀ ਸਵਰ, ਨਾਸਕੀ ਵਿਅੰਜਨ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। 1
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 9: ਲਿਪੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ: ਵਰਨ ਜਾਂ ਅੱਖਰ, ਮੁਕਤਾ, ਲਗਾਂ, ਬਿੰਦੀ, ਟਿੱਪੀ, ਅਧਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। 2
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10: (ੳ) ਦੋ ਸ਼ਬਦ-ਭੇਦ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਨ ਪੁੱਛੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਨਾਂਵ, ਪੜਨਾਂਵ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਕਿਰਿਆ, ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਸੰਬੰਧਕ, ਯੋਜਕ ਅਤੇ ਵਿਸਮਿਕ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ)। 2
- (ਅ) ਨਾਂਵ, ਪੜਨਾਂਵ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਕਿਰਿਆ, ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਪੁੱਛੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। 3
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 11: ਕੋਈ ਇੱਕ ਵਾਕ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚਲੇ ਨਾਂਵ, ਪੜਨਾਂਵ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਚਨ ਤੇ ਲਿੰਗ ਬਦਲ ਕੇ ਦੋ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 2
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 12: ਕੋਈ ਇੱਕ ਵਾਕ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ ਮੁੜ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 2
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 13: (ੳ) ਇੱਕ ਬਹੁ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- (ਅ) ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- (ੲ) ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- (ਸ) ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕੇ ਉਸਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਂ ਉਲਟ ਭਾਵੀ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। $1+1+1+1=4$

ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਸਵੀਂ
3. ਪੰਜਾਬੀ
ਪੇਪਰ - ਏ

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਲਿਖਤੀ ਪੇਪਰ : 70 ਅੰਕ

ਸੀ.ਸੀ.ਈ.: 05 ਅੰਕ

ਕੁੱਲ : 75 ਅੰਕ

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ

1. ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ : ਸਾਹਿਤ-ਮਾਲਾ: 10

(i) ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕਵਿਤਾ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਾਵਿ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

- (ੳ) ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ (ਅ) ਸੂਫੀ-ਕਾਵਿ (ੲ) ਕਿੱਸਾ- ਕਾਵਿ
(ਸ) ਬੀਰ - ਕਾਵਿ

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ

- ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ (Objective type) ਦੇ ਹੋਣਗੇ
- ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਬਾਰੇ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ/ਸਾਰ ਬਾਰੇ ਹੋਵੇਗਾ।

(ii) ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਵਾਰਤਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਲੇਖ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

- (ੳ) ਰਬਾਬ ਮੰਗਾਉਣ ਦਾ ਵਿਰਤਾਂਤ (ਅ) ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ (ੲ) ਬੋਲੀ
(ਸ) ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ (ਹ) ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕੂਕਾ (ਕ) ਮਹਾਂਕਵੀ ਕਾਲੀਦਾਸ
(ਖ) ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਵਡੇਰੇ (ਗ) ਤੁਰਨ ਦਾ ਹੁਨਰ

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ

- ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ (Objective type) ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
- ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲੇਖ ਦੇ ਸਾਰ ਬਾਰੇ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਪਾਠ-ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ।

2. ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ: ਵੰਨਗੀ : 10

(i) ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

- (ੳ) ਕੁਲਫੀ (ਅ) ਮੜੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ (ੲ) ਅੰਗ ਸੰਗ
(ਸ) ਬੰਮ ਬਹਾਦੁਰ (ਹ) ਬਾਗੀ ਦੀ ਧੀ (ਕ) ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲਦ
(ਖ) ਇੱਕ ਪੈਰ ਘੱਟ ਤੁਰਨਾ

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ:

- ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ (Objective type) ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
- ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਪਾਠ - ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਦੋ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(ii) ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਇਕਾਂਗੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

- (ੳ) ਬੰਬ ਕੇਸ (ਅ) ਨਾਇਕ (ੲ) ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ
(ਸ) ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ (ਹ) ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ

- ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ (Objective type) ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
- ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਾਤਰ- ਚਿਤਰਨ ਬਾਰੇ ਹੋਵੇਗਾ।

- ਦੋ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੇ ਕੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪਾ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

3. ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ: ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ (ਨਾਵਲ)

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ:

- ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ (Objective type) ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
- ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਾਤਰ-ਚਿਤਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ- ਸੈੱਟਰ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿਦਾਇਤਾਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

- (ੳ) ਸਾਹਿਤ-ਮਾਲਾ:1● ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਵਿ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।
- (ਅ) ਵੰਨਗੀ:1● ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕਹਾਣੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਕਾਂਗੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।
- (ੲ) ਨਾਵਲ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।
(ਇਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1+1 ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ) 4+4+2= 10
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਗੁਰਮਿਤ-ਕਾਵਿ, ਸੂਫੀ - ਕਾਵਿ, ਕਿੱਸਾ - ਕਾਵਿ ਅਤੇ ਬੀਰ - ਕਾਵਿ ਵਿੱਚੋਂ 4 ਕਾਵਿ-ਟੋਟੇ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ। 5+5=10
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਕੋਈ ਦੋ ਕਾਵਿ-ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ-ਭਾਵ/ ਸਾਰ (ਦੋਵੇਂ ਪੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਲਗ-ਪਗ 4● ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 5
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਸਾਹਿਤ-ਮਾਲਾ:1● ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਲੇਖ ਦੇ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਸਾਰ ਲਗ-ਪਗ 15● ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 7
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ, ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 3+3=6
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਵੰਨਗੀ : 1● ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਸਾਰ ਲਗ-ਪਗ 15● ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 7
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 7 ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਠ - ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਦੋ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 3+3=6
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8 ਇਕਾਂਗੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪਾਤਰ ਦੇ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਪਾਤਰ-ਚਿਤਰਨ ਲਗ-ਪਗ 125 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 6
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 9 ਇਕਾਂਗੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੇ ਕੇ (ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪਾ ਕੇ), ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਤਿੰਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਅੰਕ ਦੇ ਹੋਣਗੇ। 1+1+1=3
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨਾਵਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਪਾਤਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਪਾਤਰ ਚਿਤਰਨ ਲਗ-ਪਗ 15● ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 7
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 11 ਨਾਵਲ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਲਗ-ਪਗ 4● ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਾ 1 ਅੰਕ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। 1+2=3

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 1 ਤੋਂ 5 ਤੱਕ 'ਸਾਹਿਤ-ਮਾਲਾ : 10' ਵਿੱਚੋਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 6 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ 'ਵੰਨਗੀ : 10' ਵਿੱਚੋਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 10 ਅਤੇ 11 'ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ' ਨਾਵਲ ਵਿੱਚੋਂ

ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ: (1) 'ਸਾਹਿਤ-ਮਾਲਾ:10' (2) 'ਵੰਨਗੀ:10' (3) ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ' (ਨਾਵਲ)

(ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਮੁਹਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ)

ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਸਵੀਂ

4. ਪੰਜਾਬੀ

ਪੇਪਰ-ਬੀ

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਲਿਖਤੀ ਪੇਪਰ: 65 ਅੰਕ

ਸੀ.ਸੀ.ਈ.: 10 ਅੰਕ

ਕੁੱਲ: 75 ਅੰਕ

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:1 ਵਿਆਕਰਨ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ (Objective Type) ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:2 ਲੇਖ :

(ੳ) ਜੀਵਨੀਆਂ-ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ/ਦੇਸ ਭਗਤਾਂ/ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਿਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ।

(ਅ) ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ (ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ)।

(ੲ) ਮੇਲੇ/ਤਿਉਹਾਰ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਿਕ ਪੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ।

(ਸ) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪੱਖ/ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ।

(ਹ) ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਚੇਤਨਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:3 ਚਿੱਠੀਆਂ/ਪੱਤਰ: ਨਿੱਜੀ; ਮਿੱਤਰਾਂ/ਸਹੇਲੀਆਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ।
ਅਰਜ਼ੀਆਂ : ਸਰਕਾਰੀ/ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ/ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ, ਅਦਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:4 ਸੰਖੇਪ ਪੈਰਾ : ਕਿਸੇ ਪੈਰੇ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇਣਾ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:5 ਅਣਡਿੱਠਾ ਪੈਰਾ : ਨਿਯਤ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਣੇ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:6 ਮੁਹਾਵਰੇ : ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਦੀ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:7 ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ: ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:8 (ੳ) ਵਿਆਕਰਨ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਮੰਤਵ, ਅੰਗ।

ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਉਪ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਟਕਸਾਲੀ ਜਾਂ ਮਿਆਰੀ ਭਾਸ਼ਾ।

(ਅ) ਧੁਨੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਧੁਨੀਆਂ : ਸੂਰ, ਵਿਅੰਜਨ, ਨਾਸਕੀ ਸੂਰ, ਨਾਸਕੀ ਵਿਅੰਜਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:9 ਲਿਪੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ: ਵਰਨ ਜਾਂ ਅੱਖਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਮੁਕਤਾ, ਲਗਾਂ ਅਤੇ ਲਗਾਖਰ (ਬਿੰਦੀ, ਟਿੱਪੀ, ਅਧਕ)

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:10 (ੳ) ਸ਼ਬਦ-ਬੋਧ : ਨਾਂਵ, ਪੜਨਾਂਵ, ਕਿਰਿਆ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਸੰਬੰਧਕ, ਯੋਜਕ ਅਤੇ ਵਿਸਮਿਕ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ।

(ਅ) ਨਾਂਵ, ਪੜਨਾਂਵ, ਕਿਰਿਆ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:11 ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਵਚਨ ਬਦਲੋ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:12 ਕਾਲ : ਕਿਸਮਾਂ, ਉਪਭੇਦ ਅਤੇ ਵਾਕ ਦਾ ਕਾਲ ਬਦਲਣਾ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ :13 ਅਰਥ-ਬੋਧ : ਬਹੁ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਵਿਰੋਧਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1: ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ (Objective Type) ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 7,8,9,10,11,12,13 ਵਿੱਚੋਂ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ)

10

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2: ਕੋਈ ਪੰਜ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਉੱਤੇ ਲਗ-ਪਗ 4●● ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 3 ਅੰਕ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦੇ ਅਤੇ 7 ਅੰਕ ਪ੍ਰਗਟਾਅ-ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ, ਸਪਸ਼ਟਤਾ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਮੁਹਾਵਰੇ ਆਦਿ ਦੇ ਹਨ। 1●
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3: ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ 'ਤੇ ਪੱਤਰ/ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਰੰਭ ਦੇ 2 ਅੰਕ, ਮੱਧ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਅਤੇ ਅੰਤ ਦਾ 1 ਅੰਕ ਹੈ। 2+4+1=7
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4: ਲਗ-ਪਗ 15● ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੈਰਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿਰਲੇਖ ਵੀ ਲਿਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਦੇ 5 ਅੰਕ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ 1 ਅੰਕ ਹੈ। 5+1=6
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5: ਨਿਯਤ ਪਾਠ - ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਲਗ-ਪਗ 15● ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੈਰਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ - ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। 1+1+1+1=4
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6: ਦਸ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪੰਜ ਨੂੰ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ। ਵੱਖਰੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। 2+2+2+2+2=10
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 7: ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪੈਰਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵਾਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਛੇ ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹੋਣ, ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 2
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8: (ੳ) ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਆਕਰਨ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਮੰਤਵ, ਅੰਗ; ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਟਕਸਾਲੀ ਜਾਂ ਮਿਆਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਤਿੰਨ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। 1+1=2
(ਅ) ਧੁਨੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਧੁਨੀਆਂ: ਸੂਰ, ਵਿਅੰਜਨ, ਨਾਸਕੀ ਸੂਰ, ਨਾਸਕੀ ਵਿਅੰਜਨ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। 1
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 9: ਲਿਪੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ: ਵਰਨ ਜਾਂ ਅੱਖਰ, ਮੁਕਤਾ, ਲਗਾਂ, ਬਿੰਦੀ, ਟਿੱਪੀ, ਅਧਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। 2
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10: (ੳ) ਦੋ ਸ਼ਬਦ-ਭੇਦ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਨ ਪੁੱਛੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਨਾਂਵ, ਪੜਨਾਂਵ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਕਿਰਿਆ, ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਸੰਬੰਧਕ, ਯੋਜਕ ਅਤੇ ਵਿਸਮਿਕ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ)। 2
(ਅ) ਨਾਂਵ, ਪੜਨਾਂਵ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਕਿਰਿਆ, ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਪੁੱਛੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। 2
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 11: ਕੋਈ ਇੱਕ ਵਾਕ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚਲੇ ਨਾਂਵ, ਪੜਨਾਂਵ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਚਨ ਤੇ ਲਿੰਗ ਬਦਲ ਕੇ ਦੋ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 2
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 12: ਕੋਈ ਇੱਕ ਵਾਕ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ ਮੁੜ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 2
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 13: (ੳ) ਇੱਕ ਬਹੁ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।
(ਅ) ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।
(ੲ) ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। 1+1+1=3

ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ: ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਨ ਅਤੇ ਲੇਖ ਰਚਨਾ
(ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ)

CLASS - X
5. PUNJAB HISTORY AND CULTURE
Paper – A

Time: 3 Hours

Theory: 70 Marks
CCE: 05 Marks
Total: 75 Marks

STRUCTURE OF QUESTION PAPER

1. There will be 28 questions in all. All questions will be compulsory.
2. Question No. 1 to 12 will carry 1 mark each. Answer to each question should be in about 1 - 15 words. 1×12=12
3. Question No. 13 to 19 will carry 2 marks each. Answer to each question should be in about 20 - 25 words. 2×7=14
4. Question No. 20 and 24 will carry 4 marks each. Answer to each question should be in about 40-45 words. 4×5=20
5. Question No. 25 and 28 will carry 6 marks each. Answer to each question should be in about 80-100 words. 6×4=24

TOPIC-WISE WEIGHTAGE TO CONTENT

Topic Sr. No.	Questions Carrying 1 Mark	Questions Carrying 2 Marks	Questions Carrying 4 Marks	Questions Carrying 6 Marks
Topic Sr. No. 1 & 2	6	3	2	2
Topic Sr. No. 3 & 4	6	4	3	2
Total Questions	12	7	5	4
Total Marks	12	14	20	24

SYLLABUS

1. Banda Singh Bahadur and his martyrdom.
2. Sikhs become Master of the Punjab (Dal Khalsa and Misl Organization)
3. The Punjab under Maharaja Ranjit Singh (Administration with special reference to his secular policy).
4. British occupation of the Punjab (Anglo-Sikh wars)

CLASS - X
6. PUNJAB HISTORY AND CULTURE
Paper - B

Time: 3 Hours

Theory: 65 Marks
CCE: 10 Marks
Total: 75 Marks

STRUCTURE OF QUESTION PAPER

1. There will be 26 questions in all. All questions will be compulsory.
2. Question No. 1 to 11 will carry 1 mark each. Answer to each question should be in about 1 - 15 words. 11×1=11
3. Question No. 12 to 18 will carry 2 marks each. Answer to each question should be in about 22 - 25 words. 2×7=14
4. Question No. 19 and 22 will carry 4 marks each. Answer to each question should be in about 40-45 words. 4×4=16
5. Question No. 23 and 26 will carry 6 marks each. Answer to each question should be in about 80-100 words. 6×4=24

TOPIC-WISE WEIGHTAGE TO CONTENT

Topic Sr. No.	Questions Carrying 1 Mark	Questions Carrying 2 Marks	Questions Carrying 4 Marks	Questions Carrying 6 Marks
Topic Sr. No. 1 & 2	6	3	2	2
Topic Sr. No. 3 & 4	5	4	2	2
Total Questions	11	7	4	4
Total Marks	11	14	16	24

SYLLABUS

1. Some famous artists and writers of the Punjab.
  - i) Sobha Singh
  - ii) Amrita Shergil
  - iii) Bhai Vir Singh
  - iv) Amrita Pritam
2. Music, Dances and games of the Punjab.
3. Some freedom fighters of the Punjab
  - i) Lala Lajpat Rai
  - ii) S. Bhagat Singh
  - iii) Shaheed Udham Singh
  - iv) S. Kartar Singh Sarabha
4. Rural handicrafts of Punjab.

CLASS - X
7. ENGLISH

Time: 3hrs.

Theory: 90 Marks
CCE: 10 Marks
Total: 100 Marks

SYLLABUS AND THE STRUCTURE OF QUESTION PAPER

Sr.No.		Contents	
1		Part-1 (Objective type questions) It will consist of 10 objective type questions carrying one mark each. Objective type questions may include questions with One word to one sentence answer or Fill in the blanks or True/ False or Multiple choice type questions. a. Main Course Book b. Supplementary Reader	10 marks 5×1=5 5×1=5
2		Unseen Paragraph (Comprehension) To attempt one out of a prose and poetry paragraph	5q×2m=10 marks
3		English Main Course Book	14 marks
	a	Short Answer Type (any three out of five questions)	3q×3m=9
	b	Long answer type (one question with internal choice)	1q×5m=5
4		English Literature Book (Supplementary Reader)	9 marks
		3 out of 5 questions	3q×3m= 9
5		Poetry	7 marks
	a	Stanza (2 out of 3 questions based on the given stanza)	2q×2m=4
	b	Central idea/ long answer type (with internal choice)	1q×3m=3
6		Vocabulary	4 marks
7	a	Translation from English to Punjabi/Hindi (any four out of six sentences)	8 marks 4×1=4
	b	Translation from Punjabi/Hindi to English (any four out of six sentences)	4×1=4
8		Grammar (objective type)	12 marks
9	a	Message/Advertisement/ Note-making/Notice writing (to attempt any one out of the given two)	4 marks
	b	Paragraph (to attempt any one out of the given two)	5 marks
	c	Letter writing (with internal choice)	7 marks

Note: Abbreviations used q-questions, m-marks

- In Question 3(b), one question will be asked from the first four chapters (**The Happy Prince, Where is Science Taking us?, Secret of Happiness, A Gift for Christmas**). The other question will be asked from the next four chapters (**Some Glimpses of Ancient Indian Thought and Practices, The Home- Coming, The Making of the Earth, The Rule of the Road**).
- There will be four choices in multiple choice questions.
- Questions can be set from the entire prescribed syllabus. Only for question No. 3 and 4, questions will come from the given back exercises only. For

rest of the paper it is not mandatory that all the questions asked by the Paper setter are from the back exercises only.

SYLLABUS

- 1. Reading Skills**
Comprehension of Unseen Passages (Prose/Poetry)
- 2 English Main Course Book**
  - L-1 The Happy Prince
  - L-2 Where is Science Taking Us?
  - L-3 Secret of Happiness
  - L-4 A Gift for Christmas
  - L-5 Some Glimpses of Ancient Indian Thought and Practices
  - L-6 The Home - Coming
  - L-7 The Making of the Earth
  - L-8 The Rule of the Road
- 3 Poems**
  - P-1 Character of a Happy Man
  - P-2 Death the Leveller
  - P-3 A Ballad of Sir Pertab Singh
  - P-4 Razia, the Tigress
  - P-5 Where the Mind is Without Fear
- 4 Supplementary Reader**
  - L-1 Bed Number -29
  - L-2 Half A Rupee Worth
  - L-3 One Thousand Dollars
  - L-4 The Dying Detective
  - L-5 How Much Land Does a Man Need
  - L-6 Return to Air
- 5 Vocabulary**
  - 1 Pairs of words generally confused 1 to 40
  - 2 Idioms 1 to 40
  - 3 One word for many 1 to 40
  - 4 Common errors All
  - 5 Common proverbs 1 to 40
- 6 Grammar**
  - 1 Use of Determiners, Prepositions, Modals and Sentence Connectors
  - 2 Use and Kinds of Non-Finites
  - 3 Simple, Complex and Compound Sentences
  - 4 Voice
  - 5 Reported Speech
  - 6 Use of Tenses
  - 7 Punctuation
- 7 Writing Skills**
  - 1 Notice and Note making
  - 2 Messages
  - 3 Advertisements
  - 4 Paragraphs
  - 5 Letters (Personal, Business & Official)
- 8 Translation from English to Punjabi/Hindi and Translation from Punjabi/Hindi to English.**

Translation from English to Punjabi or Hindi

1.Happy Prince

1. Why are you weeping then?
2. They pulled down the statue of the Happy Prince.
3. I am waited for in Egypt.
4. It is very cold here.
5. I have a golden bed-room.
6. There is not a single cloud in the sky.
7. Then another drop fell.
8. My courtiers called me the Happy Prince.
9. I have come to bid you good bye.
10. How hungry we are!

2.Where is Science Taking us?

1. Where is science taking us?
2. This is the age of the machine.
3. War is the worst example.
4. I wish I had another hundred years.
5. Here science is actually doing less than nothing.
6. Who is to keep them?
7. Science goes on raising its problems.
8. What is really needed in the world today?
9. What is science really after?
10. What is its goal?

3.Secret of Happiness

1. He never lost his calm.
2. I didn't want to die.
3. Fear is one of man's most common enemies.
4. You are greater than you think.
5. I wanted to get out of there.
6. Then you will have total peace of mind.
7. You must do it yourself.
8. A fear is not unlike a ghost.
9. God watches over you and cares for you.
10. This is a problem common to us all.

4. A Gift for Christmas

1. Her eyes were shining brilliantly.
2. Tears appeared in her eyes.
3. Della let fall her beautiful hair.

4. I sold the watch to get the money to buy your combs.
5. Will you buy my hair?
6. Della finished crying.
7. It was a platinum watch-chain.
8. Jim was never late.
9. She found it at last.
10. She stopped at a shop.

5. Some Glimpses of Ancient Indian Thought and Practices

1. The gods approached the sage Dadhichi.
2. Dadhichi took no time in laying down his life.
3. Eat only after you've shared your meal with others.
4. A well-known sage named Ashtavakra was also invited to this meeting.
5. The entire universe is one family.
6. This does not belong to me.
7. They chose to be bricked alive.
8. The history of this great land is full of examples.
9. The people of this country believe in the unity of life.
10. King Janak of Maithil called a meeting of the scholars.

6. The Home-Coming

1. The boys were puzzled for a moment.
2. Phatik refused to move.
3. Phatik Chakravarti was the ring-leader amongst the boys of the village.
4. He could not bear this injustice.
5. The stranger asked him again.
6. At last Bishamber asked the police to help him.
7. One day Phatik lost his lesson book.
8. The next morning Phatik was nowhere to be seen.
9. Bishamber brought in a doctor.
10. Mother, the holidays have come.

7. The Making of the Earth

1. The sun and the planets with their satellites form a happy family.
2. At night you see thousands of stars in the sky.
3. The real stars are like our sun.
4. So the earth started to cool.
5. Stars twinkle, planets do not.
6. Can you distinguish between a planet and a star?
7. The moon is called a satellite of the earth.
8. Our earth belongs to the family of the sun.
9. In reality our sun itself is a star.
10. We think the earth is very big.

8.The Rule of the Road

1. You may not think so.
2. I'm going to walk where I like.
3. He was obviously a well -intentioned person.
4. We must be judicious mixture of both.
5. The great moments of heroism and sacrifice are rare.
6. I hope my friend in the railway carriage will reflect on this.
7. You have liberty to laugh at me.
8. Liberty is not a personal affair only but a social contract.
9. We have got liberty now.
10. I may be as free as I like.

Translation from Punjabi/Hindi to English

1-10. Modals related

1. ਮੈਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ | / ਮੈਂ यह प्रश्न हल कर सकता हूँ |
2. ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ | / आपको किसी अच्छे डॉक्टर को दिखाना चाहिए |
3. ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ | / हमें अपने माता-पिता का कहना मानना चाहिए |
4. ਅੱਜ ਰਾਤ ਵਰਖਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ | / आज रात वर्षा हो सकती है।
5. ਉਹ ਇੱਥੇ ਰਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ | / वह यहाँ रहा करता था |
6. ਮਿਹਨਤ ਕਰੋ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਫੇਲ ਹੋ ਜਾਵੇ | / मेहनत करो, ऐसा न हो कि फेल हो जाओ |
7. ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ | / हमें अपने देश की सेवा करनी चाहिए |
8. ਸਭ ਨੇ ਇੱਕ ਨਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਰਨਾ ਹੀ ਹੈ | / सबको एक न एक दिन मरना ही है
9. ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਅਮੀਰ ਹੁੰਦਾ | / काश ! मैं अमीर होता |
10. ਮੇਰੀ ਕੀ ਮਜ਼ਾਲ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਾਂ | / मेरी क्या मज़ाल कि मैं आपका अपमान करूँ |

11-45.Tense based

11. ਅਸੀਂ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਖੇਡਦੇ ਹਾਂ | / हम क्रिकेट खेलते हैं।
12. ਮੇਰੀ ਘੜੀ ਠੀਕ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ | / मेरी घड़ी सही समय नहीं देती है |
13. ਧਰਤੀ ਸੂਰਜ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ | / पृथ्वी सूर्य के इर्द गिर्द घूमती है |
14. ਉਹ ਕਦੋਂ ਮੌਦੇ ਹਨ ? / वे कब सोते हैं ?
15. ਮੈਂ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ | / मैं पत्र लिख रहा हूँ |
16. ਮੁੰਡੇ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾ ਰਹੇ ਹਨ | / लड़के शोर मचा रहे हैं |
17. ਕੀ ਚਪੜਾਸੀ ਘੰਟੀ ਵਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ? / क्या चपड़ासी घंटी बजा रहा है ?
18. ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਕਿਉਂ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ? / आप अपनी किताबें क्यों खराब कर रहे हो ?
19. ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਖਤਮ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ | / मैंने अपना काम समाप्त कर लिया है |
20. ਉਸਨੇ ਇਸ ਪਾਠ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ | / उसने इस पाठ की दोहराई नहीं की है |
21. ਕੀ ਵਰਖਾ ਹੁਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ? / क्या वर्षा ऋतु शुरू हो गई है ?
22. ਉਹ ਕਦੇ ਆਗਰਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ | / वह कभी भी आगरा नहीं गया है |

23. ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਬੁੰਦਾ-ਬਾਂਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ || ਸੁਬਹ ਸੇ ਕੁੱਦਾ-ਕੁੱਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ।
24. ਮੈਂ ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਸ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੀ ਹਾਂ || ਮੈਂ ਦਸ ਵਰ੍ਹੇ ਸੇ ਇਸ ਸਕੂਲ ਮੇਂ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੀ ਹੂੰ।
25. ਕੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਮੁਸਲਾਧਾਰ ਵਰਖਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ?/ ਕਯਾ ਸੁਬਹ ਸੇ ਮੁਸਲਾਧਾਰ ਵਰ੍ਹਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ?
26. ਕੀ ਮਾਲੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਪੈਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ?/ ਕਯਾ ਮਾਲੀ ਸੁਬਹ ਸੇ ਪਾਠੀ ਕੋ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹਾ ਹੈ?
27. ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸਤ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ || ਮੈਂ ਕਲ ਅਪਨੇ ਸਿਤਰ ਕੇ ਘਰ ਗਯਾ ।
28. ਉਹ ਕੱਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਗਏ || ਕੇ ਕਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਗਏ।
29. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤਾ ?/ ਕਯਾ ਆਪਨੇ ਅਪਨਾ ਸਮਯ ਬਰਬਾਦ ਕਿਆ ?
30. ਅਸੀਂ ਚਾਹ ਪੀ ਰਹੇ ਸੀ || ਹਮ ਚਾਯ ਪੀ ਰਹੇ ਥੇ ।
31. ਉਹ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ || ਕੇ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਖੇਲ ਰਹੇ ਥੇ ।
32. ਕੀ ਉਹ ਸਕੂਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ?/ ਕਯਾ ਕੇ ਸਕੂਲ ਜਾ ਰਹੇ ਥੇ ?
33. ਮੇਰੇ ਸਕੂਲ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘੰਟੀ ਵੱਜ ਚੁੱਕੀ ਸੀ || ਮੇਰੇ ਸਕੂਲ ਪਹੁੰਚਨੇ ਸੇ ਪਹਲੇ ਘੰਟੀ ਬਜ ਚੁਕੀ ਥੀ ।
34. ਕੀ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰੀਜ਼ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ?/ ਕਯਾ ਡਾਕਟਰ ਕੇ ਆਨੇ ਸੇ ਪਹਲੇ ਰੋਗੀ ਮਰ ਚੁਕਾ ਥਾ ।
35. ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਨੱਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ || ਲੜਕੇ ਦੋ ਦਿਨ ਸੇ ਨਾਚਨੇ ਕਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਹੇ ਥੇ ।
36. ਕੀ ਉਹ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਿਤਾਬ ਲਿੱਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ?/ ਕਯਾ ਵਹ ਕਾਫੀ ਸਮਯ ਸੇ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖ ਰਹਾ ਥਾ ?
37. ਉਹ ਪਤੰਗ ਉਡਾਉਣਗੇ || ਕੇ ਪਤੰਗ ਤੜਾਯੋਂਗੇ ।
38. ਕੀ ਉਹ ਕੱਲ ਸਕੂਲ ਆਉਣਗੇ ?/ ਕਯਾ ਕੇ ਕਲ ਸਕੂਲ ਆਯੋਂਗੇ ?
39. ਉਹ ਆਪਣਾ ਪਾਠ ਯਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ || ਕੇ ਅਪਨਾ ਪਾਠ ਯਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਂਗੇ ।
40. ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ?/ ਕਯਾ ਤੁਮ੍ਹਾਰੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਖਾਨਾ ਬਨਾ ਰਹੀ ਹੋਂਗੀ ?
41. ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵਾਂਗਾ || ਮੈਂ ਤਬ ਤਕ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹੂੰਗਾ।
42. ਕੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੂਲ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇਗਾ ?/ ਕਯਾ ਵਹ ਮੁੜ੍ਹਾਸੇ ਪਹਲੇ ਸਕੂਲ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕਾ ਹੂੰਗਾ ?
43. ਮੈਂ ਦੋ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂਗਾ || ਮੈਂ ਦੋ ਘੰਟੇ ਸੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹਾ ਹੂੰਗਾ ।
44. ਕੀ ਉਹ ਜਲੰਧਰ ਵਿੱਚ 1995 ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ?/ ਕਯਾ ਵਹ ਜਾਲੰਧਰ ਮੇਂ 1995 ਸੇ ਰਹ ਰਹਾ ਹੋਗਾ ?
45. ਧੋਬੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ ਧੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ || ਧੋਬੀ ਸੁਬਹ ਸੇ ਕਪੜੇ ਨਹੀਂ ਧੋ ਰਹਾ ਹੋਗਾ ।

46-60. Imperative

46. ਕਦੇ ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲੋ || ਕਮੀ ਝੂਠ ਸਤ ਬੋਲੋ ।
47. ਬੁਰੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਬਚੋ | ਬੁਰੀ ਸੰਗਤ ਸੇ ਬਚੋ ।
48. ਸ਼ੇਰ ਨਾ ਮਚਾਓ || ਸ਼ੋਰ ਸਤ ਮਚਾਓ ।
49. ਸਦਾ ਸੱਚ ਬੋਲੋ || ਸਦੈਕ ਸਤਯ ਬੋਲੋ ।
50. ਚੁੱਪ ਰਹੋ || ਚੁਪ ਰਹੋ ।
51. ਉਸਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਿਉ || ਤਸਕੋ ਬੋਲਨੇ ਦੋ ।
52. ਮੈਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿਉ || ਮੁੜ੍ਹੇ ਜਾਨੇ ਦੋ ।
53. ਆਉ, ਸੈਰ ਨੂੰ ਚੱਲੀਏ || ਆਓ , ਸੈਰ ਕੇ ਲਿਏ ਚਲੋਂ ।
54. ਆਉ ਧੁੱਪੇ ਬੈਠੀਏ || ਆਓ , ਧੂਪ ਮੇਂ ਬੈਠੋਂ ।

55. ਮੇਰੇ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਮੰਗਵਾਓ || ਮੇਰੇ ਲਿਏ ਪਾਨੀ ਕਾ ਗਿਲਾਸ ਮੰਗਵਾਓ |
56. ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਨਾ ਕਰੋ || ਅਪਨਾ ਸਮਯ ਬਰਬਾਦ ਨ ਕਰੋ |
57. ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ || ਮੇਰੀ ਬਾਤ ਸੁਨੋ |
58. ਬਕਵਾਸ ਨਾ ਕਰੋ || ਬਕਵਾਸ ਮਤ ਕਰੋ |
59. ਇਹ ਪੱਤਰ ਡਾਕ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿਉ || ਯਹ ਪਤਰ ਡਾਕ ਮੈਂ ਡਾਲ ਦੋ |
60. ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖੋਲੋ || ਅਪਨੀ ਕਿਤਾਬੋਂ ਖੋਲੋ |

61-70. Non-activity sentences

61. ਅੱਜ ਮੌਸਮ ਬਹੁਤ ਸੁਹਾਵਣਾ ਹੈ || ਆਜ ਮੌਸਮ ਬਹੁਤ ਸੁਹਾਵਨਾ ਹੈ |
62. ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ ਹੈ || ਆਜ ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ ਹੈ |
63. ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਠੰਡ ਹੈ || ਆਜ ਬਹੁਤ ਠੰਡ ਹੈ |
64. ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਾਂ || ਮੈਂ ਏਕ ਵਿਦਯਾਰਥੀ ਹੂੰ |
65. ਅੱਜ ਹਵਾ ਬੰਦ ਹੈ || ਆਜ ਹਵਾ ਬੰਦ ਹੈ |
66. ਇਹ ਖਬਰ ਸੱਚੀ ਹੈ || ਯਹ ਖਬਰ ਸਚ ਹੈ |
67. ਦਿੱਲੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੈ || ਦਿਲਲੀ ਭਾਰਤ ਕੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੈ |
68. ਸਾਡੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਦਸ ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ || ਹਮਾਰੀ ਕਸ਼ਾ ਮੈਂ ਦਸ ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ |
69. ਭਾਰਤ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ || ਭਾਰਤ ਟਿਉਹਾਰੋਂ ਕੀ ਭੂਮਿ ਹੈ |
70. ਮੈਂ ਅੱਜ ਠੀਕ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ || ਮੈਂ ਆਜ ਅਚਲਾ ਮਹਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੂੰ |

71-80. Proverbs

71. ਹਾਥੀ ਦੇ ਦੰਦ ਖਾਣ ਦੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਹੋਰ || ਹਾਥੀ ਕੇ ਦਾਂਤ ਖਾਨੇ ਕੇ ਔਰ ਦਿਖਾਨੇ ਕੇ ਔਰ |
72. ਜੇ ਗਰਜਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਰਸਦੇਨਹੀਂ || ਜੋ ਗਰਜਤੇ ਹੈਂ, ਵੋ ਬਰਸਤੇ ਨਹੀਂ |
73. ਘਰ ਦਾ ਜੋਗੀ ਜੋਗੜਾ, ਬਾਹਰ ਦਾ ਜੋਗੀ ਸਿੱਧ || ਘਰ ਕਾ ਜੋਗੀ ਜੋਗੜਾ ਬਾਹਰ ਕਾ ਜੋਗੀ ਸਿਫ |
74. ਧੋਬੀ ਦਾ ਕੁੱਤਾ, ਨਾ ਘਰ ਦਾ ਨਾ ਘਾਟ ਦਾ || ਧੋਬੀ ਕਾ ਕੁੱਤਾ, ਨ ਘਰ ਕਾ ਨ ਘਾਟ ਕਾ |
75. ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਬੀਜੇਗੇ ਉਹੇ ਜਿਹਾ ਹੀ ਕੱਟੇਗੇ || ਜੈਸਾ ਬੋਔਗੇ, ਵੈਸਾ ਕਾਟੋਗੇ |
76. ਬੇਬਾ ਚਨਾ ਬਾਜੇ ਘਣਾ || ਥੋਥਾ ਚਨਾ, ਬਾਜੇ ਘਨਾ |
77. ਜੈਸਾ ਦੇਸ਼ ਵੈਸਾ ਭੇਸ || ਜੈਸਾ ਦੇਸ਼, ਵੈਸਾ ਭੇਸ |
78. ਦਾਨ ਘਰੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ || ਪਰੋਪਕਾਰ ਘਰ ਸੇ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਤਾ ਹੈ |
79. ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ, ਪਰਾਇਆ ਪਰਾਇਆ || ਅਪਨਾ-ਅਪਨਾ, ਪਰਾਯਾ-ਪਰਾਯਾ |
80. ਚੋਰ ਚੋਰ ਮੈਸੇਰੇ ਭਰਾ || ਚੋਰ-ਚੋਰ ਮੈਸੇਰੇ ਭਾਓ |

81-90. Idiomatic sentences

81. ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਹਨ || ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਮੇਰੇ ਘਰ ਕੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਹੈਂ |
82. ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਤਾਰਾ ਹੈ || ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਮੇਰੀ ਆਂਖੋਂ ਕਾ ਤਾਰਾ ਹੈ |
83. ਇਹ ਘਰ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਝਗੜੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ || ਯਹ ਘਰ ਦੋਨੋਂ ਭਾਓਯੋਂ ਕੇ ਝਗੜੇ ਕਾ ਕਾਰਣ ਹੈ |
84. ਉਸਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ || ਉਸਕਾ ਭਾਸ਼ਣ ਗਾਓ ਵਾਲੋਂ ਕੀ ਸਮਝ ਸੇ ਬਾਹਰ ਥਾ |
85. ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਮਤਲਬ ਰੱਖੋ || ਅਪਨੇ ਕਾਮ ਸੇ ਕਾਮ ਰਖੋ |

86. ਜਿੰਦਗੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ |/ ਜਿੰਦਗੀ ਫੂਲਾਂ ਦੀ ਸੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ |
87. ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰੋ, ਕੰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੋ |/ ਝੁੱਝਰ-ਝੁੱਝਰ ਦੀ ਸੁਣ ਹਾਂਕੋ, ਕਾਮ ਦੀ ਬਾਤ ਕਰੋ।
88. ਭਾਰਤ ਦਿਨ ਦੁੱਗਣੀ ਰਾਤ ਚੌਗੁਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ |/ ਭਾਰਤ ਦਿਨ ਦੁਗੁਣੀ ਰਾਤ ਚੌਗੁਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।
89. ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸੌਤੇਲੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਝੂਠੇ ਹੰਝੂ ਵਹਾਏ |/ ਉਸਨੇ ਅਪਣੀ ਸੌਤੇਲੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਝੂਠੇ ਆਂਸੂ ਵਹਾਏ |
90. ਉਸਨੂੰ ਖੱਟ ਸੁਣਦਾ ਹੈ |/ ਉਸਨੂੰ ਕਮ ਸੁਣਾਏਂ ਦੇਂਦਾ ਹੈ |

91-95. Interrogative

91. ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ?/ ਆਪ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ?
92. ਪੌਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਕੌਣ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ?/ ਪੌਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਕੌਣ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ?
93. ਉਹ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ?/ ਉਹ ਸੁੱਢੇ ਸੇ ਕੌਣ ਹੈ ?
94. ਵੇਟਾਂ ਕਿੱਥੋਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ?/ ਵੇਟਾਂ ਕਿੱਥੋਂ ਡਾਲੇ ਜਾਏ ਹਨ ?
95. ਤੁਸੀਂ ਐਨੀ ਲੇਟ ਕਿਉਂ ਹੋ ?/ ਆਪਣੇ ਆਨੇ ਮੇਂ ਝੁੱਝਰ ਕਿੱਥੋਂ ਕੀਆ ?

96-100. Exclamatory sentences

96. ਕਿੰਨੇ ਸੋਹਣੇ ਦਿਨ ਹਨ ?/ ਕਿੰਨੇ ਸੁੰਦਰ ਦਿਨ ਹਨ !
97. ਬੱਚਾ ਕਿੰਨਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੈ !/ ਬੱਚਾ ਕਿੰਨਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੈ !
98. ਅਫਸੋਸ ਭਾਰਤ ਮੈਚ ਹਾਰ ਗਿਆ |/ ਖੇਡ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਮੈਚ ਹਾਰ ਗਿਆ |
99. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ ਸੁਭ ਸਵੇਰ |/ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਸੁਭ ਸਵੇਰ |
100. ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਮਾਸੂਮ ਲਗਦਾ ਹੈ |/ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਮਾਸੂਮ ਲਗਦਾ ਹੈ |

LESSON 1: THE HAPPY PRINCE

- The drops were coming from the _____ of the Happy Prince.
- The son of the seamstress was crying because he wanted to go to Egypt. (True/ false)
- The poor seamstress was given the _____ by the swallow.
i) gold   ii) sapphire   iii) ruby   iv) oranges
- Who ordered to pull down the statue of the Happy Prince?
i) Mayor   ii) swallow   iii) seamstress   iv) playwright
- The statue of Happy Prince was decorated with diamonds. (True/ false)
- Who was sent to bring the two most precious things from the city?
i) Mayor   ii) God   iii) angel   iv) match-girl
- The man in the garret was writing a _____.

LESSON 2: WHERE IS SCIENCE TAKING US?

- Modern drugs have decreased the average span of life of human beings. (True/ false)
- Machines give us more and more hours of _____.
i) hard work   ii) leisure   iii) life   iv) health
- Name two non-material things mentioned in the lesson.
- According to the writer, Science is doing 'less than nothing for material things'. (True/ false)
- Which age group is overcrowded today?
i) childhood   ii) middle age group   iii) upper age group   iv) none of these
- Science has helped man to live _____.
i) forever   ii) no more   iii) longer   iv) a short life

LESSON 3: SECRET OF HAPPINESS

- Which illustration was used by the professor of Psychology?

15. Who declared to give sermon against fear?
 i) professor of Psychology   ii) Gilberton Chesterton   iii) Author   iv) Kagawa
16. _____ values are needed in the world today.
17. The author found an elephant when he flung open the door. (True/ false)
18. We should have faith that _____ is always with us.
 i) God   ii) somebody   iii) everyman   iv) nobody
19. _____ in God gives us real peace of mind.
 i) fear   ii) hatred   iii) faith   iv) anger

LESSON 4: GIFT FOR CHRISTMAS

20. The signs of richness were everywhere in their house. (True/ false)
21. What did Della buy for Jim as a Christmas gift?
 i) jeans   ii) set of combs   iii) watch   iv) watch-chain
22. The proud possession of Jim was _____.
 i) salary   ii) Della   iii) gold watch   iv) flat
23. Who did not have enough money to buy a Christmas present?
 i) Jim   ii) Della   iii) both of them   iv) none of them
24. Della sold her hair for _____ dollars.
25. What did Jim buy for Della as a Christmas gift?
 i) jeans   ii) set of combs   iii) watch   iv) watch-chain

LESSON 5: SOME GLIMPSES OF ANCIENT INDIAN THOUGHT AND PRACTICES

26. Some scholars laughed at Ashtavakra's _____.
 i) joke   ii) friend   iii) luck   iv) deformed body
27. In ancient India, the woman was always considered a goddess.(True/ false)
28. Gods went to Lord Vishnu in desperation.(True/ false)
29. Who was losing in the battle between gods and demons?
30. What did Lord Vishnu advise the gods to make?
 i) an arrow   ii) a sword   iii) bones   iv) none of these
31. Shivaji bowed his head before the _____.
 i) man   ii) woman   iii) teacher   iv) king

LESSON 6: THE HOME-COMING

32. What was the name of Phatik's brother?
33. Phatik's uncle lived in _____.
 i) Mumbai   ii) Dehradun   iii) Calcutta   iv) Chandigarh
34. Phatik's aunt welcomed Phatik at her home. (True/ false)
35. Phatik's _____ did not like his ways.
 i) mother   ii) sister   iii) student   iv) neighbours
36. Phatik wanted to move a _____ from its place.
37. Phatik's last words were 'mother, _____ have come.'
 i) friends   ii) aunt and uncle   iii) brother   iv) holidays

LESSON 7: THE MAKING OF THE EARTH

38. Moon is the satellite of _____.
 i) universe   ii) oceans   iii) Mars   iv) Earth
39. From where do the planets get light?
40. The planets twinkle at night. (True/ false)
41. All the hollows of the earth were filled with _____ when it rained heavily.
 i) dust   ii) snow   iii) water   iv) light
42. How many years did the Earth take to cool down?
 i) thousand   ii) millions   iii) hundred   iv) none of these
43. Planets have natural satellites. (True/ false)

LESSON 8: THE RULE OF THE ROAD

44. What is liberty?
i) personal affair ii) social contract iii) both of these iv) none of these
45. What was the author reading during the journey?
46. We should interfere in the liberty of others. (True/ false)
47. The stout old lady was walking in the middle of ____.
i) road ii) pavement iii) railway track iv) none of these
48. The policeman at Picadilly Circus is the symbol of _____.
i) liberty ii) tyranny iii) anarchy iv) none of these
49. A reasonable consideration for the _____ of others is the foundation of social conduct.
i) duties ii) friends iii) rights iv) relatives

POEM 1: CHARACTER OF A HAPPY MAN

50. A happy man envies _____.
i) none ii) his friends iii) everyone iv) the rich
51. A happy man obeys the rules of _____.
i) traffic ii) king iii) goodness iv) government
52. A happy man is afraid of death. (True/ false)

POEM 2: DEATH THE LEVELLER

53. Ultimate fate of all human beings is _____.
i) old age ii) life iii) youth iv) death
54. What lives after death?
i) name ii) good deeds iii) fame iv) glory
55. The glories of blood and state are just shadows. (True/ false)

POEM 3: A BALLAD OF SIR PERTAB SINGH

56. Sir Pertab Singh lived in _____ House.
i) Red-rose ii) Black-rose iii) Rose-red iv) Rose-blood
57. Sir Pertab Singh's friend was _____ soldier.
i) an Indian ii) a Chinese iii) an English iv) a Pakistani
58. According to the priests, Pertab Singh lost his caste forever. (True/ false)

POEM 4: RAZIA, the TIGRESS

59. Razia, the tigress has _____ cubs.
i) two ii) three iii) four iv) five
60. Sheru was an expert on _____.
i) hunting ii) winds iii) racing iv) aiming at birds
61. Razia was not afraid of poachers. (True/ false)

POEM 5: WHERE THE MIND IS WITHOUT FEAR

62. Everyone should have the right to education. (True/ false)
63. The poet prays for a land where _____ is without fear.
i) mind ii) body iii) knowledge iv) truth
64. To whom does the poet pray in this poem?
i) people ii) king iii) God iv) none of them

SUPPLEMENTARY READER

LESSON 1: BED NO. 29

65. Naeem was in the hospital when the author regained his eyesight. (True/ false)
66. Who did the author meet in the hospital ward?
i) Naeem ii) Bobby Gillian iii) Subbiah iv) Della
67. The author regained his eyesight after the _____.
i) first operation ii) second operation iii) third operation iv) fourth operation
68. The author was a _____ before he lost his eyesight.

69. The author knew that Naeem was also blind. (True/ false)
70. Naeem urged the author to re-start_____.
i) dancing ii) singing iii) studying iv) painting

LESSON 2: HALF A RUPEE WORTH

71. Subbiah was a rice merchant. (True/ false)
72. Subbiah had_____ children.
i) two ii) three iii) four iv) five
73. Where did Subbiah’s wife take the man?
74. Subbiah died in a road accident. (True/ false)
75. Subbiah’s profit _____ during the war.
i) increased ii) decreased iii) go down iv) did not change
76. Subbiah was buried under the bags and died. (True/ false)

LESSON 3: ONE THOUSAND DOLLARS

77. Robert lost the money on races. (True/ false)
78. To whom did Bobby Gillian give his one thousand dollars?
i) Butler ii) Miss Hayden iii) lawyers iv) Miss Lotta Lauriere
79. Robert Gillian offered a _____ to Miss Lotta Lauriere.
80. Robert Gillian received one million dollars from his uncle’s will. (True/false)
81. The blind man was selling _____ on the walkside.
i) books ii) pencils iii) pens iv) notebooks
82. Who was Miss Lotta Lauriere?

LESSON 4: THE DYING DETECTIVE

83. What was Watson by profession?
84. Holmes got the illness from some_____.
i) chinese sailors ii) Indian sailors iii) English sailors iv) Russian sailors
85. Smith sent Holmes an infected sharp spring in _____.
i) a silver box ii) an ivory box iii) a golden box iv) a red box
86. Victor Smith killed Culverton Smith. (True/ false)
87. Holmes did not want Watson to touch his things. (True/ false)
88. Who was charged with the murder of his nephew?
i) Mrs Hudson ii) Morton iii) Smith iv) Watson

LESSON 5: HOW MUCH LAND DOES A MAN NEED?

89. The two women discussing about village and town life were_____.
i) friends ii) sisters iii) neighbours iv) enemies
90. The bashkirs had plenty of _____.
i) cattle ii) money iii) land iv) gold
91. How much land did Pakhom manage to buy from estate owner?
92. Pakhom was a very _____ man.
i) helpful ii) greedy iii) kind iv) selfish
93. Pakhom was dead in the end. (True/ false)
94. Pakhom borrowed some money from his brother-in-law. (True/ false)

LESSON 6: RETURN TO AIR

95. The boy was called _____.
a) flabby b) sausage c) filthy d) honest
96. The instructor threw a tin in the pond. (True/ false)
97. Sausage put his stamp collection in the tin. (True/ false)
98. Sausage brought a _____ from under the water.
i) tin box ii) fish iii) duck iv) pearl
99. Duck-diving means diving into water in the manner of a _____.
i) fish ii) duck iii) crocodile iv) turtle
100. Where did Sausage reach while diving?

FOLLOWING ARE TO BE DELETED (This portion will neither be taught nor evaluated).

Sr. No.	Book Name	Lesson No.	Lesson / Topic to be deleted
1	Main Course Book	5	The War of Troy
		10	Merchant of Venice
		12	Fathers & Sons
		11	The Grief
		Poem-4	The Tables Turned
		Poem-1	Sweet Are The uses of Adversity
2	Supplementary Reader	1	A Vine On A House
		6	The Stolen Bacillus
		9	Terry's tree
		10	The unexpected

Personal Letters

Sr. No	Page No.	Letters to be deleted
1	249	Letter to your uncle (Unsolved 2)
2	250	Letter to your brother (Unsolved 3)
3	250	Letter to your Grandfather (Unsolved 6)
4	250	Letter to your Friend (Unsolved 7)
5	250	Letter to your Mother (Unsolved 8)
6	250	Letter to your brother (Unsolved 9)

Official Letters

Sr. No	Page No.	Letters to be deleted
1	251	Application to Principal (Unsolved 10)
2	251	Application to Principal (Unsolved 11)
3	251	Letter to Commissioner of Police (Unsolved 12)
4	252	Letter to Municipal Commissioner (Unsolved 18)
5	252	Letter to Senior Medical Officer (Unsolved 19)
6	252	Letter to Principal (Unsolved 20)
7	252	Letter to Editor (Unsolved 21)

Business Letters

Sr. No	Page No.	Letters to be deleted
1	251	Application to Manager (Unsolved 13)
2	251	Letter to Suhag Silk Store (Unsolved 16)
3	252	Letter to Vogue Electric Corporation (Unsolved 17)

Paragraphs

Sr. No	Page No.	Paragraphs to be deleted	
1	220	Visit to A Hospital (Unsolved 1)	
2	220	A Street Hawker (Unsolved 2)	
3	220	A Scene at a Bus Stand	Unsolved 4
4	221	The Value of Games	Unsolved 8
5	221	Life in a Big City	Unsolved 9
6	221	My Ambition in Life	Unsolved 10
7	222	Honesty is the Best Policy	Unsolved 12
8	222	Health is Wealth	Unsolved 13
9	222	Knowledge is Power	Unsolved 14

Vocabulary

Sr. No	Page No.	Serial No. of the related to be deleted	
1	115 to 124	Pairs of Words generally confused:	(41 to 100)
2	129 to 133	Idioms	(41 to 83)
3	138 to 142	One word for many and their use in sentences	(41 to 94)
4	153 to 158	Common Proverbs	(41 to 94)

PRESCRIBED BOOKS

- 1) English Main Course Book for Class-X (For Intensive Study) Published by Punjab School Education Board.
- 2) English Literature Book (Supplementary Reader) For Class-X (for Extensive Study), Published by Punjab School Education Board.
- 3) A Practice Book of English Grammar & Composition for Class X, Published by Punjab School Education Board.

8. Hindi

<u>पाठ्यक्रम</u>		
समय : 3 घंटे	विषय : हिंदी (03)	पूर्णांक -90
	कक्षा : दसवीं	सं.सि.ई- 10
	विषय वस्तु	अंक
भाग-क : अति लघुतर पत्र (अनुसिद्ध पत्र)		(10)
(i) (व्यावहारिक व्याकरण) संघ (स्व संघ), समूह (समुदाय व कार्यवाहक समूह), अव्ययक संज्ञा निर्माण, निर्देशक निर्माण, पर्यायवाची शब्द, समकपी विभक्तिक शब्द, प्रत्येक शब्दों के लिए एक शब्द, विशेष शब्द, प्रत्येकीक शब्द और वाक्य चुदुवा।		5×1=5
(ii) पाठ्य - पुस्तक (हिंदी पुस्तक- 10) में कविता, कहानी, निबंध एवं एकांकी के अंशों के भाग-क विषय शोध के अन्तर्गत केवल भाग 'A' में दिए गए पत्र।		5×1=5
भाग-ख (व्यावहारिक व्याकरण) उपर्युक्त भाग-क (i) में लिखित सभी विषय ।		10×1 = (10)
भाग-ग : पाठ्य-पुस्तक (हिंदी पुस्तक- 10)		(30)
(i) पाठ्यका की सहायक व्याकरण		5
(ii) लघुतर पत्र (केवल शब्द भाग)		10
(iii) निबंधात्मक पत्र (केवल शब्द भाग)		15
(घ) रचनात्मक लेखन		(15)
(i) पत्र : औपचारिक पत्र (केवल आवेदन पत्र तथा संवादक के नाम पत्र)		7
(ii) अनुसंधान लेखन		8
(ङ) अपठित श्रवण		(3)
(च) मुहावरे एवं लोकोक्तियाँ		(5)
(छ) अनुवाद (पंजाबी श्रवण का हिंदी में अनुवाद)		(5)
(ज) विज्ञापन, सूचना एवं प्रतिवेदन		(5)
(झ) छंद - युक्ति (शैक, हाकरा और तेसरे से सम्बन्धित)		(5)
पंजाब स्टूडेंट्स किल्स बोर्ड द्वारा निर्धारित पाठ्य-पुस्तकें		
1. हिंदी-पुस्तक -10		
2. हिंदी व्याकरण और मानक रचना विषय (दसवीं श्रेणी के लिए)		

प्राश्न-पत्र की रूपरेखा

समय : 3 घंटे	विषय : हिंदी	पूर्वक	- 90
	कक्षा : दसवीं	सी.सी.ई	- 10

- प्राश्न-पत्र के चार भाग (क से ज तक) होंगे।
- प्राश्न-पत्र में कुल 12 प्राश्न होंगे।
- सभी प्राश्न हल करने अनिवार्य होंगे।

भाग-क : उच्चतम प्राश्न (बहुविकल्प प्राश्न)

प्राश्न-1 : में (i) में (x) तक बहुविकल्प प्राश्न पूछे जायेंगे। प्रत्येक प्राश्न एक अंक का होगा। ये प्राश्न एक शब्द से एक वाक्य तक के अंतर वाले अध्याय हों/ नए अध्याय जिस गद्यांश की पूर्ण अध्याय सही/ सला अध्याय बहुविकल्पिक अंतरों वाले अध्याय जिसमें कविता, किस्से भी प्रकार के हो सकते हैं। प्राश्न पर निर्धारित इनमें से किसी भी प्रकार में निम्नलिखित अनुसार यथोचित प्राश्न पूछ सकते हैं :

(i) में (x) तक व्यावहारिक व्याकरण के लिए निर्धारित पाठ्यक्रम में से किसी चार विषयों पर बहुविकल्प प्राश्न पूछे जायेंगे। 5×1=5

(vi) में (x) तक 'हिंदी पुस्तक-10' में से कविता, कहानी, निबंध एवं एकत्रियों के अध्यायों में दिए भाग-क' विषय बोध के अन्तर्गत केवल भाग '1' में दिए गए प्राश्नों में से पांच बहुविकल्प प्राश्न पूछे जायेंगे। 'कविता भाग' में से दो प्राश्न एवं 'कहानी', 'निबंध' और 'एकत्रियों' भाग में से एक-एक प्राश्न पूछा जायेगा। 5×1=5

भाग- ख (व्यावहारिक व्याकरण)

प्राश्न -2. निर्धारित विषयों-संधि (स्वर संधि), समास (सामान्य व कर्मधारय समास), भाववाचक संज्ञा निर्माण, विशेषण निर्माण, पर्यायवाची शब्द, समरूपी निर्णायक शब्द, अनेक शब्दों के लिए एक शब्द, पितृवाचक शब्द, अनेकार्थक शब्द और वाक्य शुद्धि पर दो-दो व्यावहारिक प्राश्न पूछकर किसी एक प्राश्न का उत्तर लिखने के लिये कहा जायेगा। 10×1=10

भाग- ग (पाठ्य-पुस्तक) (हिंदी-पुस्तक-10)

प्राश्न -3. पाठ्य पुस्तक में संकलित 'कविता भाग' में से दो चदुयांश दिये जायेंगे जिनमें से एक चदुयांश की सप्रसंग व्याख्या लिखने के लिये कहा जायेगा। प्रसंग के लिये 1 अंक तथा व्याख्या के लिये 4 अंक निर्धारित हैं। 1+4=5

प्राश्न -4. पाठ्य पुस्तक के चदुय भाग (कहानी, निबंध और एकत्रियों) के लघुतम प्राश्नों (अध्यायों में दिए भाग-क' विषय बोध के अन्तर्गत केवल भाग '1' में दिए गए प्राश्न) में से छह प्राश्न पूछे जायेंगे, जिनमें से चार प्राश्नों के उत्तर लगभग तीन-चार पंक्तियों में लिखने के लिए कहा जायेगा। 4×2½=10

प्रश्न-5. पाठ्य पुस्तक की 'मध्य भाग' (कहाती, लिखते एवं एकांकी) के निम्नलिखित प्रश्नों (अध्यायी में दिए भाग-क) विषय बोध के अन्तर्गत केवल भाग 'III' में दिए गए प्रश्न) में से पाँच निम्नलिखित प्रश्न चुने जायेंगे, जिनमें से तीन प्रश्नों के उत्तर लगभग छह-सात पंक्तियों में लिखने के लिये कहा जायेगा। 3×5 =15

भाग- ब (स्तम्भात्मक लेखन)

प्रश्न-6. यह प्रश्न पाठ-लेखन से सम्बन्धित होगा। इसमें 100 प्रविष्टत आन्तरिक विकल्प दिया जायेगा। 7

प्रश्न-7. यह प्रश्न अनुच्छेद-लेखन से सम्बन्धित होगा। कोई तीन विषय देकर उनमें से किसी एक विषय पर लगभग 100-120 शब्दों में अनुच्छेद लिखने के लिए कहा जायेगा। 8

भाग- ड (अपठित मद्दांश)

प्रश्न-8. एक अपठित मद्दांश देकर उसके नीचे पाँच प्रश्न दिए जायेंगे। तीन प्रश्नों के उत्तर मद्दांश में से हटकर लिखने के लिये कहा जायेगा। चौथा प्रश्न मद्दांश में से कठिन शब्दों के अर्थ लिखने से सम्बन्धित होगा। पाँचवाँ प्रश्न मद्दांश का शीर्षक/केन्द्रीय भाग से सम्बन्धित होगा। प्रत्येक प्रश्न का एक अंक होगा। 5×1=5

भाग- घ (मुहावरे एवं लोकोक्तिवादी)

प्रश्न-9. यह प्रश्न मुहावरे एवं लोकोक्तिवादी से सम्बन्धित होगा। सात मुहावरे एवं लोकोक्तिवादी देकर उनमें से किन्हीं पाँच मुहावरे एवं लोकोक्तिवादी के कवची में उभे स्पष्ट करने के लिये कहा जायेगा। 5×1=5

भाग- ङ (अनुवाद) (पंजाबी कवियों का हिंदी में अनुवाद)

प्रश्न-10. यह प्रश्न अनुवाद से सम्बन्धित होगा। इस प्रश्न में पंजाबी का एक लगभग 40-50 शब्दों का एक मद्दांश देकर उसका हिंदी में अनुवाद करने के लिये कहा जायेगा। 5

भाग- च (विज्ञापन, सूचना और प्रतियोगिता)

प्रश्न-11. विज्ञापन, सूचना और प्रतियोगिता लेखों में से किन्हीं दो में से प्रश्न चुने जायेंगे, जिनमें से एक प्रश्न का उत्तर लिखने के लिये कहा जायेगा। 5

भाग- छ (प्रत्येक-पूर्ति (हाक्यार, बैंक, रेलवे से सम्बन्धित))

प्रश्न-12. बैंक, हाक्यार एवं रेलवे लेखों में से किन्हीं दो से सम्बन्धित प्रत्येक देकर उनमें से किसी एक प्रश्न को पूर्ति करने के लिये कहा जायेगा। प्रत्येक प्रश्न-प्रश्न-पर में दो ही लगे होंगे। 5×1=5

विशेष कल्प : इस प्रश्न में प्रश्न पर निर्दिष्ट बैंक, हाक्यार एवं रेलवे से सम्बन्धित किसी भी प्रश्न में पाँच शब्दों को पूर्ति करने को दें। प्रत्येक प्रश्न-पूर्ति के लिए 1 अंक निर्धारित है।

नोट : पाठ्य-पुस्तक **हिंदी पुस्तक-10** के अध्यायी की निम्नलिखित शीर्षकों से प्रस्तुत किया गया है-
1. विषय बोध 2. भाषा बोध 3. स्तम्भात्मक अभिव्यक्ति 4. पाठ्येतर सक्षिप्यता 5. ज्ञान विस्तार।
परीक्षा में केवल विषय-बोध व भाषा-बोध से सम्बन्धित प्रश्न ही पूरे जायेंगे। पाठ्येतर सक्षिप्यता, स्तम्भात्मक अभिव्यक्ति व ज्ञान विस्तार का उपयोग विद्यार्थी की प्रतिभा निखार हेतु भी.सी.ई. के अन्तर्गत किया जाये।

9. Urdu (in lieu of Hindi)

Syllabus of Urdu Class X in Lieu of Hindi اردو بجائے ہندی	
NCERT New Delhi: شائع کردہ:	دسویں جماعت کے لیے حصہ 5.
نصابی کتاب: جان پہچان	تحریری پرچہ نمبر 90
	داخلی تعین نمبر 10
وقت نمبر 3 گھنٹے	کل نمبر 100
	<u>حصہ الف</u>
(10x1=10)	I دس سوالات کے سامنے دیئے گئے جوابات میں سے صحیح جواب چن کر لکھنا۔
	<u>حصہ ب</u>
(10x2=20)	II دس مختصر سوالات کے جواب تحریر کرنا۔
	<u>حصہ ج</u>
(5)	III واحد جمع انڈکرمونٹ امتضا والفاظ لکھنا
(5)	IV الفاظ کے معانی لکھنا / محاوروں / الفاظ کو جملوں میں استعمال کرنا۔
(5)	V خالی جگہ پر کرنا اسم، فعل، حرف، قائل، مفعول، اسم معرف، اسم نکرہ
(10)	VI اشعار کا مطلب لکھنا۔
(7)	VII شاعر / ادیب کے حالات زندگی اور ادبی خدمات تحریر کرنا۔
(8)	VIII سبق کا خلاصہ / نظم کا مرکزی خیال تحریر کرنا۔
(10)	IX مضمون لکھنا۔
(10)	X سکول کے پرنسپل یا ہیڈ ماسٹر کے نام کر چھوڑ کر درخواست لکھنا۔

اساتذہ طلباء پر چہ بنانے والوں اور امتحان لینے والوں کے لیے ضروری ہدایات

- سوال نمبر I حصہ الف میں دس سوال ہوں گے سوالات کے سامنے دیئے گئے جوابات میں سے صحیح جواب چن کر لکھنا ہوگا ہر سوال کیلئے ایک نمبر ہوگا۔
(10x1=10)
- سوال نمبر II حصہ ب میں دس مختصر سوالات پوچھے جائیں گے ہر سوال کے لیے دو نمبر ہوں گے۔
(10x2=20)
- سوال نمبر III واحد جمع اندکرمونث / متضاد الفاظ میں سے کچھ بھی پوچھ میں پوچھا جاسکتا ہے۔
پانچ الفاظ لکھنا ہوں گے۔ ہر ایک کے لیے ایک نمبر ہوگا۔
(5x1=5)
- سوال نمبر IV دیئے گئے الفاظ / محاوروں میں سے کسی پانچ کو جملوں میں استعمال کرنا / الفاظ کے معانی لکھنا۔
ہر ایک کے لیے ایک نمبر ہوگا۔
(5x1=5)
- سوال نمبر V دیئے گئے الفاظ سے مناسب الفاظ جن کو پانچ خالی جگہ پُر کرنا / اسم، فعل، حرف، فاعل، مفعول، اسم معرف، اسم مکررہ، ہر ایک کے لئے ایک نمبر ہوگا۔
(5x1=5)
- سوال نمبر VI دیئے گئے اشعار میں سے کسی پانچ اشعار کا مطلب لکھنا ہوگا۔ ہر ایک کے لیے دو نمبر ہوں گے۔
(5x2=10)
- سوال نمبر VII کسی ایک شاعر یا ادیب کے حالات زندگی اور ادبی خدمات تحریر کرنا ہوگا۔
اس کے لئے سات نمبر ہوں گے۔
(7)
- سوال نمبر VIII کسی ایک سبق کا خلاصہ یا کسی ایک نظم کا مرکزی خیال لکھنا ہوگا۔ اس کے لیے آٹھ نمبر ہوں گے۔
(8)
- سوال نمبر IX دیئے گئے عنوانات میں سے کسی ایک عنوان پر 250 لفظوں کا مضمون تحریر کرنا ہوگا۔ آغاز کے لیے تین نمبر نفس مضمون کے لیے پانچ اور اختتام کے لیے دو نمبر ہوں گے۔
(2+5+3=10)
- سوال نمبر X سکول کے پرنسپل یا ہیڈ ماسٹر کے نام کے علاوہ ہر ایک درخواست لکھنا ہوگی۔ جس کے لیے دس نمبر ہوں گے۔ (جیسے ڈاک کی شکایت، صفائی کی خراب حالت کے بارے میں، سائیکل گم ہونے پر)
(10)

ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਸਵੀਂ
10. ਵਿਸ਼ਾ ਗਣਿਤ

ਕੁੱਲ ਸਮਾਂ - 3 ਘੰਟੇ

ਲਿਖਤੀ ਅੰਕ: 80

ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਅੰਕ: 10

ਆਂਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ: 10

ਕੁੱਲ ਅੰਕ: 100

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੀ ਬਣਤਰ

- 1 ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।
- 2 ਭਾਗ ਓ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ 1 ਤੋਂ 8 ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
- 3 ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 9 ਤੋਂ 16 ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
- 4 ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 17 ਤੋਂ 24 ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਹੋਵੇਗੀ।
- 5 ਭਾਗ ਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 25 ਤੋਂ 28 ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਹੋਵੇਗੀ।

ਲੜੀ ਨੰ:	ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਨੰ:	ਕੁੱਲ ਅੰਕ	1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	2 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	4 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	6 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
1	ਵਾਸਤਵਿਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ-01	3	1	1	-	-
2	ਬਹੁਪਦ -02	3	1	1	-	-
3	ਦੋ ਚਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੇਖੀ ਸਮੀਕਰਣਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ -03	8	-	1	-	1
4	ਦੋ ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣ -04	6	-	1	1	-
5	ਅੰਕਗਣਿਤਿਕ ਲੜੀਆਂ-05	5	1	-	1	-
6	ਤਿਭੁਜ -06, ਚੱਕਰ-10	14	-	2	1	1
7	ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅੰਕ ਜਿਮਾਇਤੀ -07	5	1	-	1	-
8	ਤਿਕੋਣਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ-08	5	1	-	1	-
9	ਤਿਕੋਣਮਿਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਯੋਗ-09	4	-	-	1	-
10	ਰਚਨਾਵਾਂ-11	4	-	-	1	-
11	ਚੱਕਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਖੇਤਰਫਲ-12	5	1	-	1	-
12	ਸਤ੍ਰਾ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਅਤੇ ਘਣਫਲ-13	7	1	-	-	1
13	ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ-14	8	-	1	-	1
14	ਸੰਭਾਵਨਾ-15	3	1	1	-	-
		80	8	8	8	4

1. ਵਾਸਤਵਿਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ:- ਯੁਕਲਿਡ ਭਾਗ ਲੈਮਾ; ,ਅੰਕਗਣਿਤ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਥਿਊਰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਦਾਹਰਣ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਥਨ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤ- $\sqrt{2}, \sqrt{3}, \sqrt{5}$ ..... ਦੀ ਅਪਰਿਮੇਯਤਾ, ਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਤ/ਅਸ਼ਾਤ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਦਸ਼ਮਲਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਸ਼ਮਲਵ ਪ੍ਰਸਾਰ।

2. **ਬਹੁਪਦ:-** ਬਹੁਪਦ ਦੀਆਂ ਸਿਫਰਾਂ , ਦੋ ਘਾਤੀ ਬਹੁਪਦਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਕਾਂ ਅਤੇ ਸਿਫਰਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ, ਵਾਸਤਵਿਕ ਗੁਣਾਕਾਂ ਵਾਲੇ ਬਹੁਪਦਾਂ ਲਈ ਭਾਗ ਐਲਗੋਰਿਥਮ ਉੱਪਰ ਕਥਨ ਅਤੇ ਸਧਾਰਣ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ।
3. **ਦੋ ਚਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੇਖੀ ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ—** ਦੋ ਚਲਾਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਲੇਖੀ ਹੱਲ। ਹੱਲ/ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜਿਮਾਇਤੀ ਨਿਰੂਪਣ। ਵੱਧ ਹੱਲਾਂ ਲਈ ਬੀਜਗਣਿਤਕ ਸ਼ਰਤਾਂ। ਦੋ ਚਲਾਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਦਾ ਬੀਜ ਗਣਿਤਕ ਹੱਲ-ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਣ ਰਾਹੀਂ ,ਵਿਲੋਪਣ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਤਿਰਛੀ ਗੁਣਾ ਰਾਹੀਂ । ਸਾਧਾਰਣ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ,ਸਮੀਕਰਣਾਂ ਉੱਤੇ ਸਾਧਾਰਣ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ,ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।
4. **ਦੋ ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣ:-** ਦੋ ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣ $ax^2 + bx + c = 0(a \neq 0)$ ਦਾ ਮਿਆਰੀ ਰੂਪ। ਦੋ ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣਾਂ ਦਾ ਹੱਲ (ਸਿਰਫ ਵਾਸਤਵਿਕ ਮੂਲ)- ਗੁਣਨਖੰਡ ਰਾਹੀਂ , ਪੂਰਨ ਵਰਗ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਦੋ ਘਾਤੀ ਸੂਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਹੀਂ । ਮੂਲਾਂ ਦੇ ਡਿਸਕ੍ਰਿਮੀਨੈਂਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ। ਰੋਜਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।
5. **ਅੰਕਗਣਿਤਕ ਲੜੀਆਂ :-** AP ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਕਰਨਾ। nਵਾਂ ਪਦ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ n ਪਦਾਂ ਦਾ ਜੋੜਫਲ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਿਆਰੀ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਵਿਉਂਤਪੱਤੀ।
6. **ਤ੍ਰਿਭੁਜ :** ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ,ਉਦਾਹਰਣਾਂ ,ਸਮਰੂਪ ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ
  - i. *ਇੱਕ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਦੀ ਇੱਕ ਭੁਜਾ ਦੇ ਸਮਾਂਤਰ ਖਿੱਚੀ ਰੇਖਾ ਦੂਸਰੀਆਂ ਦੋ ਭੁਜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੀ ਹੈ।
  - ii. ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਰੇਖਾ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਰੇਖਾ ਤੀਸਰੀ ਭੁਜਾ ਦੇ ਸਮਾਂਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
  - iii. ਜੇਕਰ ਦੋ ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਾਰੀ ਕੋਣ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰੀ ਭੁਜਾਵਾਂ ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ ਸਮਰੂਪ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
  - iv. ਜੇਕਰ ਦੋ ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਾਰੀ ਭੁਜਾਵਾਂ ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਕੋਣ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ ਸਮਰੂਪ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
  - v. ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਦਾ ਇੱਕ ਕੋਣ ਦੂਜੀ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਕੋਣ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭੁਜਾਵਾਂ ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਤਾਂ ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ ਸਮਰੂਪ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
  - vi. ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਲੰਬਕੋਣੀ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਦੇ ਲੰਬ ਕੋਣ ਦੇ ਸਿਖਰ ਤੋਂ ਕਰਣ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਲੰਬ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੰਬ ਦੋਨੋਂ ਪਾਸੇ ਬਣੀਆਂ ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਦੇ ਸਮਰੂਪ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਮਰੂਪ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
  - vii. *ਸਮਰੂਪ ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਫਲ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ,ਅਨੁਸਾਰੀ ਭੁਜਾਵਾਂ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
  - viii. *ਇੱਕ ਲੰਬਕੋਣੀ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਵਿੱਚ ਕਰਣ ਦਾ ਵਰਗ ,ਬਾਕੀ ਦੋ ਭੁਜਾਵਾਂ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
  - ix. *ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭੁਜਾ ਦਾ ਵਰਗ ਬਾਕੀ ਦੋ ਭੁਜਾਵਾਂ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਭੁਜਾ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਬਣਿਆ ਕੋਣ ਲੰਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
  - x. ਇੱਕ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਣ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਮਦੁਭਾਜਕ, ਸਨਮੁੱਖ ਭੁਜਾ ਨੂੰ ਉਸ ਕੋਣ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭੁਜਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਲਟ ।

7. **ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅੰਕ ਜਿਮਾਇਤੀ :-** ਰੇਖਾਵਾਂ - ਇੱਕ ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣ ਦੇ ਗ੍ਰਾਫ ਸਮੇਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅੰਕ ਜਿਮਾਇਤੀ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ, ਦੋਘਾਤੀ ਬਹੁਪਦਾਂ ਦੇ ਜਿਮਾਇਤੀ ਨਿਰੂਪਣ ਦਾ ਗਿਆਨ, ਦੋ ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਦੂਰੀ ਅਤੇ ਵਿਭਾਜਨ ਸੂਤਰ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਫਾਰਮੂਲਾ) (ਅੰਦਰੂਨੀ), ਤਿਕੋਣ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ
8. **ਤਿਕੋਣਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ:** ਤਿਕੋਣਮਿਤੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ - ਇੱਕ ਸਮਕੋਣ ਤਿਕੋਣ ਦੇ ਨਿਊਨਕੋਣ ਦੇ ਤਿਕੋਣਮਿਤਈ ਅਨੁਪਾਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਬੂਤ, ਅਨੁਪਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਕਰਨਾ ਜਿਹੜੀਆਂ 0° ਅਤੇ 90° 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਹਨ। 30° , 45° ਅਤੇ 60° ਦੇ ਤਿਕੋਣਮਿਤਈ ਅਨੁਪਾਤਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ (ਸਬੂਤ ਸਮੇਤ), ਅਨੁਪਾਤਾਂ ਵਿੱਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ। ਤਿਕੋਣਮਿਤੀ ਤਤਸਮਕ $-\text{ਤਤਸਮਕ } \sin^2 A + \cos^2 A = 1$ ਦਾ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ। ਸਿਰਫ਼ ਸਧਾਰਣ ਤਤਸਮਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੂਰਕ ਕੋਣਾਂ ਦੇ ਤਿਕੋਣਮਿਤਈ ਅਨੁਪਾਤ।
9. **ਤਿਕੋਣਮਿਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਯੋਗ-** ਉਚਾਈਆਂ ਅਤੇ ਦੂਰੀਆਂ 'ਤੇ ਸਧਾਰਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ। ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਕੋਣ ਤਿਕੋਣ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਉਚਾਣ ਕੋਣ/ਨੀਵਾਨ ਕੋਣ ਸਿਰਫ਼ 30° , 45° , 60° ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
10. **ਚੱਕਰ:** ਚੱਕਰ ਦੀ ਸ਼ਪਰਸ਼ ਰੇਖਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿੰਦੂਆਂ ਤੋਂ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਜੀਵਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਫੁਲਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- *ਚੱਕਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸ਼ਪਰਸ਼ ਰੇਖਾ, ਸ਼ਪਰਸ਼ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਰਧ ਵਿਆਸ ਉੱਤੇ ਲੰਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
  - *ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਚੱਕਰ ਉੱਤੇ ਖਿੱਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਪਰਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
11. **ਰਚਨਾਵਾਂ :-**
- ਦਿੱਤੇ ਰੇਖਾ-ਖੰਡ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ (ਅੰਦਰੂਨੀ)
  - ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਚੱਕਰ 'ਤੇ ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾ ਖਿੱਚਣੀ।
  - ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਦੇ ਸਮਰੂਪ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨੀ।
12. **ਚੱਕਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਖੇਤਰਫਲ:-** ਚੱਕਰ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਪ੍ਰਫੁਲਿੱਤ ਕਰਨਾ; ਚੱਕਰ ਦੇ ਅਰਧ ਵਿਆਸੀ ਖੰਡ ਅਤੇ ਖੰਡ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਸਮਤਲ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਫਲ ਅਤੇ ਪਰਿਮਾਪ/ਘੇਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ (ਚੱਕਰ ਦੇ ਖੰਡ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕੋਣ ਸਿਰਫ਼ 60° , 90° ਅਤੇ 120° ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।) ਸਮਤਲ ਚਿੱਤਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ, ਸਧਾਰਣ ਚਤੁਰਭੁਜਾਂ ਅਤੇ ਚੱਕਰ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
13. **ਸਤ੍ਰਾ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਅਤੇ ਆਇਤਨ:**
- ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਦਾ ਮੇਲ ਕਰਕੇ ਬਣੀਆਂ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦਾ ਸਤ੍ਰਈ ਖੇਤਰਫਲ ਅਤੇ ਆਇਤਨ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ - ਘਣ, ਘਣਾਵ, ਗੋਲਾ, ਅਰਧ ਗੋਲਾ ਅਤੇ ਲੰਬ ਚੱਕਰਾਕਾਰ ਸਿਲੰਡਰ/ਕੋਨ ਦੀ ਛਿੰਨਕ (ਫਰਸਟਮ)
  - ਇੱਕ ਠੋਸ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਠੋਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ। (ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਠੋਸਾਂ ਦੇ ਮੇਲ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ)
14. **ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ :** ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਮੱਧਮਾਨ, ਮੱਧਿਕਾ ਅਤੇ ਬਹੁਲਕ ਪਤਾ ਕਰਨਾ। ਸੰਚਵੀਂ ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਗ੍ਰਾਫ।
15. **ਸੰਭਾਵਨਾ:** ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਮਾਤ ਨੌਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸੈੱਟ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਵਰਤੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਉੱਪਰ ਸਧਾਰਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ।

ਸਮਾਂ :-2 ਘੰਟੇ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਪ੍ਰਯੋਗੀ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ: 10

ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਅੰਕ-ਵੰਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ

1. ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ

(3×2): 06 ਅੰਕ

(ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿੰਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੀਆਂ।)

2. ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਕਿਰਿਆ ਨੋਟ ਬੁੱਕ

: 02 ਅੰਕ

3. ਜ਼ਬਾਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ /ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ

: 02 ਅੰਕ

ਕਿਰਿਆਵਾਂ

1. ਕਾਰਜ ਕੱਟ ਕੇ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾ ਕੇ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਲੜੀ ਅੰਕਗਣਿਤਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

2. ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀਆਂ 'n' ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜੋੜਫਲ $\frac{n(n+1)}{2}$ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

$$\sum n = 1 + 2 + 3 + \dots + n = \frac{n(n+1)}{2}$$

3. ਪਾਈਥਾਗੋਰਸ ਥਿਊਰਮ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ।

4. ਬੇਲਜ ਥਿਊਰਮ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ।

5. ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਫ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਣਾ।

6. ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਕਿ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚਾਪ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਕੋਣ ਘੇਰੇ 'ਤੇ ਬਣੇ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

7. ਚੱਕਰ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਚੱਕਰ ਦੀਆਂ ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ ਸਮਾਨ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

8. ਅਰਧ ਵਿਆਸੀ ਖੰਡ ਤੋਂ ਸ਼ੁਕ੍ਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ।

9. ਘਣ ਅਤੇ ਘਣਾਵ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਪਤਾ ਕਰਨਾ।

10. ਵੇਲਣ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸਤ੍ਹਾ ਅਤੇ ਪਾਸਵੀਂ ਸਤ੍ਹਾ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਪਤਾ ਕਰਨਾ।

11. ਵਿਗਿਆਨ
ਸ਼੍ਰੇਣੀ - ਦਸਵੀਂ

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਲਿਖਤੀ: 70 ਅੰਕ
ਪ੍ਰਯੋਗੀ: 20 ਅੰਕ
ਸੀ.ਸੀ.ਈ: 10 ਅੰਕ
ਕੁੱਲ: 100 ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੀ ਬਣਤਰ

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ 28 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਵੰਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

Class- 10 th					
Paper-1					
Chapters	Marks				TOTAL MARKS
	1	2	3	5	
1.	2	--	1	--	5
2.	--	2	--	--	4
3.	--	--	--	1	5
4.	--	1	1	--	5
5.	--	2	--	--	4
6.	--	1	1	--	5
7.	--	2	--	--	4
8.	--	--	--	1	5
9.	1	--	1	--	4
10.	--	1	1	--	5
11.	1	--	1	--	4
12.	--	--	--	1	5
13.	--	1	1	--	5
14.	1	--	1	--	4
15.	--	--	1	--	3
16.	--	--	1	--	3
	5	20	30	15	70

- 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 1 ਤੋਂ 5 ਤੱਕ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ (ਭਾਵ Multiple Choice Questions)।
3 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 6 ਤੋਂ 15 ਤੱਕ ਦੋ-ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 30-40 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
4 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 16 ਤੋਂ 25 ਤੱਕ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
5 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 26 ਤੋਂ 28 ਤੱਕ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 100-120 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਸੇ ਇੱਕਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪਾਠ- ਕ੍ਰਮ

ਪਾਠ-1 ਰਸਾਇਣਿਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੀਕਰਣ

ਰਸਾਇਣਿਕ ਸਮੀਕਰਣ, ਰਸਾਇਣਿਕ ਸਮੀਕਰਣ ਲਿਖਣਾ, ਰਸਾਇਣਿਕ ਸਮੀਕਰਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਰਸਾਇਣਿਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਸੰਯੋਜਨ ਕਿਰਿਆ, ਅਪਘਟਨ ਕਿਰਿਆ, ਵਿਸਥਾਪਨ

ਕਿਰਿਆ, ਦੂਹਰੀ ਵਿਸਥਾਪਨ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ, ਆਕਸੀਕਰਨ ਅਤੇ ਲਘੂਕਰਣ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਕਸੀਕਰਨ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਖੋਰਨ, ਦੁਰਗੰਧਤਾ।

ਪਾਠ-2 ਤੇਜ਼ਾਬ, ਖਾਰ ਅਤੇ ਲੂਣ

ਤੇਜ਼ਾਬਾਂ ਅਤੇ ਖਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਸਾਇਣਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸਮਝਣਾ, ਤੇਜ਼ਾਬ ਅਤੇ ਖਾਰ, ਧਾਤਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕਿਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਧਾਤ, ਕਾਰਬੋਨੇਟ ਅਤੇ ਧਾਤ ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਕਾਰਬੋਨੇਟ ਤੇਜ਼ਾਬਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕਿਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੇਜ਼ਾਬ ਅਤੇ ਖਾਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਕਿਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੇਜ਼ਾਬਾਂ ਨਾਲ ਧਾਤਵੀ ਆਕਸਾਈਡਾਂ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਖਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਧਾਤਵੀ ਆਕਸਾਈਡਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ, ਤੇਜ਼ਾਬਾਂ ਅਤੇ ਖਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਕੀ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਘੋਲ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ਾਬ ਅਤੇ ਖਾਰ ਨੂੰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੇਜ਼ਾਬ ਅਤੇ ਖਾਰਾਂ ਦੇ ਘੋਲ ਕਿੰਨੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ (ਤੇਜ਼) ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ P_H ਦਾ ਮਹੱਤਵ, ਤੁਹਾਡੇ ਬਗੀਚੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦਾ P_H ਕੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਪਾਚਣ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ P_H , P_H ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਾਰਨ ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਖੋਰ, ਜੀਵਾਂ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਤਮ ਰੱਖਿਆ, ਲੂਣਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਲੂਣਾਂ ਦੀ P_H , ਸਾਧਾਰਨ ਲੂਣ ਤੋਂ ਰਸਾਇਣ, ਸਾਧਾਰਨ ਲੂਣ-ਰਸਾਇਣਾਂ ਦਾ ਕੱਚਾ ਪਦਾਰਥ, ਸੋਡੀਅਮ ਹਾਈਡਰੋਕਸਾਈਡ, ਰੰਗਕਾਟ ਪਾਊਡਰ, ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਵਾਲਾ ਸੋਡਾ, ਪਲਾਸਟਰ ਆਫ ਪੈਰਿਸ।

ਪਾਠ-3 ਧਾਤਾਂ ਅਤੇ ਅਧਾਤਾਂ

ਭੌਤਿਕ ਗੁਣ, ਧਾਤਾਂ, ਅਧਾਤਾਂ, ਧਾਤਾਂ ਦੇ ਰਸਾਇਣਿਕ ਗੁਣ, ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਾਤਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਦਬਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਧਾਤਾਂ ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਧਾਤਾਂ ਲੂਣਾਂ ਦੇ ਘੋਲਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਲੜੀ, ਧਾਤਾਂ ਅਤੇ ਅਧਾਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਆਇਨੀ ਯੋਗਿਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣ, ਧਾਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਥਾਨ, ਧਾਤਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ਨ, ਕੱਚੀ ਧਾਤਾਂ ਦਾ ਸੰਘਣਾਪਨ, ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਾਤਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ਨ, ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਲੜੀ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਧਾਤਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ਨ, ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਸਥਿਤ ਧਾਤਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ਨ, ਧਾਤਾਂ ਦਾ ਸੁੱਧੀਕਰਨ, ਖੋਰ, ਖੋਰ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ।

ਪਾਠ-4 ਕਾਰਬਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਯੋਗਿਕ

ਕਾਰਬਨ ਦੇ ਬੰਧਨ ਸਹਿਸੰਯੋਜਕ ਬੰਧਨ, ਕਾਰਬਨ ਦੀ ਬਹੁਮੁਖੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਸੰਤ੍ਰਿਪਤ ਅਤੇ ਅਸੰਤ੍ਰਿਪਤ ਕਾਰਬਨ ਯੋਗਿਕ, ਲੜੀਆਂ, ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਅਤੇ ਛੱਲੇ, ਸਮਜਾਤੀ ਲੜੀ, ਕਾਰਬਨ ਯੋਗਿਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰਣ, ਕਾਰਬਨ ਯੋਗਿਕਾਂ ਦੇ ਰਸਾਇਣਿਕ ਗੁਣ, ਬਲਣ, ਆਕਸੀਕਰਨ, ਜੋੜਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ, ਪ੍ਰਤਿਸਥਾਪਨ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ, ਕੁੱਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਬਨ ਯੋਗਿਕ : ਈਥੇਨੋਲ ਅਤੇ ਈਥੇਨੋਇਕ ਤੇਜ਼ਾਬ, ਈਥੇਨੋਲ ਜਾਂ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ (C_2H_5OH), ਦੇ ਗੁਣ, ਈਥੇਨੋਲ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਈਥੇਨੋਇਕ ਤੇਜ਼ਾਬ, (ETHANOIC ACID C_2H_5COOH) ਦੇ ਗੁਣ, ਈਥੇਨੋਇਕ ਤੇਜ਼ਾਬ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਸਾਬਣ ਅਤੇ ਮੈਲ ਨਿਵਾਰਕ।

ਪਾਠ-5 ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਆਵਰਤੀ ਵਰਗੀਕਰਨ

ਅਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨਾ-ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਯਤਨ, ਡਾਬਰਨੀਅਰ ਦੀ ਤਿੱਕੜੀ, ਨਿਊਟਨ ਦਾ ਅਸ਼ਟਕ ਸਿਧਾਂਤ, ਅਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨੀ-ਮੈਂਡਲੀਵ ਦੀ ਆਵਰਤੀ ਸਾਰਨੀ, ਮੈਂਡਲੀਵ ਦੀ ਆਵਰਤੀ ਸਾਰਨੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ, ਮੈਂਡਲੀਵ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ, ਅਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨਾ-ਆਧੁਨਿਕ ਆਵਰਤੀ ਸਾਰਨੀ, ਆਧੁਨਿਕ ਆਵਰਤੀ ਸਾਰਨੀ ਵਿੱਚ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਆਧੁਨਿਕ ਆਵਰਤੀ ਸਾਰਨੀ ਵਿੱਚ ਰੁਝਾਨ, ਧਾਤਵੀ ਅਤੇ ਅਧਾਤਵੀ ਗੁਣ।

ਪਾਠ-6 ਜੈਵਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ

ਜੈਵਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਕੀ ਹਨ, ਪੋਸ਼ਣ-ਸਵੈਪੋਸ਼ੀ, ਪਰਪੋਸ਼ੀ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪੋਸ਼ਣ, ਸਾਹ ਕਿਰਿਆ। ਪਰਿਵਹਨ-ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੌਦਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮਲ ਤਿਆਗ-ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ, ਪੌਦਿਆਂ ਵਿੱਚ।

ਪਾਠ-7 ਕਾਬੂ ਅਤੇ ਤਾਲਮੇਲ

ਜੰਤੂ ਨਾੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਰਤੀ ਕਿਰਿਆ, ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਮਾਗ, ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ, ਨਾੜੀ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਪੌਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ, ਸੰਵੇਦਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਰਿਆ, ਵਾਧੇ ਕਾਰਨ ਗਤੀ, ਜੰਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਰਮੋਨ।

ਪਾਠ-8 ਜੀਵ ਪ੍ਰਜਣਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਨ?

ਕੀ ਜੀਵ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਪੂਰਨ ਨਕਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਮਹੱਤਵ, ਪ੍ਰਜਣਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ, ਵਿਖੰਡਨ, ਖੰਡ-ਕਰਨ, ਪੁਨਰ ਜਣਨ, ਬਡਿੰਗ, ਕਾਇਕ ਪ੍ਰਜਣਨ, ਬੀਜਾਣੂ ਬਣਨਾ, ਲਿੰਗੀ ਪ੍ਰਜਣਨ, ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੌਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗੀ ਪ੍ਰਜਣਨ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗੀ ਪ੍ਰਜਣਨ, ਨਰ ਅਤੇ ਮਾਦਾ ਪ੍ਰਜਣਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਪ੍ਰਜਣਨਕ ਸਿਹਤ।

ਪਾਠ-9 ਅਨੁਵੰਸ਼ਿਕਤਾ ਅਤੇ ਜੀਵ ਵਿਕਾਸ

ਜਣਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਚਨ, ਅਨੁਵੰਸ਼ਿਕਤਾ, ਖਾਨਦਾਨੀ ਲੱਛਣ, ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਅਨੁਵੰਸ਼ਿਕਤਾ ਦੇ ਨਿਯਮ : ਮੈਂਡਲ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ, ਲੱਛਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਲਿੰਗ ਨਿਰਧਾਰਣ, ਵਿਕਾਸ, ਗ੍ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਅਨੁਵੰਸ਼ਿਕ ਲੱਛਣ, ਸਪੀਸੀਏਸ਼ਨ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ, ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਖੋਜਣਾ, ਪਥਰਾਟ, ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੜਾਅ, ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ।

ਪਾਠ-10 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਰਾਵਰਤਨ ਅਤੇ ਅਪਵਰਤਨ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਪਰਾਵਰਤਨ, ਗੋਲਾਕਾਰ ਦਰਪਣ, ਗੋਲਾਕਾਰ ਦਰਪਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਬਣਨਾ, ਕਿਰਨ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਕੇ ਗੋਲਾਕਾਰ ਦਰਪਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣੇ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ, ਉੱਤਲ ਦਰਪਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਬਣਨਾ, ਗੋਲਾਕਾਰ ਦਰਪਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰਾਵਰਤਨ ਲਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਰੰਪਰਾ, ਦਰਪਣ ਸੂਤਰ ਅਤੇ ਵਡਦਰਸ਼ਨ, ਵਡਦਰਸ਼ਨ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਅਪਵਰਤਨ, ਕੱਚ ਦੀ ਆਇਤਕਾਰ ਸਲੈਬ ਵਿੱਚ ਅਪਵਰਤਨ, ਅਪਵਰਤਨ ਅੰਕ, ਗੋਲਾਕਾਰ ਲੈਂਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਵਰਤਨ, ਲੈਂਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਬਣਨੇ, ਕਿਰਨ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਲੈਂਜ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਬਣਨੇ, ਗੋਲਾਕਾਰ ਲੈਂਜ਼ਾਂ ਦੇ ਲਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਰੰਪਰਾ, ਲੈਂਜ਼ ਸੂਤਰ ਵਡਦਰਸ਼ਨ, ਲੈਂਜ਼ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

ਪਾਠ-11 ਮਨੁੱਖੀ ਅੱਖ ਅਤੇ ਰੰਗ ਬਰੰਗਾ ਸੰਸਾਰ

ਮਨੁੱਖੀ ਅੱਖ, ਅਨੁਕੂਲਣ ਸਮਰੱਥਾ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ, ਦੂਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ, ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਅਪਵਰਤਨ, ਕੱਚ ਦੇ ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਚਿੱਟੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਵਿਖੇਪਣ, ਵਾਯੂ ਮੰਡਲੀ ਅਪਵਰਤਨ, ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਟਿਮਟਿਮਾਉਣਾ, ਸੂਰਜ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਚੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਮਗਰੋਂ ਛਿਪਣਾ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਖਿੰਡਣਾ, ਟਿੰਡਲ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਸਾਫ਼ ਆਕਾਸ਼ ਦਾ ਰੰਗ ਨੀਲਾ ਕਿਉਂ ਹੈ, ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਣ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਛਿਪਣ ਸਮੇਂ ਸੂਰਜ ਦਾ ਰੰਗ।

ਪਾਠ-12 ਬਿਜਲੀ

ਬਿਜਲਈ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸਰਕਟ, ਬਿਜਲਈ ਪੁਟੈਂਸ਼ਲ ਅਤੇ ਪੁਟੈਂਸ਼ਲ ਔਤਰ, ਸਰਕਟ ਚਿੱਤਰ, ਓਹਮ ਦਾ ਨਿਯਮ, ਉਹ ਕਾਰਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਚਾਲਕ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਤਿਰੋਧਕਾਂ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧ, ਲੜੀਬੱਧ ਸੰਯੋਜਿਤ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧਕ, ਸਮਾਨਾਂਤਰਬੱਧ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧਕ, ਬਿਜਲਈ ਧਾਰਾ ਦਾ ਤਾਪ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਬਿਜਲਈ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਾਪਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਉਪਯੋਗ, ਬਿਜਲਈ ਸ਼ਕਤੀ।

ਪਾਠ-13 ਬਿਜਲਈ ਧਾਰਾ ਦੇ ਚੁੰਬਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰ ਰੇਖਾਵਾਂ, ਬਿਜਲੀ ਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਚਾਲਕ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰ, ਸਿੱਧੇ ਚਾਲਕ ਵਿੱਚੋਂ ਬਿਜਲੀ ਧਾਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰ, ਸੱਜਾ-ਹੱਥ ਅੰਗੂਠਾ ਨਿਯਮ, ਬਿਜਲੀ ਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਗੋਲਾਕਾਰ ਲੂਪ ਕਾਰਨ ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰ, ਸੋਲੀਨਾਇਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਹਿਤ ਬਿਜਲੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰ, ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਬਿਜਲੀ ਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਚਾਲਕ ਉੱਤੇ ਬਲ, ਬਿਜਲੀ ਮੋਟਰ, ਬਿਜਲ-ਚੁੰਬਕੀ ਪ੍ਰੇਰਣ, ਬਿਜਲਈ ਜਨਰੇਟਰ, ਘਰੇਲੂ ਬਿਜਲਈ ਸਰਕਟ।

ਪਾਠ-14 ਊਰਜਾ ਦੇ ਸੋਮੇ

ਊਰਜਾ ਦਾ ਵਧੀਆ ਸੋਮਾ ਕੀ ਹੈ, ਊਰਜਾ ਦੇ ਪਰੰਪਰਿਕ ਸਰੋਤ, ਥਰਮਲ (ਤਾਪ) ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ, ਹਾਈਡਰੋ (ਪਣ) ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ, ਊਰਜਾ ਦੇ ਪਰੰਪਰਿਕ ਸੋਮਿਆਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗ ਲਈ ਤਕਨੀਕ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ, ਜੀਵ ਪੁੰਜ ਜਾਂ ਬਾਇਓ-ਮਾਸ, ਪੌਣ (ਪਵਨ) ਊਰਜਾ, ਬਦਲਵੇਂ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਊਰਜਾ ਸੋਮੇ, ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ, ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਊਰਜਾ, ਜਵਾਰ ਊਰਜਾ, ਤਰੰਗ ਊਰਜਾ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਾਪ ਊਰਜਾ, ਭੂ-ਤਾਪ ਊਰਜਾ, ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਊਰਜਾ, ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਕੋਈ ਊਰਜਾ ਸੋਮਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਬਣਿਆ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠ-15 ਸਾਡਾ ਵਾਤਾਵਰਨ - ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਾਧੂ ਪਦਾਰਥ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਪ੍ਰਸਿਥਿਤਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ-ਘਟਕ, ਭੋਜਨ ਲੜੀ, ਭੋਜਨ ਜਾਲ, ਸਾਡੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਦਾ ਨਸ਼ਟ ਹੋਣਾ, ਕੂੜਾ-ਕਰਕਟ ਪ੍ਰਬੰਧਨ।

ਪਾਠ-16 ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ, ਜੰਗਲ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਨ, ਸਟੇਕਹੋਲਡਰ, ਦੀਰਘਕਾਲੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਪਾਣੀ, ਬੰਨ੍ਹ, ਜਲ ਭੰਡਾਰਣ, ਕੋਲਾ ਅਤੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ, ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ।

ਦਸਵੀਂ ਸਾਇੰਸ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ 2019-20

X		
ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਦੇ 20 ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-		
1.	Viva	5 Marks
2.	ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ	2 Marks
3.	Set up of Table (Handling of apparatus, overall management)	3Marks
4.	Demonstration(Presentation, Confidence ,Content Knowledge)	10 Marks
	Total	20 Marks

1. ਮੈਗਨੀਟੀਅਮ ਰੀਬਨ ਨੂੰ ਜਲਾਉਣ ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।
2. ਤਾਪ ਸੋਖੀ ਅਤੇ ਤਾਪ ਨਿਕਾਸੀ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।
3. ਪਾਣੀ ਦਾ ਬਿਜਲੀ ਅਪਘਟਨ।
4. ਅੱਗ ਬੁਝਾਓ ਯੰਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
5. ਧਾਤਾ ਤਾਪ ਦੀਆਂ ਚਾਲਕ ਹਨ।

6. ਪ੍ਰਯੋਗ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਜੰਗ ਲੱਗਣ ਲਈ ਹਵਾ ਅਤੇ ਸਿੱਲ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
7. ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਹਾਈਡਰੋਜਨ (H_2) ਗੈਸ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।
8. ਕਿਸੇ ਪੌਦੇ ਦੇ ਪੱਤੇ ਦੇ ਛਿਲਕੇ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਸਲਾਈਡ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸਟੋਮੈਟਾ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।
9. ਪ੍ਰਯੋਗ ਰਾਹੀਂ ਪੱਤੇ ਵਿੱਚ ਸਟਾਰਚ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨਾ।
10. ਪ੍ਰਯੋਗ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਸਾਹ ਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ CO_2 ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
11. ਸਥਾਈ ਸਲਾਈਡਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ (i) ਅਮੀਬਾ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਖੰਡਨ ਵਿਧੀ (binary fission) ਅਤੇ (ii) ਖਮੀਰ ਵਿੱਚ ਬਡਿੰਗ ਵਿਧੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।
12. ਪੌਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਸ਼ਪ ਉਤਸਰਜਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।
13. **ਮਾਡਲ ਜਾਂ** ਚਾਰਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ (i) ਮਨੁੱਖੀ ਪਾਚਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (ii) ਮਨੁੱਖੀ ਸਾਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
14. ਕਾਇਕ ਪ੍ਰਜਣਨ ਰਾਹੀਂ ਪੱਥਰ ਚੱਟ, ਆਲੂ ਅਤੇ ਮਨੀ ਪਲਾਟ ਪੌਦੇ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।
15. ਫੁੱਲ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।
16. ਸਮਤਲ ਦਰਪਣ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਪਰਾਵਰਤਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰੋ।
17. ਛੜ ਚੁੰਬਕ ਅਤੇ ਚੁੰਬਕੀ ਕੰਪਾਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਚੁੰਬਕੀ ਬਲ ਰੇਖਾਵਾਂ ਉਲੀਕੋ।
18. ਸੂਰਜੀ ਕੁਕਰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।
19. (i) ਉੱਤਲ ਲੈਂਜ ਦੀ ਫੋਕਸ ਦੂਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨਾ। (ii) ਅਵਤਲ ਦਰਪਣ ਦੀ ਫੋਕਸ ਦੂਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨਾ।
20. ਗਲਾਸ ਸਲੈਬ ਰਾਹੀਂ ਅਪਵਰਤਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਪੱਥ ਉਲੀਕੋ ਅਤੇ ਅਪਵਰਤਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।
21. ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ ਰਾਹੀਂ ਅਪਵਰਤਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਪੱਥ ਉਲੀਕੋ।

SA – 1 (ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ)

ਕਿਰਿਆ 1: ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ ਰਿਬਨ ਨੂੰ ਜਲਾਉਣ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ। (ਪਾਠ : 1, ਪੰਨਾ : 1, ਕਿਰਿਆ : 1.1)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ ਰਿਬਨ, ਚਿਮਟਾ, ਸਪਿਰਟ ਲੈਂਪ ਜਾਂ ਬਰਨਰ, ਵਾਚ ਗਲਾਸ, ਪਾਣੀ, ph ਪੇਪਰ।

ਕਿਰਿਆ 2: ਰਸਾਇਣਕ ਕਿਰਿਆ (Chemical Reaction) ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।

(ਕਿਰਿਆ: 1.3, ਪਾਠ : 1, ਪੰਨਾ : 2)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਕੋਨੀਕਲ ਫਲਾਸਕ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਪਰਖ ਨਲੀ, ਦਾਣੇਦਾਰ ਜ਼ਿੰਕ, ਹਾਈਡਰੋਕਲੋਰਿਕ ਐਸਿਡ ਜਾਂ ਸਲਫਿਊਰਿਕ ਐਸਿਡ (ਪਤਲਾ), ਕਾਰਕ, ਗੈਸ ਨਲੀ, ਮਾਚਿਸ।

ਕਿਰਿਆ 3: ਸੰਯੋਜਨ ਕਿਰਿਆ (Combination Reaction) ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।

(ਕਿਰਿਆ-1.4, ਪਾਠ-1, ਪੰਨਾ-7)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ : ਬੀਕਰ, ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਆਕਸਾਈਡ, ਪਾਣੀ।

ਕਿਰਿਆ 4 : ਅਪਘਟਨ ਕਿਰਿਆ (Decomposition Reaction) ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।

(ਕਿਰਿਆ : 1.5, ਪਾਠ : 1, ਪੰਨਾ : 8)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਪਰਖਨਲੀ, ਪਰਖਨਲੀ ਹੋਲਡਰ, ਫੈਰਸ ਸਲਫੇਟ, ਸਪਿਰਟ ਲੈਂਪ।

ਕਿਰਿਆ 5: ਪਾਣੀ ਦਾ ਬਿਜਲਈ ਅਪਘਟਨ (Electrolysis of Water) ਕਰਨਾ।

(ਕਿਰਿਆ: 1.7, ਪਾਠ:1, ਪੰਨਾ:10)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਗ੍ਰੇਫਾਈਟ ਦੀਆਂ ਛੁੜਾਂ, ਬੈਟਰੀ, ਰਬੜ ਦੇ ਕਾਰਕ, ਪਾਣੀ, ਹਲਕਾ ਸਲਫਿਊਰਿਕ ਐਸਿਡ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਦਾ ਮੱਗ, ਜੋੜਕ ਤਾਰਾਂ।

ਕਿਰਿਆ 6: ਵਿਸਥਾਪਨ ਕਿਰਿਆ (Displacement Reaction) ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।

(ਕਿਰਿਆ:1.9, ਪਾਠ:1, ਪੰਨਾ:11)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਮੇਖਾਂ, ਰੇਗਮਾਰ, ਪਰਖਨਲੀਆਂ, ਕਾਪਰ ਸਲਫੇਟ।

ਕਿਰਿਆ 7:- ਦੁਹਰਾ ਵਿਸਥਾਪਨ (Double Displacement) ਪ੍ਰਤਿਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਧਿਐਨ।

(ਕਿਰਿਆ: 1.2, 1.10, ਪਾਠ:1, ਪੰਨਾ ਨੰ 2 ਅਤੇ 12)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਪਰਖਨਲੀਆਂ/ਬੀਕਰ, ਤਾਜੇ ਬਣੇ ਲੈਂਡ ਨਾਈਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਆਇਓਡਾਈਡ ਦੇ ਘੋਲ, ਬੇਰੀਅਮ ਕਲੋਰਾਈਡ, ਸੋਡੀਅਮ ਸਲਫੇਟ।

ਕਿਰਿਆ 8:- ਆਧੁਨਿਕ ਆਵਰਤੀ ਸਾਰਨੀ (Modern Periodic Table) ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ।

(ਕਿਰਿਆ 5.1 ਤੋਂ 5.11, ਪਾਠ:5, ਪੰਨਾ: 88 ਤੋਂ 99)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਆਵਰਤੀ ਸਾਰਨੀ, ਕੁੱਝ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਮਾਡਲ।

ਕਿਰਿਆ 9: ਪੱਤੇ ਵਿੱਚ ਸਟਾਰਚ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨਾ। (ਕਿਰਿਆ:6.1, ਪਾਠ: 6, ਪੰਨਾ: 107)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ : ਮਨੀ ਪਲਾਂਟ ਜਾਂ ਕਰੋਟੇਨ ਦਾ ਪੌਦਾ, ਬੀਕਰ, ਟ੍ਰਾਈਪੋਡ ਸਟੈਂਡ, ਪਾਣੀ, ਜਾਲੀ, ਸਪਿਰਿਟ ਲੈਂਪ, ਪਰਖਨਲੀ, ਐਲਕੋਹਲ, ਡਰਾਪਰ, ਆਇਓਡੀਨ ਦਾ ਘੋਲ।

ਕਿਰਿਆ 10: ਲਾਰ ਦੀ ਸਟਾਰਚ 'ਤੇ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ। (ਕਿਰਿਆ:6.3, ਪਾਠ:6, ਪੰਨਾ: 109)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ : ਲਾਰ, ਸਟਾਰਚ ਦਾ ਘੋਲ (ਉੱਬਲੇ ਹੋਏ ਚਾਵਲ), ਕੱਚ ਦੀ ਪਰਖਨਲੀਆਂ, ਡਰਾਪਰ, ਪਾਣੀ, ਪਰਖਨਲੀ ਸਟੈਂਡ, ਆਇਓਡੀਨ ਦਾ ਘੋਲ।

ਕਿਰਿਆ 11: ਸਾਹ ਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਗੈਸ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(ਕਿਰਿਆ:6.4, 6.5, ਪਾਠ:6, ਪੰਨਾ:112)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਕੱਚ ਦੀ ਨਲੀ, ਪਰਖਨਲੀਆਂ, ਚੂਨਾ (ਤਾਜ਼ਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਚੂਨੇ ਦਾ ਪਾਣੀ), ਸਰਿੰਜ ਜਾਂ ਪਿਚਕਾਰੀ, ਸਟ੍ਰਾਅ, ਫਿਲਟਰ ਪੇਪਰ।

ਕਿਰਿਆ 12: ਪੌਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਸ਼ਪ-ਉਤਸਰਜਨ (Transpiration) ਦਾ ਅਧਿਐਨ।

(ਕਿਰਿਆ:6.8, ਪਾਠ: 6, ਪੰਨਾ ਅੰਕ: 120)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਗਮਲੇ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਪੌਦੇ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਸ਼ੀਟ, ਸੈਲੋਟੇਪ ਜਾਂ ਧਾਗਾ।

ਕਿਰਿਆ 13: ਸਥਾਈ ਸਲਾਈਡ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਖਮੀਰ (Yeast) ਅਤੇ ਹਾਈਡ੍ਰਾ ਵਿੱਚ ਬਡਿੰਗ ਵਿਧੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ। (ਕਿਰਿਆ: 8.1 , ਪਾਠ: 8, ਪੰਨਾ: 142)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਕੋਪ, ਖਮੀਰ, ਪਾਣੀ, ਖੰਡ, ਪਰਖਨਲੀ, ਸਲਾਈਡ, ਹਾਈਡ੍ਰਾ ਦੀ ਸਥਾਈ ਸਲਾਈਡ।

ਕਿਰਿਆ 14: ਸਥਾਈ ਸਲਾਈਡ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅਮੀਬਾ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਖੰਡਨ (Binary Fission) ਵਿਧੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ। (ਕਿਰਿਆ: 8.3, ਪਾਠ: 8, ਪੰਨਾ: 143)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਅਮੀਬਾ ਦੀ ਸਥਾਈ ਸਲਾਈਡ, ਅਮੀਬਾ ਦੇ ਦੋ-ਖੰਡਨ ਦੀ ਸਥਾਈ ਸਲਾਈਡ ਅਤੇ ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਕੋਪ।

ਕਿਰਿਆ 15: ਡਬਲਰੋਟੀ ਦੇ ਸਿੱਲੇ ਟੁੱਕੜੇ ਤੇ ਲੱਗੀ ਉੱਲੀ (ਮੋਲਡ) ਦੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜਣਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ। (ਕਿਰਿਆ : 8.2, ਪਾਠ : 8, ਪੰਨਾ :142)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਉੱਲੀ ਲੱਗੀ ਡਬਲਰੋਟੀ, ਵੱਡਦਰਸ਼ੀ ਲੈੱਨਜ਼/ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਕੋਪ, ਕੱਚ ਦੀ ਸਲਾਈਡ, ਪਾਣੀ, ਕਵਰ ਸਲਿੱਪ।

ਕਿਰਿਆ 16:- ਸਪਾਇਰੋਗਾਇਰਾ ਦੀ ਸਲਾਈਡ ਤੋਂ ਅਲਿੰਗੀ ਪ੍ਰਜਣਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।

(ਕਿਰਿਆ : 8.4, ਪਾਠ : 8, ਪੰਨਾ : 143)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਝੀਲ /ਤਲਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸਪਾਇਰੋਗਾਇਰਾ ਦਾ ਸੈਂਪਲ, ਗਲਿਸਰੀਨ, ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਕੋਪ, ਕਵਰ ਸਲਿੱਪ, ਕੱਚ ਦੀ ਸਲਾਈਡ, ਫੋਰਸੈੱਪ।

ਕਿਰਿਆ 17:- ਪੱਥਰਚੱਟ, ਆਲੂ ਅਤੇ ਮਨੀਪਲਾਂਟ ਵਿੱਚ ਕਾਇਕ ਪ੍ਰਜਣਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।

(ਕਿਰਿਆ: 8.5,8.6, ਪਾਠ:8, ਪੰਨਾ: 145)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਪੱਥਰਚੱਟ ਦਾ ਪੱਤਾ, ਆਲੂ, ਮਨੀਪਲਾਂਟ ਦਾ ਪੌਦਾ, ਟਰੇਅ, ਰੇਤਲੀ ਸਿੱਟੀ, ਰੂੰ ਆਦਿ।

ਕਿਰਿਆ 18: ਬੀਜ ਦੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ। (ਕਿਰਿਆ:8.7, ਪਾਠ:8, ਪੰਨਾ:149)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਰਾਜਮਾਂਹ/ਛੋਲਿਆਂ ਦੇ ਬੀਜ, ਸੂਤੀ ਕਪੜਾ, ਪਾਣੀ, ਨੀਡਲ (ਸੂਈ), ਫੋਰਸੈੱਪ, ਡਾਈਸੈਕਟਿੰਗ ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਕੋਪ।

ਕਿਰਿਆ 19:-ਅਵਤਲ ਦਰਪਣ(Concave Mirror) ਦੀ ਫੋਕਸ ਦੂਰੀ ਪਤਾ ਕਰਨਾ।

(ਕਿਰਿਆ: 10.2, ਪਾਠ:10, ਪੰਨਾ: 178)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਅਵਤਲ ਦਰਪਣ, ਸਕੇਲ (1 ਮੀਟਰ ਜਾਂ 30 ਸਮ), ਪਰਦਾ (ਸਫੈਦ ਪੇਪਰ)

ਕਿਰਿਆ 20 : ਅਵਤਲ ਦਰਪਣ (Concave Mirror) ਦੁਆਰਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਾਂ (Images) ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ। (ਕਿਰਿਆ:10.3 ,ਪਾਠ:10, ਪੰਨਾ:180)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ:ਅਵਤਲ ਦਰਪਣ,ਦਰਪਣ ਸਟੈਂਡ,ਆਪਟੀਕਲ ਬੈਂਚ,ਮੀਟਰ ਸਕੇਲ,ਪਰਦਾ,ਪਰਦਾ ਸਟੈਂਡ, ਮੋਮਬਤੀ।

ਕਿਰਿਆ 21 : ਉੱਤਲ ਦਰਪਣ (Convex Mirror) ਦੁਆਰਾ ਬਣੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ। (ਕਿਰਿਆ:10.5, ਪਾਠ:10, ਪੰਨਾ:183)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਉੱਤਲ ਦਰਪਣ, ਦਰਪਣ ਸਟੈਂਡ, ਮੋਮਬਤੀ।

ਕਿਰਿਆ 22: ਸਮਤਲ ਦਰਪਣ (Plane Mirror) ਦੁਆਰਾ ਬਣੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ। (ਕਿਰਿਆ: 10.6, ਪਾਠ:10, ਪੰਨਾ: 184)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ : ਸਮਤਲ ਦਰਪਣ, ਦਰਪਣ ਸਟੈਂਡ/ਹੋਲਡਰ।

ਕਿਰਿਆ 23 : ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਅਪਵਰਤਨ (Refraction) ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ।

(ਕਿਰਿਆ:10.8, ਪਾਠ:10, ਪੰਨਾ: 189)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਪਤੀਲਾ ਜਾਂ ਬਾਲਟੀ (ਅਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਬਰਤਨ), ਪਾਣੀ, ਸਿੱਕਾ ਜਾਂ ਛੋਟਾ ਪੱਥਰ, ਪੈਂਨਸਿਲ, ਪੇਪਰ।

ਕਿਰਿਆ 24:- ਕੱਚ ਦੀ ਸਲੈਬ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਅਪਵਰਤਨ (Refraction) ਦਾ ਅਧਿਐਨ।

(ਕਿਰਿਆ :10.9, 10.10, ਪਾਠ:10, ਪੰਨਾ:190)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ : ਕੱਚ ਦੀ ਸਲੈਬ, ਪੈਂਨਸਿਲ, ਪੇਪਰ, ਡਰਾਇੰਗ ਬੋਰਡ, ਪਿੰਨਾਂ।

ਕਿਰਿਆ 25:- ਉੱਤਲ ਲੈਨਜ਼ (Convex Lens) ਦੀ ਫੋਕਸ ਦੂਰੀ ਪਤਾ ਕਰਨਾ।

(ਕਿਰਿਆ: 10.11, ਪਾਠ: 10, ਪੰਨਾ: 195)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ:- ਉੱਤਲ ਲੈਨਜ਼ , ਲੈਨਜ਼ ਸਟੈਂਡ, ਸਕੇਲ (1 ਮੀਟਰ ਜਾਂ 30 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ), ਪਰਦਾ (ਸਫੈਦ ਪੇਪਰ ਜਾਂ ਸਫੈਦ ਮਾਈਕਾ ਬੋਰਡ), ਪਰਦਾ ਸਟੈਂਡ।

ਕਿਰਿਆ 26: ਉੱਤਲ ਲੈਨਜ਼ (Convex Lens) ਦੁਆਰਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ।

(ਕਿਰਿਆ:10.12,ਪਾਠ:10, ਪੰਨਾ:196,)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਉੱਤਲ ਲੈਨਜ਼, ਲੈਨਜ਼ ਸਟੈਂਡ, ਮੀਟਰ ਸਕੇਲ, ਸਫੈਦ ਪਰਦਾ (ਸ਼ੀਟ), ਪਰਦਾ ਸਟੈਂਡ, ਮੋਮਬੱਤੀ ਜਾਂ ਬੱਲਬ।

ਕਿਰਿਆ 27: ਅਵਤਲ ਲੈਨਜ਼ (Concave Lens) ਦੁਆਰਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ। (ਕਿਰਿਆ:10.13, ਪਾਠ:10, ਪੰਨਾ:197)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਅਵਤਲ ਲੈਨਜ਼ , ਮੋਮਬੱਤੀ ਜਾਂ ਬਲਬ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਸਤੂ।

ਕਿਰਿਆ28:ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਅਪਵਰਤਨ (Refraction) ਅਤੇ ਵਰਨ-ਵਿਖੇਪਣ(Dispersion) ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ। (ਕਿਰਿਆ:11.1, 11.2,ਪਾਠ:11 , ਪੰਨਾ : 213, 214)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ, ਡਰਾਇੰਗ ਬੋਰਡ, ਪਿੰਨਾਂ, ਪੈਂਨਸਿਲ, ਸਕੇਲ, ਲੇਜ਼ਰ ਪੁਆਇੰਟਰ, ਗੱਤਾ, ਸਕ੍ਰੀਨ

ਕਿਰਿਆ 29:- ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਣ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਛਿਪਣ ਸਮੇਂ ਸੂਰਜ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।

(ਕਿਰਿਆ : 11.3, ਪਾਠ : 11, ਪੰਨਾ ਨੰ : 218)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ : ਸਫੈਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਾਲੀ ਟਾਰਚ, 250ml ਪਾਣੀ, ਫਲਾਸਕ, 2-3 ਗ੍ਰਾਮ ਸੋਡੀਅਮ ਥਾਇਓਸਲਫੇਟ, 3-4 ml ਸਲਫਿਊਰਿਕ ਐਸਿਡ।

ਕਿਰਿਆ 30: ਤਾਪ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਮਾਡਲ।

(ਕਿਰਿਆ :14.3, ਪਾਠ:14, ਪੰਨਾ: 274)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਕੁੱਕਰ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਨਾਲੀ, ਟੇਬਲ ਟੇਨਿਸ ਬਾਲ, ਧਾਤ ਦੀ ਚਾਦਰ ਦੀਆਂ ਗੋਲਾਕਾਰ ਤਿੰਨ ਪੰਖੜੀਆਂ, ਤਾਂਬੇ ਦੀ ਤਾਰ, ਡਾਇਨਾਮੋ, ਬਲਬ, ਹੋਲਡਰ, ਸਪਿਰਟ ਲੈਂਪ ਜਾਂ ਗੈਸ ਬਰਨਰ।

ਕਿਰਿਆ 31: ਸੂਰਜੀ ਕੁੱਕਰ ਅਤੇ ਸੂਰਜੀ ਜਲ ਹੀਟਰ ਦੀ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਬਾਰੇ ਸਮਝਣਾ।

(ਕਿਰਿਆ:14.6, ਪਾਠ-14, ਪੰਨਾ:281)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਲੱਕੜ ਦਾ ਬਕਸਾ, ਕਾਲਾ ਰੰਗ, ਸਮਤਲ ਦਰਪਣ, ਸਾਧਾਰਣ ਕੱਚ ਦੀ ਸ਼ੀਟ, ਇਕ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਬਰਤਨ।

SA – 2 (ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ)

ਕਿਰਿਆ 1: ਤੇਜ਼ਾਬਾਂ ਦੀ ਧਾਤਾਂ ਨਾਲ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।

(ਪਾਠ : 02, ਕਿਰਿਆ : 2.3, ਪੰਨਾ : 21)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਪਰਖਨਲੀ, ਪਤਲਾ ਸਲਫਿਊਰਿਕ ਐਸਿਡ, ਦਾਣੇਦਾਰ ਜਿਸਤ, ਸਾਬਣ ਦਾ ਘੋਲ, ਮੋਮਬੱਤੀ।

ਕਿਰਿਆ 2: ਤੇਜ਼ਾਬਾਂ ਅਤੇ ਖਾਰਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।

(ਪਾਠ :02, ਕਿਰਿਆ 2.6, ਪੰਨਾ : 23)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਪਰਖਨਲੀ, NaOH ਦਾ ਘੋਲ, ਫੀਨੋਲਫਥਾਲੀਨ ਦਾ ਘੋਲ, ਹਲਕਾ HCl।

ਕਿਰਿਆ 3: ਕੀ ਸਾਰੇ ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਯੋਗਿਕ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

(ਪਾਠ : 02, ਕਿਰਿਆ : 2.8, ਪੰਨਾ : 24)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਗੁਲੂਕੋਜ਼, ਅਲਕੋਹਲ, ਹਾਈਡਰੋਕਲੋਰਿਕ ਤੇਜ਼ਾਬ, ਇੱਕ ਕਾਰਕ, ਮੇਖਾਂ, ਬੀਕਰ, 6V ਦੀ ਬੈਟਰੀ, ਬਲਬ, ਸਵਿੱਚ।

ਕਿਰਿਆ 4: ਤੇਜ਼ਾਬ ਕੇਵਲ ਪਾਣੀ ਦੇ ਘੋਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਇਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(ਪਾਠ : 2, ਕਿਰਿਆ : 2.9, ਪੰਨਾ : 25)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: 1 ਗ੍ਰਾਮ ਸੁੱਕਾ ਨਮਕ (ਸੋਡੀਅਮ ਕਲੋਰਾਈਡ), ਗਾੜ੍ਹਾ ਸਲਫਿਊਰਿਕ ਐਸਿਡ, ਨੀਲਾ ਲਿਟਮਸ ਪੇਪਰ, ਪਰਖਨਲੀ, ਕੋਨਿਕਲ ਫਲਾਸਕ, ਨਿਕਾਸ ਨਲੀ।

ਕਿਰਿਆ 5: ਬਗੀਚੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦਾ pH ਪਤਾ ਕਰਨਾ। (ਪਾਠ : 02, ਕਿਰਿਆ : 2.12, ਪੰਨਾ : 29)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਬਗੀਚੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ, ਪਰਖਨਲੀ, ਫਿਲਟਰ ਪੇਪਰ, ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸੂਚਕ ਪੇਪਰ।

ਕਿਰਿਆ 6: ਲੂਣਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਟਲਾਂ (ਰਵਿਆਂ) ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ। (ਪਾਠ: 02, ਕਿਰਿਆ : 2.15, ਪੰਨਾ : 35)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਪਰਖਨਲੀ, ਪਰਖਨਲੀ ਹੋਲਡਰ, ਕਾਪਰ ਸਲਫੇਟ ਦੇ ਕੁਝ ਰਵੇ, ਬਰਨਰ।

ਕਿਰਿਆ 7: ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਸਾਇਣਿਕ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਧਾਤਾਂ ਅਤੇ ਅਧਾਤਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ। (ਪਾਠ : 03, ਕਿਰਿਆ : 3.8, ਪੰਨਾ : 44)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਪਰਖਨਲੀ, ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ ਰਿਬਨ, ਨੀਲਾ ਅਤੇ ਲਾਲ ਲਿਟਮਸ ਪੇਪਰ, ਸਲਫਰ ਪਾਊਡਰ।

ਕਿਰਿਆ 8: ਧਾਤਵੀਂ ਲੂਣਾਂ ਦੇ ਘੋਲਾਂ ਨਾਲ ਧਾਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।

(ਪਾਠ :03, ਕਿਰਿਆ 3.12, ਪੰਨਾ : 49)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਕਾਪਰ ਦੀ ਤਾਰ, ਲੋਹੇ ਦੀ ਮੇਖ, ਆਇਰਨ ਸਲਫੇਟ, ਪਰਖਨਲੀਆਂ।

ਕਿਰਿਆ 9: ਆਇਨੀ ਯੋਗਿਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ। (ਪਾਠ :03, ਕਿਰਿਆ 3.13, ਪੰਨਾ : 53)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਸੋਡੀਅਮ ਕਲੋਰਾਈਡ, ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਆਇਓਡਾਈਡ, ਬੇਰੀਅਮ ਕਲੋਰਾਈਡ, ਸਪੈਚੁਲਾ, ਬਰਨਰ, ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ, ਬੈਟਰੀ, ਬਲਬ, ਗਰੇਫਾਈਟ ਦੀ ਰਾਡ, ਤਾਂਬੇ ਦੀ ਤਾਰ।

ਕਿਰਿਆ 10: ਓਹਮ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ। (ਪਾਠ :12, ਕਿਰਿਆ 12.1, ਪੰਨਾ : 226)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਨਾਈਕੋਮ ਦੀ ਤਾਰ, ਐਮਮੀਟਰ, ਚਾਰ ਸੈੱਲ (1.5 ਵੋਲਟ), ਵੋਲਟਮੀਟਰ, ਤਾਂਬੇ ਦੀ ਤਾਰ।

ਕਿਰਿਆ 11: ਚਾਲਕ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।

(ਪਾਠ : 12, ਕਿਰਿਆ : 12.3, ਪੰਨਾ : 229)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਵੱਖ - ਵੱਖ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਮੋਟਾਈ ਦੀ ਨਾਈਕੋਮ ਤਾਰਾਂ, ਪਲੱਗ ਕੁੰਜੀ, ਬੈਟਰੀ, ਐਮਮੀਟਰ, ਤਾਂਬੇ ਦੀ ਤਾਰ।

ਕਿਰਿਆ 12: ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਮਾਨ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧਕਾਂ ਨੂੰ ਲੜੀਬੱਧ ਜੋੜਨ 'ਤੇ ਤੁਲ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧ ਪਤਾ ਕਰਨਾ।

(ਪਾਠ :12, ਕਿਰਿਆ 12.5 , ਪੰਨਾ : 234)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਭਿੰਨ-2 ਮਾਨ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧ, ਤਿੰਨ ਵੋਲਟਮੀਟਰ, ਐਮਮੀਟਰ, ਕੁੰਜੀ, ਬੈਟਰੀ, ਤਾਂਬੇ ਦੀ ਤਾਰ

ਕਿਰਿਆ 13: ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਮਾਨ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨਾਂਤਰਬੱਧ ਜੋੜਨ ਤੇ ਤੁੱਲ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧ ਪਤਾ ਕਰਨਾ। (ਪਾਠ : 12, ਕਿਰਿਆ 12.6 , ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ: 237)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਮਾਨ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧ, ਵੋਲਟਮੀਟਰ, ਐਮਮੀਟਰ, ਕੁੰਜੀ, ਬੈਟਰੀ, ਤਾਂਬੇ ਦੀ ਤਾਰ।

ਕਿਰਿਆ 14: ਬਿਜਲੀ ਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਚਾਲਕ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਤਪੰਨ ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।

(ਪਾਠ : 13, ਕਿਰਿਆ : 13.4, ਪੰਨਾ : 252)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਇੱਕ ਸਿੱਧੀ ਲੰਬੀ ਤਾਂਬੇ ਦੀ ਤਾਰ, 1.5 ਵੋਲਟ ਦੇ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਸੈੱਲ, ਕੁੰਜੀ, ਦਿਸ਼ਾ ਸੂਚਕ।

ਕਿਰਿਆ 15: ਸਿੱਧੇ ਚਾਲਕ ਵਿੱਚੋਂ ਬਿਜਲੀ ਧਾਰਾ ਪ੍ਰਵਾਹਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਤਪੰਨ ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ। (ਪਾਠ :13, ਕਿਰਿਆ 13.5, ਪੰਨਾ : 253)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਇੱਕ ਸਿੱਧੀ ਲੰਬੀ ਤਾਂਬੇ ਦੀ ਤਾਰ, 12 ਵੋਲਟ ਦੀ ਬੈਟਰੀ, ਕੁੰਜੀ, ਇੱਕ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧ, ਐਮਮੀਟਰ, ਇੱਕ ਆਇਤਕਾਰ ਕਾਰਡਬੋਰਡ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਲੋਹ ਚੂਰਨ।

ਕਿਰਿਆ 16: ਕਰੰਟ ਵਾਹਕ ਚੱਕਰਾਕਾਰ ਕੁੰਡਲੀ ਕਾਰਨ ਉਤਪੰਨ ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।(ਪਾਠ :13, ਕਿਰਿਆ 13.6, ਪੰਨਾ : 256)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਤਾਂਬੇ ਦੀ ਤਾਰ ਦੀ ਚੱਕਰਾਕਾਰ ਕੁੰਡਲੀ, 12 ਵੋਲਟ ਦੀ ਬੈਟਰੀ, ਕੁੰਜੀ, ਇੱਕ ਆਇਤਕਾਰ ਕਾਰਡ ਬੋਰਡ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਲੋਹ ਚੂਰਨ।

ਕਿਰਿਆ 17: ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਕਿਸੇ ਬਿਜਲੀ ਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਚਾਲਕ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਬਲ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ। (ਪਾਠ :13, ਕਿਰਿਆ 13.7, ਪੰਨਾ : 257)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਐਲੂਮਿਨੀਅਮ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਛੜ, 12 ਵੋਲਟ ਦੀ ਬੈਟਰੀ, ਕੁੰਜੀ, ਸਟੈਂਡ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਬਲ ਚੁੰਬਕ, ਜੋੜਕ ਤਾਰਾਂ।

ਕਿਰਿਆ 18: ਬਿਜਲ-ਚੁੰਬਕੀ ਪ੍ਰੋਰਣ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।

(ਪਾਠ :13, ਕਿਰਿਆ: 13.8, 13.9, ਪੰਨਾ: 261, 263)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਅਨੇਕ ਫੇਰਿਆਂ ਵਾਲੀ ਤਾਰ ਦੀ ਦੋ ਕੁੰਡਲੀਆਂ, ਗੈਲਵੇਨੋਮੀਟਰ, ਛਤ ਚੁੰਬਕ, 12 ਵੋਲਟ ਦੀ ਬੈਟਰੀ, ਕੁੰਜੀ।

ਕਿਰਿਆ 19: ਪੌਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਰਤਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ।

(ਪਾਠ : 7, ਕਿਰਿਆ : 7.2, ਪੰਨਾ : 134)

ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ: ਇੱਕ ਕੋਨੀਕਲ ਫਲਾਸਕ, ਤਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਲੀ, ਸੋਮ ਦਾ ਬੀਜ, ਇੱਕ ਗੱਤੇ ਦਾ ਬਕਸਾ।

ਨੋਟ :- ਸਮੂਹ ਸਾਇੰਸ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਅਲੱਗ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨੋਟ ਬੁੱਕ ਆਦਿ ਨਾ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ/ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਨੋਟ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਿਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਦਸਵੀਂ
12. ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਲਿਖਤੀ: 90 ਅੰਕ
ਸੀ.ਸੀ.ਈ.: 10 ਅੰਕ
ਕੁੱਲ: 100 ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 14 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ 4 ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ:-

ਭਾਗ ਓ - ਭੂਗੋਲ	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 1 ਤੋਂ 4	ਅੰਕ: 25
ਭਾਗ ਅ - ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 5 ਤੋਂ 7	ਅੰਕ: 20
ਭਾਗ ਬ - ਇਤਿਹਾਸ	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 8 ਤੋਂ 11	ਅੰਕ: 25
ਭਾਗ ਸ - ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 12 ਤੋਂ 14	ਅੰਕ: 20
3. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1,5,8 ਅਤੇ 12 ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਾਕ ਤੱਕ ਦੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ/ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰਨ ਵਾਲੇ/ ਮਿਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ/ਬਹੁ-ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਛੇ-ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਇੱਕ- ਇੱਕ ਅੰਕ ਦੇ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਗੇ ਭਾਵ ਕੋਈ ਛੋਟ (Choice) ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
4. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2,6,9 ਤੇ 13 ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 30 ਤੋਂ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 5 ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਭਾਗ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
5. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3,7,10 ਤੇ 14 ਵੱਡੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 100 ਤੋਂ 120 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ 100 ਫੀਸਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ (Internal choice) ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਹੀ ਪਾਠ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।
6. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4 ਤੇ 11 ਨਕਸ਼ਾ ਕਾਰਜ (Map work) ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ 8 ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਤੱਥ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਉਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭੂਗੋਲ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ ਥਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣਗੇ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੀ ਬਣਤਰ :-

ਭਾਗ	1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	3 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	5 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	ਨਕਸ਼ਾ	ਕੁੱਲ ਅੰਕ
(ੳ) ਭੂਗੋਲ	1×6 (ਸਾਰੇ ਪਾਠ) ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪਾਠ-5 ਜਲ ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਸਿੰਚਾਈ ਪਾਠ-8 ਨਿਰਮਾਣ ਉਦਯੋਗ ਪਾਠ-9 ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ ਕਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ	ਪਾਠ-1,2,3, 4,6,10 ਕੁੱਲ 6 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ।	ਪਾਠ- 1,2,3 ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਾਠ- 4,6,7 ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ)	8 ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਤੱਥ ਭਰਨੇ ਹੋਣਗੇ।	25
(ਅ) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ	1×6 (ਸਾਰੇ ਪਾਠ) ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪਾਠ-5 ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਪਾਠ-6 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ	3×3 (ਕੁੱਲ 5 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ)	1 ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ)	-	20
(ੲ) ਇਤਿਹਾਸ	1×6 (ਸਾਰੇ ਪਾਠ)	ਪਾਠ-4,5,6, 7,8 , 9) (ਕੁੱਲ 6 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ)	ਪਾਠ- 2,3,4 ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਾਠ- 5,6,7 ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ)	8 ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਤੱਥ ਭਰਨੇ ਹੋਣਗੇ।	25
(ਸ) ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ	1×6 (ਸਾਰੇ ਪਾਠ)	3×3(ਕੁੱਲ 5 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 3 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ)	1 ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ)	-	20
ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	24	12	04	02	90 ਅੰਕ
ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵੰਡ	27%	40%	23%	10%	100%

**ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ
ਭਾਗ-ੳ (ਭੂਗੋਲ)**

1. ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ
2. ਧਰਾਤਲ
3. ਜਲਵਾਯੂ
4. ਕੁਦਰਤੀ ਬਨਸਪਤੀ, ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ

ਅੰਕ: 25

6. ਭੂਮੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ
7. ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਧਨ
10. ਜਨ-ਸੰਖਿਆ

ਭਾਗ-ਅ (ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ)

ਅੰਕ:20

1. ਮੁਢਲੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ
2. ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਆਧਾਰਕ ਸਰਚੰਨਾ
3. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ
4. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ

ਭਾਗ-ੲ (ਇਤਿਹਾਸ)

ਅੰਕ:25

1. ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ।
2. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਵਸਥਾ।
3. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ।
4. ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ।
5. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਅਤੇ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ।
6. ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ।
7. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੁੱਢਲਾ ਜੀਵਨ, ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ।
8. ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਉਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ।
9. ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਚੋਣ।

ਭਾਗ-ਸ (ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ)

ਅੰਕ:20

1. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
2. ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ
3. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ
4. ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਸਰੂਪ
5. ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ

ਨੋਟ 1:- ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਸਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ Delete ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:-

ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਿਸਾਨ ਕਿਸੇ ਦੇ 20% ਖੱਚ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਕੋਈ 3)

ਕੁਝੋਲ   **ਸੁਣੀ**   **ਦਸਵੀਂ**

ਪਾਠ-1 ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਛਾਣ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 ਦੇਸ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕਾ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕੀ ਹੈ?

ਪ੍ਰ 2 ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਾਰਕ ਦੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਥਾਨ ਹੈ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 125-130 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 "ਦੇਸ ਦੀ ਅਕੌਰਤਾ ਤੇ ਦੇਸਤਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਜੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਫਲਕਿ ਸੁੱਚ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ" ਇਸ ਸਥਨ ਦੇ ਖੋਲ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਅਖਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ?

ਨਬਝਾ

ਪ੍ਰ 1 ਸਾਰਕ ਦੇਸ ਅਤੇ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ

ਪ੍ਰ 2 ਸਮਾਜ ਦੀ ਭੰਡ ਤੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਮਾਵਾਂ

ਪ੍ਰ 3 ਸੈਰਮੇਰਕ, ਰੈਕਮਲਿਕ, ਅੱਠ ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਦਸ ਡਿਗਰੀ ਦੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ

ਪਾਠ-2 ਬਝਾਬਲ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਛਤ ਖੇਤਰ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ?

ਪ੍ਰ 2 ਉੱਤਰ ਪੱਛਮੀ ਸੇਦਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੁਆਰ ਖੇਤਰ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਸਠਵੇਂ ਹਨ?

ਪ੍ਰ 3 ਸੈਸੂਰ ਦੀ ਪਲਾਹ ਦੇ ਉੱਪ ਭਾਗ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

ਪ੍ਰ 4 ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਛਤ ਦੇ 5 ਚਾਹਿਦੇ ਦੱਸੋ?

ਪ੍ਰ 5 ਪ੍ਰਾਇਰੀਖੀ ਪਲਾਹ ਦੇ ਕੋਈ 3 ਸਹੀਤਰਪੂਰਨ ਅਜਰ ਦੱਸੋ?

ਪ੍ਰ 6 ਤੰਟ ਦੇ ਸੇਦਾਨਾਂ ਦੇ ਸਪੂਰੇ ਦੇਸ ਲਈ ਕੋਈ 3 ਲਾਭ ਦੱਸੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀ ਕਰਮਝਾਹ ਉੱਤਰਨਾਂ ਖਾਣੇ ਕੋਈ ਦੇ ਪੁਰਾਣ ਦਿਓ?

ਪ੍ਰ 2 ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਭੰਟ ਦੇ ਸੇਦਾਨ ਤੰਗ ਦੀ ਨਹੀਂ ਫਲਕਿ ਡੋਲਟਾਈ ਨਿਖਿਪ ਤੇ ਵੀ ਵਾਧੇ ਚਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

ਪ੍ਰ 3 ਅੰਤਰ ਸਪਝਾਣ ਕਰੋ:- 1 ਚੇਅ ਅਤੇ ਚੰਜਰ ਕੂਮੀ 2 ਐਸਕੂਰੀ ਅਤੇ ਡੈਨਟਾ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 125-130 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 ਸਕੋਰ ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਛਤਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਉੱਪਝਾਹ ਦੀਆਂ ਵਿਸੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?

ਪ੍ਰ 2 ਪੰਛਮੀ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਹਿਮਾਲਿਆਈ ਉੱਚ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਸਮੇਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਨਕਸ਼ਾ

ਪ੍ਰ 1 ਮਾਲਵਾ, ਬਿਲੋੜ, ਡੇਰਾ ਲਾਹੜਪੁਰ, ਤੇਲੰਗਾ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ

ਪ੍ਰ 2 ਪਾਲਕੋਂਡਾ, ਨੂਬਾਈ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ

ਪ੍ਰ 3 ਜੇਠਾਈ ਖਨਾਬ, ਜੇਠਾਵਾਨ

ਪ੍ਰ 4 ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਕੁਦਰੇਮੁੱਖ ਅਤੇ ਦੋਵਾ ਹੋਟਾ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ

ਪਾਠ -3 ਜਲਵਾਯੂ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 ਅੰਤਰ ਉਸਣ ਸੂਮਿਲ ਖੰਡ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

ਪ੍ਰ 2 ਭਾਰਤੀ ਮਾਨਸੂਨ ਦੀਆਂ ਕੋਈ 5 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।

ਪ੍ਰ 3 ਪਹਿਲਾਵਾਦੀ ਭਾਰਤੀ ਰੁੱਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।

ਪ੍ਰ 4 ਹੁੰਸ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 ਕਿਰਾਮੇਰੀ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ।

ਪ੍ਰ 2 ਪੰਜਾਬੀ ਜੈਟ ਸਟ੍ਰੀਮ ਦਾ ਚੱਕਰਵਾਜੀ ਵਰਖਾ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ।

ਪ੍ਰ 3 ਸਰਦੀਆਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਉੱਤਰ-ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 125-130 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਨਾਨਾ ਵਰਖਾ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰ 2 ਭਾਰਤੀ ਬਸਟ ਨੂੰ ਮਾਨਸੂਨ ਪੈਣ ਦਾ ਜੁਆ ਕਿਉਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਨਕਸ਼ਾ

ਪ੍ਰ 1 ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਉਸਣ ਸੂਮੇਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

ਪਾਠ -4 ਕੁਦਰਤੀ ਬਨਸਪਤੀ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀਆਂ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 ਸੰਗਲ ਅਤੇ ਬਨਸਪਤੀ ਜਾਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ।

ਪ੍ਰ 2 ਸਥਾਨਕ ਕੁਦਰਤੀ ਬਨਸਪਤੀ ਫੋਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰ 3 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ ਕੀ ਵੰਡ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰ 4 ਸੋਲਾ ਵਠ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰ 5 ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੂਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੰਗਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਰਾਜਦਾਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੀ ਸਥਾਨ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ 6 ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਕੁੱਪਾਯੂ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਖਿੱਚ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਭਰੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰ 7 ਦੱਖਣ ਪਠਾਣ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਕਿਉਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ?

ਪ੍ਰ 8 ਸਮਝਿਓ ਕੌਣ ਦੁਆਬਾ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਕਟਾਅ ਤੋਂ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ?

ਪ੍ਰ 2 ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਾਰ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਣ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀ ਹੈ?

ਪ੍ਰ 3 ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਅਧਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਿੱਟੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 125-130 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਬਹਾਰ ਬਨਸਪਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਰਫੀਲੇ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਲਪਾਇਨ ਬਨਸਪਤੀ ਫੰਕ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

ਸਕਦਾ

ਪ੍ਰ 1 ਟੈਟਰਾਇਟ, ਲਾਲ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਪਥਰੀ ਮਿੱਟੀ ਖੇਤਰ

ਮਾਠ -6 ਰੂਮੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

ਪ੍ਰ 2 ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਯੋਗ ਰੂਮੀ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕੀਸ਼ਣ ਹੈ?

ਪ੍ਰ 3 ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਬੀਜਿਆ ਕਿਸਾ ਖੇਤਰਕਲ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕੀਸ਼ਣ ਹੈ?

ਪ੍ਰ 4 ਨੈਤਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕੀਸ਼ਣ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

ਪ੍ਰ 5 ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਮੀਨ ਦਾ ਖੇਤਰ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?

ਪ੍ਰ 6 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਣਕ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?

ਪ੍ਰ 7 ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣਾ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਪ੍ਰ 8 ਬਤੌਰਕਲ (ਜੰਗਲੀ) ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ?

ਪ੍ਰ 2 ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੰਮਏ ਹੋਏ ਬਦਿਖ ਦੀਆਂ ਕੀ ਸੰਕੇਤਨਾਵਾਂ ਹਨ?

ਪ੍ਰ 3 ਮਿਡਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵੇਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਸਰਬਜਨਕ ਪੁੱਜੀ ਸਿਰੋਲ ਵਿੱਚ ਆਈ ਆਏ ਆਰਥ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਸਰਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਪ੍ਰ 4 ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਰੂਮੀ ਪ੍ਰਕੀਸ਼ਣ ਦੇ ਥਾਵੇਂ ਦੁਕਨਾ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਕੱਲਾਂ ਤੋਂ ਚਾਹੁਣਾ ਯਾਚੋ?

ਪ੍ਰ 5 ਜੰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਵਰਤਮਾਨ ਪਰਿਵਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਸਏ ਹੋਏ ਵੈਰਾਂ ਪਰਿਵਰਤਨਾ ਦੇ ਆਧਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਕਰੋ?

ਪ੍ਰ 6 ਖੇਤੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਅਕੰਨਕੁਲਨ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 125-130 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ 1 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਸਮਝਾ ਕਰੋ?
- ਪ੍ਰ 2 ਕੌਨੀ ਸੀ ਸੇਤੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਨਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਮਝਾ ਕਰੋ?

ਨਕਸ਼ਾ

- ਪ੍ਰ 1 ਅਨੁ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ
- ਪ੍ਰ 2 ਸਾਬਕਾ ਸੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ

ਪਾਠ -7 ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਧਨ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ 1 ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈਮਿਟਾਇਟ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲੋਹਾ ਲੱਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਹੜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰ 2 ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੈਗਨੈਟਾਈਟ ਦਾ ਕੰਢਾ ਕਿਹੜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੈ?
- ਪ੍ਰ 3 ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤਹਿਤ ਚੁੰਬਕ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- ਪ੍ਰ 4 ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈਮਿਟਾਇਟ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲੋਹਾ ਕਿਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰ 5 ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਸੋਫ਼ਟ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਕਿਹੜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਨ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 125-130 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ 1 ਖਣਿਜ ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਉੱਧਾਰਨ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਮਝਾ ਕਰੋ?

ਨਕਸ਼ਾ-

- ਪ੍ਰ 1 ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇਸ਼
- ਪ੍ਰ 2 ਤੇਲ ਸੋਫ਼ਟ ਕਾਰਖਾਨੇ

ਪਾਠ -10 ਜਨਸੰਖਿਆ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ 1 ਅਕਸਰ ਵੀ ਸੋਚ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਕਿੰਨੀ ਸੀ ?
- ਪ੍ਰ 2 ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਫ਼ਲਾਹ ਵਿੱਚ ਸਿੱਕਿਮ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਕਿੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ?
- ਪ੍ਰ 3 ਹਿਮਾਲਿਆਈ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜਨਸੰਖਿਆ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ? ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਰਾਜ ਹਨ?
- ਪ੍ਰ 4 ਸਾਲ 2001 ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਅਕੱਠਾ ਅਕੱਠਾ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਸੀ?
- ਪ੍ਰ 5 ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਖਾਸੀਆਂ ਦੀ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮਾਤਰਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ?
- ਪ੍ਰ 6 ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਖਾਸੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮਾਤਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ?
- ਪ੍ਰ 7 ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ?
- ਪ੍ਰ 8 ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਬਾਦੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ 1 ਜੰਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਖੇਤਰੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਜੰਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਘਣਤਾ ਵਰਮਿਆਨ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- ਪ੍ਰ 2 ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ?
- ਪ੍ਰ 3 ਨਿਰਮਲ ਬਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੋਰ ਤੇ ਘੱਟ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਅਸਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ?
- ਪ੍ਰ 4 ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਾਲਕਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਜੰਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਘਣਤਾ ਘੱਟ ਕਿਉਂ ਹੈ?

ਨਕਸ਼ਾ

ਪ੍ਰ 1 ਪੱਥ ਕਰੋਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਰਾਜ

ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ

ਪਾਠ 1 - ਮੁਦਰਾਈ ਪਾਠਨਾਵਾਂ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ 1 ਸੀਮਾਤ ਉਪਭੋਗ ਪਰਵਿਚਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- ਪ੍ਰ 2 ਐਸਡ ਉਪਭੋਗ ਪਰਵਿਚਤੀ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- ਪ੍ਰ 3 ਸੀਮਾਤ ਬੰਦਰ ਪਰਵਿਚਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- ਪ੍ਰ 4 ਸੇਦਾਰਿਕ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ 1 ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਵਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- ਪ੍ਰ 2 ਫੁਕਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਫੁਕਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੋਟਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- ਪ੍ਰ 3 ਸੇਦਾਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਵਿਧੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- ਪ੍ਰ 4 ਰਾਜ ਕੋਈ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਧੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?

ਪਾਠ 2 ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਧਾਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ 1 ਸਰਕਸ਼ਨਕ ਵਿਤਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
- ਪ੍ਰ 2 ਹਾਫਟਰੀਕਲਨ ਦਾ ਅਰਥ ਲਿਖੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ 1 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਤਾਯਾਤ, ਬਿਜਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਆਰਥਿਕ ਅਧਾਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਪਾਠ -3 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ 1 ਭਾਰਤ ਦੀ ਚਾਬਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਹਨ?

ਪਾਠ -4 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਉਦਯੋਗਿਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸਹੀ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਦਾ ਵਰਤਨ ਕਰੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ 1 ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਰਤਨ ਕਰੋ?

ਪ੍ਰ 2 ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਰਤਨ ਕਰੋ?

ਇਤਿਹਾਸ

ਪਾਠ-1 (ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ)

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ1 ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

ਪ੍ਰ2: ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ਅਤੇ ਦਰਿਆ ਘੱਗਰ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

ਪਾਠ -2 ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਵਸਥਾ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ1 ਆਨਮ ਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੰਧੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਿਖੋ?

ਪ੍ਰ2 ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਵਰਤਨ ਕਰੋ?

ਪਾਠ 3 ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ1 ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਮੱਤ ਰੇਵ ਹਨ।

ਪ੍ਰ2 ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਯਾਰਗ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 125-130 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ1 ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਉੱਦਾਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਰਤਨ ਕਰੋ।

ਪਾਠ-4 ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ1 ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਰਾਵੀ ਅਤੇ ਬਿਆਸ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਾਇ।

ਪ੍ਰ2 ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਦੂਜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ?

ਪ੍ਰ3 ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸੋ?

ਪ੍ਰ4 ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸੱਚੇ ਖੋਤਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਖੋਲੀ ਦੇ ਲਾਭ ਦਸੋ?

- ਪ੍ਰ5 ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- ਪ੍ਰ6 ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਤਲੇ ਦਸ ਸਾਲ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਬਤੌਰ ਕੀਤੇ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ1 ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੇਲੇ ਬਣੀਆਂ ਬਾਉਲੀਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- ਪ੍ਰ2 ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ?
- ਪ੍ਰ3 ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 125-130 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ1 ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- ਪ੍ਰ2 ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਖਾਰੜ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਹਾਲ ਲਿਖੋ।

ਪਾਠ-5 ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਨਿਰਜਨਣਾ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦੀਅਰ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ1 ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਮੋਢੀ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਪ੍ਰ2 ਭੰਘਾਣੀ ਦੀ ਨਰਾਈ ਦਾ ਤਤਕਾਲੀ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ?
- ਪ੍ਰ3 ਨਾਦੋਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਣ ਸੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ1 ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿਰੋਧ ਮੁਕਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਲਿਖੋ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 120-130 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ1 ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪੂਰਵ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਪਾਠ - 6 ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ1 ਬੰਦੀ ਮਿਸਲ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਅਪੀਨ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਇਲਾਕੇ ਸਨ?
- ਪ੍ਰ2 ਆਪਲੁਵਾਲੀਆ ਮਿਸਲ ਦੇ ਬਾਨੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ1 ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੁਆਬਾ ਜਲੰਧਰ ਉੱਤੇ ਕਿੱਥੇ ਕਬਜ਼ ਹੋਇਆ?

ਪਾਠ 7 ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਦਲਾ ਜੀਵਨ, ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ1 ਅਕਾਲਗੜ ਦੀ ਸਿੱਤ ਦਾ ਹਾਲ ਲਿਖੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ1 ਤ੍ਰਿਪੱਖੀ ਸੰਧੀ ਕੀ ਸੀ?
- ਪ੍ਰ2 ਮਾਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਲਵਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਪ੍ਰ3 ਮਾਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਂਗੜਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 125-130 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ1 ਮਾਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ (1809-1939) ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਪਾਠ 8 ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ1 ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਰੀਜਿਨਸੀ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ1 ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸੰਧੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਿਓ।

ਪਾਠ 9 ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਚੋਣ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ1 ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਠੀਕਰੀਵਾਲਾ ਪਰਜਾ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ?

ਪ੍ਰ2 ਬੰਬਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਮੱਤਦ ਸੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ1 1857 ਈ. ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਜੈਨਿਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਹਾਲ ਲਿਖੋ।

ਪ੍ਰ2 1857 ਈ. ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੰਗ ਲਈ ਹੋਈਆਂ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਕਿਉਂ ਫੇਲ ਹੋਈਆਂ?

ਪ੍ਰ3 ਰੂੜੂ ਕਾ ਕਾਗ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਹਾਲ ਲਿਖੋ।

ਨਾਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ

ਪਾਠ 10 ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ1 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟਾਵਨਾ ਕੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ?

ਪ੍ਰ2 ਸੰਖਾਤਮਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ1 ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਖਾਤਮਕ, ਪਰ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਇਕਾਤਮਕ ਹੈ। ਕਿਵੇਂ

ਪ੍ਰ2 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਵਾਸਤਵ ਦੀ ਟੋਕੜਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ- 11 ਚੌਦਵੀਂ ਸਰਕਾਰ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

ਪ੍ਰ1 (ੳ) ਅਧਿਆਪਕ

(ਅ) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਚੋਣ ਮੰਡਲ ਦੀ ਬਣਤਰ

ਪ੍ਰ2 (ੳ) ਮੁਢਲਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ

(ਅ) ਅਭਿਲੇਖ ਅਦਾਲਤ

(੯) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ

ਪ੍ਰ. ਨਿਆਇਕ ਪੁਸ਼ਟਾ ਨਿਰੀਖਣ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੁਸ਼ਟਾ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ. ਮੰਗੀ ਮੰਡਲ ਤੇ ਮੋਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਭੇਦ ਦੱਸੋ?
- ਪ੍ਰ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੁਧਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

ਪਾਠ 12 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੁਸ਼ਟਾ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-1.5 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ਪ੍ਰ. ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ?
- ਪ੍ਰ. ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਕੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਹਨ?
- ਪ੍ਰ. ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਕਿਵੇਂ ਸੰਗਠਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੁਸ਼ਟਾ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ. ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਮੋਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕਰੋ?
- ਪ੍ਰ. ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕਰੋ।

ਪਾਠ-13 ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਸਰੂਪ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੁਸ਼ਟਾ ਦਾ ਉੱਤਰ 15-20 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ?
- ਪ੍ਰ. ਲੋਕਮਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੇ ਪੁਸ਼ਟਾਵੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੁਸ਼ਟਾ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ. 1 ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ?
- ਪ੍ਰ. 2 ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਸਰੂਪ
- ਪ੍ਰ. 3 ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਆਯੋਗ ਦਾ ਸੰਘਣਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਦੱਸੋ?

ਪਾਠ 14 ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਵਾਸ਼ਟਵ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੁਸ਼ਟਾ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-1.5 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ. ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸਹਿਯੋਗਪੂਰਨ ਕਾਰਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ਪ੍ਰ. 2 ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ:-
  - (1) ਟੈਲੀਮੈਟਰਿਕ ਪਰਿਸ਼ਦ
  - (2) ਸੈਕਰਟਰੀ ਸਚਿਵੇਂਦ

10

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- ਪ੍ਰ1 ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕ੍ਰਮਿਕਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- ਪ੍ਰ2 ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਗੜੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਬਿਆਨ ਕਰੋ।

11

ਨੋਟ 2:- ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ 3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ 5 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ 5 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੇ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ

ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ

ਪਾਠ-1 ਮੁਢਲੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- ਪ੍ਰ1 ਉਪਭੋਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਔਸਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੀ ਪਠਿਠਾਠਾ ਵਿਖਿ?
- ਪ੍ਰ2 ਬੱਚਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਔਸਤ ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੀ ਪਠਿਠਾਠਾ ਵਿਖਿ?
- ਪ੍ਰ3 ਸਹਾਜਨਕ ਵਿੱਚ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- ਪ੍ਰ4 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਮੰਤਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

ਪਾਠ-2 ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਧਾਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾ

- ਪ੍ਰ1 ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- ਪ੍ਰ2 ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੌਦਰਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?

ਪਾਠ-3 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

- ਪ੍ਰ1 ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- ਪ੍ਰ2 ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-4 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ

- ਪ੍ਰ1 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਭੁਲਿਤ ਉਦਯੋਗਿਕਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- ਪ੍ਰ2 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਘੂ ਅਤੇ ਕੁਟੀਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- ਪ੍ਰ3 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਘੂ ਅਤੇ ਕੁਟੀਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦਸੋ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਖੋਢਣ ਯੋਗੇ ਸੁਝਾਅ ਵਿਖੋ।
- ਪ੍ਰ4 ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕਰਣ ਦੀ ਧੀਮੀ ਨਤੀ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ?

ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ

ਪਾਠ-10 ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

- ਪ੍ਰ1 ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਤੇਰ ਦੱਸੋ।
- ਪ੍ਰ2 ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਘਾਸ਼ਮਕ, ਪਰ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਇਕਾਠਮਕ ਹੈ। ਕਿਵੇਂ?

ਪਾਠ-11 ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ

- ਪ੍ਰ1 ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰ2 ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- ਪ੍ਰ3 ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਭੇਦ ਦੱਸੋ?
- ਪ੍ਰ4 ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- ਪ੍ਰ5 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-12 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ

- ਪ੍ਰ1 ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸੰਕਟ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰ2 ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾਂ ਕਰੋ?
- ਪ੍ਰ3 ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸੇਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-13 ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਸਰੂਪ

- ਪ੍ਰ1 ਵਿਰੋਧੀ ਦਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।
- ਪ੍ਰ2 ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।

ਪਾਠ-14 ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ

- ਪ੍ਰ1 ਫੁੱਟ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
- ਪ੍ਰ2 ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਸ਼੍ਰੇਣੀ - ਦਸਵੀਂ
13. ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਲਿਖਤੀ : 50 ਅੰਕ
ਸੀ.ਸੀ.ਈ. : 10 ਅੰਕ
ਪ੍ਰਯੋਗੀ : 40 ਅੰਕ
ਕੁੱਲ: 100 ਅੰਕ

ਅਗਵਾਈਲੀਹਾਂ (ਲਿਖਤੀਪ੍ਰੀਖਿਆ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ (ਭਾਗ ਓ, ਭਾਗ ਅ, ਭਾਗ ਏ ਅਤੇ ਭਾਗ ਸ) ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਭਾਗ ਓ ਆਬਜੈਕਟਿਵ ਟਾਇਪ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1 ਤੋਂ 6 ਤੱਕ 1-1 ਅੰਕ ਦੇ 6 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ।
3. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ 7 ਤੋਂ 12 ਤੱਕ 2-2 ਅੰਕ ਦੇ 6 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ।
4. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ 13 ਤੋਂ 17 ਤੱਕ 4-4 ਅੰਕ ਦੇ 5 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ।
5. ਭਾਗ ਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ 18 ਤੋਂ 19 ਤੱਕ 6-6 ਅੰਕ ਦੇ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਹੋਵੇਗੀ।
6. ਭਾਗ ਓ, ਅ, ਏ ਅਤੇ ਭਾਗ ਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ ਏ ਅਤੇ ਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਗ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਲੜੀ ਨੰ	ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਨਾਂ	ਕੁੱਲ ਅੰਕ	1 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	2 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	4 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	6 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
1.	ਆਫਿਸ ਟੂਲਜ਼	7	1	1	1	
2.	HTML ਫੰਡਾਮੈਂਟਲਜ਼	3	1	1	-	-
3.	HTML - II	7	1	-	-	1
4.	ਵੈਬਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ	6	-	-	-	1
5.	ਡੈਸਕਟਾਪ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ	7	1	1	1	C
6.	ਆਪਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ	7	1	1	1	-
7.	ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਪਬਲੀਸ਼ਰ - I	7	1	1	1	C
8.	ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਪਬਲੀਸ਼ਰ - II	6	-	1	1	-
	ਕੁੱਲ ਜੋੜ	50	6	12	20	12

1. ਆਫਿਸ ਟੂਲਜ਼

- ਆਫਿਸ ਟੂਲਜ਼ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ
- ਐੱਮ.ਐੱਸ ਵਰਡ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ
- ਐੱਮ.ਐੱਸ ਐਕਸਲ
- ਸਪਰੈਡਸ਼ੀਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਮਰਜ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨਾ
- ਪੇਜ ਲੇਆਊਟ
- ਇੱਕ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣਾ
- ਪ੍ਰਿੰਟ ਪ੍ਰੀਵਿਊ
- ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਮਾਂਡ
- MS-ਪਾਵਰਪੁਆਇੰਟ

- ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਸ਼ਨ ਸੇਵ ਕਰਨਾ
2. **HTML ਫੰਡਾਮੈਂਟਲਜ਼**
- HTML ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ
  - HTML ਕੀ ਹੈ?
  - ਇੱਕ HTML ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਦਾ ਬੇਸਿਕ ਢਾਂਚਾ
  - ਇੱਕ HTML ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਬਣਾਉਣ
  - ਵੈੱਬ ਬਰਾਊਜ਼ਰ
  - HTML ਟੈਗਸ
  - ਐਟਰੀਬਿਊਟਸ
  - ਐਟਰੀਬਿਊਟ ਦੇ ਨਾਲ BODY ਟੈਗ
  - HTML ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਦੇ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮੈਟਿੰਗ
  - ਲਿਸਟਾਂ
  - ਇਮੇਜਿਜ਼
  - ਟੇਬਲਜ਼
3. **HTML-II**
- ਹਾਈਪਰਲਿੰਕ
  - ਫਾਰਮ
  - ਬਟਨ
  - ਫਰੇਮਜ਼
  - HTML ਵਿੱਚ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ
  - CSS
4. **ਵੈੱਬ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ**
- ਵੈੱਬ ਸਾਈਟ ਲਈ ਪਲੈਨਿੰਗ
  - ਵੈੱਬ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼
  - ਵੈੱਬ ਸਾਈਟ ਪਬਲਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੂ
  - ਕੁੱਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼
  - ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਸ : ਸਕੂਲ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ
5. **ਡੈਸਕਟਾਪ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ**
- ਡੈਸਕਟਾਪ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ
  - ਡੈਸਕਟਾਪ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਸਾਫਟਵੇਅਰ
  - ਵਰਡ-ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਤੇ ਡੈਸਕਟਾਪ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਵਿੱਚ ਤੁਲਨਾ
  - WYSIWYG ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ
  - ਗ੍ਰਾਫਿਕਸ
  - ਮਾਰਜਨ
  - ਫੋਂਟਸ
  - ਫਰੇਮਜ਼
  - ਪਿੰਟਰਜ਼

6. ਆਪਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ

- ਆਪਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ
- ਆਪਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ
- ਡਾਂਸ ਅਤੇ ਵਿੰਡੋਜ਼ ਆਪਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ
- ਲਾਇਨੈਕਸ
- ਕੰਪਿਊਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ

7. ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਪਬਲੀਸ਼ਰ - I

- ਪਬਲੀਸ਼ਰ ਕੀ ਹੈ?
- ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਪਬਲੀਸ਼ਰ 2010
- ਪਬਲੀਸ਼ਰ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ
- ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣੀ
- ਫਰੇਮਜ਼ (Frames)
- ਪੇਜ ਟੈਪਲੇਟ ਦੇਖਣਾ
- ਟੈਪਲੇਟ
- ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਸੇਵ ਕਰਨਾ
- ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰਨਾ

8. ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਪਬਲੀਸ਼ਰ - II

- ਵਿਗਿਆਪਨ
- ਬਿਜਨੈਸ ਕਾਰਡ
- ਗ੍ਰੀਟਿੰਗ ਕਾਰਡ/ਸੱਦਾ-ਪੱਤਰ/ਕੰਪਲੀਮੈਂਟ ਕਾਰਡ
- ਅਵਾਰਡ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (Award Certificate)
- ਇੰਨਵੈਲੋਪ
- ਲੇਬਲ
- ਲੈਟਰਹੈੱਡ
- ਕੈਲੰਡਰ
- ਰਿਜ਼ਿਊਮ
- ਮੀਨੂੰ
- ਸਾਈਨ
- ਪੇਪਰ ਫੋਲਡਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ(Paper Folding Projects)

ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ (ਦੱਸਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ)
ਅਗਵਾਈ ਲੀਹਾਂ (ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ)
ਸਮੈਸਟਰ-I

ਸਮਾਂ-3 ਘੰਟੇ

ਅੰਕ -40

ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਅੰਕ ਵੰਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ:

ਸੈਕਸ਼ਨ - ਏ	ਵਾਇਵਾ- ਵੋਸ	5
ਸੈਕਸ਼ਨ - ਬੀ	ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਿਕਾਰਡ ਫਾਇਲ	5
ਸੈਕਸ਼ਨ - ਸੀ	ਛੋਟੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ	10
ਸੈਕਸ਼ਨ - ਡੀ	ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ	20

1. ਸੈਕਸ਼ਨ- ਏ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਤੋਂ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਓਬਜੈਕਟਿਵ ਟਾਈਪ ਜਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦੱਸਣੀ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਅਭਿਆਸ ਹੋਣਗੇ।

1×5=5 ਅੰਕ

2. ਸੈਕਸ਼ਨ -ਬੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਦਾ ਸਲਾਨਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਿਕਾਰਡ ਫਾਇਲ ਚੈਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

5 ਅੰਕ

3. ਸੈਕਸ਼ਨ- ਸੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ /ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੈੱਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦੋ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ/ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ/ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੰਜ ਪੰਜ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ/ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਈ ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਕਰਕੇ ਦੇਵੇਗਾ।

2 ×5 =10 ਅੰਕ

4. ਸੈਕਸ਼ਨ-ਡੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ/ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੈੱਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦੋ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ/ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ/ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੱਸ ਦੱਸ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ/ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਈ ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਕਰਕੇ ਦੇਵੇਗਾ।

2 × 10=20 ਅੰਕ

1. ਆਫਿਸ ਟੂਲਜ਼

- ਐੱਮ.ਐੱਸ ਵਰਡ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ
- ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਐਕਸਲ
- ਸਪਰੈਡਸ਼ੀਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਮਰਜ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨਾ
- ਪੇਜ ਲੇਆਊਟ
- ਇੱਕ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣਾ
- ਪ੍ਰਿੰਟ ਪ੍ਰੀਵਿਊ
- ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਮਾਂਡ
- MS-ਪਾਵਰ ਪੁਆਇੰਟ
- ਪ੍ਰੈਜਨਟੇਸ਼ਨ ਸੇਵ ਕਰਨਾ

2. HTML ਫੰਡਾਮੈਂਟਲਜ਼

- ਇੱਕ HTML ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਦਾ ਬੇਸਿਕ ਢਾਂਚਾ
- ਇੱਕ HTML ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਬਣਾਉਣ
- ਵੈੱਬ ਬਰਾਊਜ਼ਰ

- HTML ਟੈਗਸ
- ਐਟਰੀਬਿਊਟਸ
- ਐਟਰੀਬਿਊਟ ਦੇ ਨਾਲ BODY ਟੈਗ
- HTML ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਦੇ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮੈਟਿੰਗ
- ਲਿਸਟਾਂ
- ਇਮੇਜਿਜ਼
- ਟੇਬਲਜ਼

3. HTML-II

- ਹਾਈਪਰਲਿੰਕ
- ਫਾਰਮ
- ਬਟਨ
- ਫਰੇਮਜ਼
- HTML ਵਿੱਚ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ
- CSS

4. ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਪਬਲੀਸ਼ਰ - I

- ਪਬਲੀਸ਼ਰ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ
- ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣੀ
- ਫਰੇਮਜ਼ (Frames)
- ਪੇਜ ਟੈਪਲੇਟ ਦੇਖਣਾ
- ਟੈਪਲੇਟ
- ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਸੇਵ ਕਰਨਾ
- ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰਨਾ

5. ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਪਬਲੀਸ਼ਰ - II

- ਵਿਗਿਆਪਨ
- ਬਿਜਨੈਸ ਕਾਰਡ
- ਗ੍ਰੀਟਿੰਗ ਕਾਰਡ/ਸੱਦਾ-ਪੱਤਰ/ਕੰਪਲੀਮੈਂਟ ਕਾਰਡ
- ਅਵਾਰਡ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (Award Certificate)
- ਇੰਨਵੈਲੋਪ
- ਲੇਬਲ
- ਲੈਟਰਹੈੱਡ
- ਕੈਲੰਡਰ
- ਰਿਜ਼ਿਊਮ
- ਮੀਨੂੰ
- ਸਾਈਨ
- ਪੇਪਰ ਫੋਲਡਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (Paper Folding Projects)

Elective Subjects

1. Urdu Elective

Syllabus of Urdu Additional/Optional Class Additional Urdu/Optional) اردو اختیاری	
NCERT New Delhi: شائع کردہ: (دسویں جماعت کے لیے اردو کی درسی کتاب) شائع کردہ:	
وقت 3 گھنٹے	تحریری پرچہ 90 نمبر داخلی تعین 10 نمبر کل نمبر 100
20	I دس مختصر و لازمی سوالات کے جواب تحریر کرنا۔
10	II اشعار کا مطلب لکھنا۔
5	III معانی لکھنا۔
5	IV خالی جگہ پر کرنا / کالم الف کاب کے ساتھ گج جوڑ ملانا۔
5	V واحد / جمع رند کر منوٹ
10	VI محاوروں و الفاظ کا جملوں میں استعمال۔
5	VII ہم معانی الفاظ لکھنا / متضاد الفاظ لکھنا۔
5	VIII نصابی کتاب میں دی گئی رباعیات میں سے کوئی ایک رباعی لکھنا / نصابی کتاب میں سے کوئی دو شعر لکھنا۔
10	IX پرنسپل / ہیڈ ماسٹر کے نام کوئی ایک درخواست لکھنا۔ (ضروری کام کے لیے۔ سکول چھوڑنے کا سرٹیفکیٹ لینے کیلئے۔ شادی میں شامل ہونے کے لیے۔ رضعت بوجہ بیماری۔ فیس معافی کے لیے۔ جرم معافی کے لیے۔ سکول میں دوبارہ داخلہ کے لیے۔)
15	X کسی ایک عنوان پر مضمون لکھنا۔ (کھیل کوو کے فائدے۔ علم کے فائدے۔ برسات کا موسم۔ دیوالی۔ گورو ناکھ دیو جی۔ عید کا تہوار۔ صبح کی سیر۔ میر استاد۔ وقت کی پابندی۔ کمپیوٹر)

اساتذہ، طلباء پرچہ بنانے والوں اور امتحان لینے والوں کے لیے ضروری ہدایات۔

سوال نمبر ۱ تمام نصاب پر مشتمل ہوگا اس میں دس مختلف سوال پوچھے جائیں گے جو لازمی ہوں گے ہر ایک سوال کے لیے دو نمبر

$$2 \times 10 = 20$$

$$2 \times 5 = 10$$

سوال نمبر ۱۱ دیئے گئے اشعار میں سے کسی پانچ کا مطلب تحریر کرنا ہر شعر کے لیے چھ نمبر

سوال نمبر ۱۱ دیئے گئے الفاظ میں سے پانچ الفاظ کے معانی لکھنا ہر ایک لفظ کے لیے ایک نمبر ہوگا۔

سوال نمبر ۱۷ مناسبت الفاظ سے خالی جگہ پُر کرنا/ کالم الف کاب کے ساتھ صحیح جوڑ ملانا ہوگا۔

ہر ایک خالی جگہ/ کالم کے لیے ایک نمبر ہوگا۔

سوال نمبر ۷ واحد جمع اور مذکر مؤنث میں سے کوئی ایک پوچھا جائے گا۔ ہر ایک لفظ کے لیے ایک نمبر ہوگا۔

اور کوئی پانچ لکھتے ہوں گے۔

سوال نمبر ۶ دیئے گئے محاوروں و الفاظ میں سے کسی پانچ کو جملوں میں استعمال کرنا ہر ایک جملے کے لیے دو نمبر ہوں گے۔

سوال نمبر ۷ ہم معانی الفاظ اور متضاد الفاظ میں سے کوئی ایک پوچھا جائے گا پانچ الفاظ کرنے ہوں گے ہر ایک کے

لیے ایک نمبر ہوگا۔

سوال نمبر ۸ نصائی کتاب میں دی گئی رباعیات میں سے کوئی ایک رباعی لکھنا یا کوئی دو شعر لکھنا ہوں گے۔

اس کے لیے پانچ نمبر ہوں گے۔

سوال نمبر ۹ نصاب میں دی گئی درخواستوں میں سے کوئی ایک درخواست لکھنا ہوگی۔ درخواست صرف پرنسپل/ ہیڈ ماسٹر کے نام ہی لکھنا ہوگی۔

$$3 + 5 + 2 = 10$$

آغاز کے لیے 3 نمبر، نفس مضمون کے لیے 5 نمبر، اختتام کے لیے 2 نمبر ہوں گے۔

سوال نمبر ۱۰ دیئے گئے تین عنوانات میں سے ایک عنوان پر مضمون لکھنے کے لیے 15 نمبر ہوں گے۔

مضمون 200 لفظوں میں لکھنا ہوگا۔ آغاز کے لیے 5 نمبر، نفس مضمون کے لیے 8 نمبر، اختتام کے لیے 2 نمبر ہوں گے۔

$$15 = 2 + 8 + 5$$

2. संस्कृत कक्षा : दसवीं

समय : 3 घण्टे

कुल अंक : 90

सी. सी. ई. : 10

- ♦ प्रश्नपत्र में कुल 11 प्रश्न होंगे।
- ♦ प्रश्न पत्र में तीन भाग (क से ग तक) होंगे ।

भाग - क

अति लघूत्तर प्रश्न (वस्तुनिष्ठ प्रश्न)

प्रश्न-1 में (i) से (x) तक वस्तुनिष्ठ प्रश्न पूछे जायेंगे । प्रत्येक प्रश्न एक अंक का होगा । ये प्रश्न एक शब्द से एक वाक्य तक के उत्तरों वाले अथवा हाँ/नहीं अथवा सही/गलत अथवा बहुवैकल्पिक उत्तरों वाले, किसी भी प्रकार के हो सकते हैं । यह प्रश्न पाठ्यक्रम से ही पूछे जायेंगे ।

- (i) से (ii) तक शब्द रूप (पुल्लिंग ,स्त्री लिंग तथा नपुंसकलिंग) से सम्बन्धित दो वस्तुनिष्ठ प्रश्न पूछे जायेंगे ।
(iii) से (iv) तक धातुरूप (लट्लकार, लङ्लकार, लृट्लकार, लोट लकार, विधिलिङ् लकार) से सम्बन्धित दो वस्तुनिष्ठ प्रश्न पूछे जायेंगे ।
(v) से (vi) तक कृदन्त प्रत्यय से सम्बन्धित दो वस्तुनिष्ठ प्रश्न पूछे जायेंगे
(vii) से (viii) तक सन्धि से सम्बन्धित दो वस्तुनिष्ठ प्रश्न पूछे जायेंगे
(ix) से (x) तक अव्यय/ उपपद विभक्तियों से सम्बन्धित दो वस्तुनिष्ठ प्रश्न पूछे जायेंगे

भाग -ख (पाठ्य पुस्तक के 16 से 30 तक पाठ)

- 2 गद्यांशों का हिन्दी या पंजाबी या अंग्रेज़ी में अनुवाद ।
- 3 पद्यों का हिन्दी या पंजाबी या अंग्रेज़ी में प्रसंग सहित अर्थ ।
- 4 पाठों के अभ्यासों में से हिन्दी में प्रश्न ।
- 5 पाठों के अभ्यासों में से संस्कृत लघु प्रश्न ।
- 6 पाठों के अभ्यासों में से संस्कृत शब्दों के हिन्दी में अर्थ ।
- 7 पठित गद्यांश में से संस्कृत में सरल प्रश्न

भाग-ग (व्याकरण भाग)

- 8 (क)संज्ञा शब्द रूप : (पु.) भानु , गुरु , भ्रातृ , दातृ ।
(नपुं.) वारि , मधु ।
(स्त्री.) मति, रीति, धेनु , मातृ ,स्वसृ ।
हलन्त शब्द रूप-सरित्,वाच,(स्त्री.) शशिन्, महत्, भगवत्, श्रीमत् (पुं.)
सर्वनाम शब्द रूप - (केवल पुं. में) -यद्, किम् इदम् ।
(ख) धातु रूप : (लट्, लोट्, लङ्, विधिलिङ्, लृट्)(केवल परस्मैपद)
तुदादिगण : (प.) तुद् ,इष्, स्पृश्, प्रच्छ्, ।
दिवादिगण : (प.) दिव् , नृत्, भ्रम्, नश्, तुष् ।
चुरादिगण : (प.) चुर् , कथ्, भक्ष् क्षल् ।

9 (क) उपपद विभक्तियाँ (पाठ्य पुस्तक पर आधारित)

अथवा

रिक्त स्थानों की पूर्ति (उपयुक्त शब्द रूप तथा धातु रूप पर आधारित)

(ख) सन्धि : विसर्ग सन्धि :- लोप विधि, उत्त्व विधि, शत्व विधि, सत्व विधि ।

(ग) प्रत्यय : क्त , क्त्वा , तव्यत् , अनीयर् , तुमुन् ।

धातु-भू , गम् , पा, दा, स्था , पठ् , अर्च, चुर, भक्ष, क्षल् , कूज् , नी, दृश् , पृच्छ, नृत्, स्मृ।

(घ) अव्यय प्रयोग: (पाठ्य पुस्तक पर आधारित)

10 (क) अपठित संस्कृत अनुच्छेद पर संस्कृत में प्रश्न।

11 हिन्दी सरल वाक्यों का संस्कृत में अनुवाद(16 से 30 तक अनुवादभाग)

अथवा

निबन्ध: नीचे लिखे विषयों पर संस्कृत में सरल निबन्ध (लगभग 80 शब्दों में)

मम अध्यापकः , मम प्रिय मित्रम् , अस्माकं विद्यालयः , दीपावली, विज्ञानस्य चमत्काराः।

निर्धारित पाठ्य पुस्तक : संस्कृत भारती - 10 पंजाब स्कूल शिक्षा बोर्ड द्वारा प्रकाशित

विषय :संस्कृत
कक्षा : दसवी
प्रश्न- पत्र की रूपरेखा

समय : 3 घण्टे

कुल अंक : 90

सी. सी. ई : 10

भाग क		
1	अति लघूत्तर प्रश्न (वस्तुनिष्ठ प्रश्न)	1x10=10
भाग = ख (पाठ्य पुस्तक 16 से 30 पाठ)		
2	तीन गद्यांश दिए जाएं जिनमें से दो का अनुवाद हिन्दी या पंजाबी या अंग्रेज़ी में करने को कहा जाए ।	5x2=10
3	तीन पद्य दिए जाएं जिनमें से दो का प्रसंग सहित अर्थ हिन्दी या पंजाबी या अंग्रेज़ी में लिखने को कहा जाए।	5x2=10
4	पाठों के अभ्यासों में से पाँच प्रश्न हिन्दी में पूछे जाएं , जिनमें से तीन का उत्तर हिन्दी में लिखने को कहा जाए ।	3x2=6
5	संस्कृत में पाँच प्रश्न दिए जाएं । जिनमें से तीन का उत्तर संस्कृत में लिखने को कहा जाए।	3x2=6
6	पाठों के अभ्यासों में से छः संस्कृत शब्द दिए जाएं जिनमें से चार शब्दों का हिन्दी में अर्थ लिखने को कहा जाए ।	4x1=4
7	पाठ्य पुस्तक में से कोई एक गद्यांश देकर उसी में से संस्कृत में दो सरल प्रश्नोत्तर पूछे जाएं।	2x2=4
भाग=ग (व्याकरण भाग)		
8	(क) पाठ्यक्रम में दिए गये संज्ञा शब्द रूपों में अथवा हलन्त और सर्वनाम शब्द रूपों में से छः शब्दों के रूप किसी एक विभक्ति के तीनों वचनों में पूछे जायें जिनमें से केवल चार शब्दों के रूप लिखने हों ।	4x1½=6
	(ख) पाठ्यक्रम में दिए गये धातु रूपों में से छः धातुओं के रूप किसी एक लकार के एक पुरुष के तीनों वचनों में पूछे जायें जिनमें सेकेवल चार धातुओं के रूप लिखने हो।	4x1½=6
9	(क) उपपद सम्बन्धी अशुद्धि वाले पाँच वाक्य दिये जाएं जिनमें से तीन वाक्यों को शुद्ध करने को कहा जाये । अथवा शब्द रूप तथा धातु रूप पर आधारित रिक्त स्थानों की पूर्ति ।पुस्तक के अभ्यासों में से पाँच वाक्य दिए जाएं जिनमें से तीन करने को कहा जाए ।	3x1=3
	(ख) पाठ्यक्रम में दी गई सन्धियों में से सात शब्द सन्धि / सन्धि विच्छेद के लिए दिये जाएं जिनमें से किन्हीं पाँच शब्दों के उत्तर लिखने को कहा जाए।	5x1=5
	(ग) निर्धारित धातुओं के साथ प्रत्यय लगाने के लिए सात धातुएं तथा प्रत्यय दिए जाएं, जिनमें से पाँच धातुओं के साथ प्रत्यय लगाने को कहा जाए।	5x1 =5
	(घ) पाठ्य पुस्तक के अभ्यासों में आए अव्ययों में से पाँच अव्यय देकर तीन को वाक्यों में प्रयोग करने के लिए कहा जाए ।	3x1=3
10	एक अपठित संस्कृत अनुच्छेद दिया जाए, जिसमें से संस्कृत में चार प्रश्न पूछे जाएं,जिनमें से दो का उत्तर संस्कृत में लिखने को कहा जाए।	2x2=4
11	हिन्दी के 13 वाक्य दिए जाएं जिनमें से आठ वाक्यों का संस्कृत में अनुवाद करने को कहा जाए । अथवा पाठ्यक्रम में निश्चित तीन निबंध देकर किसी एक विषय पर संस्कृत में लगभग 80 शब्दों में निबंध लिखने को कहा जाए ।	8

CLASS X
3. FRENCH

Time: 3 hrs
Time: 9 min. per student

Theory: 70 Marks
Oral/Practical: 20 Marks
C.C.E.: 10 Marks
Total: 100 Marks

Note: The question paper will be set in French.

1. 10 objective type questions (true/False, One word answer, multiple choice etc.) 1×10=10 Marks
2. 10 brief questions pertaining to the text books to be asked and answered in French. Students are required to attempt 6 questions. Each question will carry 2 marks. 2×6=12 Marks
3. Making of sentences in French with the idiomatic expressions occurring in the text, 8 expressions will be asked. Students are required to attempt any five. 2×5=10 Marks
4. Questions on applied grammar based on the prescribed text (Refer of pages 252-253) of the prescribed text. 2×5=10 Marks
5. Translations from English, Hindi, Punjabi or Urdu into French of an unseen passage of 7 short sentences. 8 Marks
6. Translation from French into English, Hindi, Punjabi or Urdu of any easy unseen passage of 7 short sentences. 8 Marks
7. Composition of an essay of about 150 words based on the vocabulary of text book. 12 Marks

Book Prescribed

Andre Jeunes 11 Main Course Book CBSE, Delhi

ORAL

Note: A group of 20 students will be examined in a 3 hours session.

1. Dictation from the prescribed text.
2. Reading a Passage in French from the text and putting question on it and some general question to be asked.

Book Prescribed

Entre Jeunes II Main Course Book CBSE, Delhi

CLASS X
4. GERMAN

Time: 3 hrs
Time: 9 min. per student

Theory: 70 Marks
Oral/Practical: 20 Marks
C.C.E.: 10 Marks
Total: 100 Marks

Note : The question paper will be set in German.

1. 10 objective type questions (true/False, One word answer, multiple choice etc.) **1×10=10 Marks**
2. Comprehension of an unseen passage in German.(One out of Two). Five questions to be asked and answered in German. **3×5=15 Marks**
3. Questions of applied grammar based on the prescribed text-book. **15 Marks**
4. Personal Letter (Informal) of about 40 words (One out of Two). **15 Marks**
5. Write a short paragraph of about 100 words on the given topic. **15 Marks**

Text Book

Wir Grundkurs Deutsch für Junge Lerner by Klett.

ORAL

Note: A group of 20 students will be examined by the examiner in a three hours session.

1. Reading of passage or an extract from the text book. 5 Marks
2. Self-introduction for e.g.:- Name, age, Profession, Place of living, family school. 5 Marks
3. Bildet Gruppen
Zient eine Karte. Zum Beispiel. "Hausanfgaden". Frieizeit, wochnrned
Essen und Trinken.
Students will be given cards about the theme and they are supposed to answer the questions asked by the examiner. 10 Marks

ਸ਼੍ਰੇਣੀ: ਦਸਵੀਂ
5. ਖੇਤੀਬਾੜੀ

ਸਮਾਂ : $2\frac{1}{2}$ ਘੰਟੇ
ਸਮਾਂ: 2 ਘੰਟੇ

ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ : 50 ਅੰਕ
ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ:40 ਅੰਕ
ਆਂਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ:10 ਅੰਕ

ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 19 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ । ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :

ਸੈਕਸ਼ਨ	ਪਾਠ ਨੰਬਰ	1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਆਬਜੈਕਟਿਵ ਟਾਈਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	2 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	4 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	6 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	ਕੁੱਲ
ੳ	1, 2, 3, 4, 5	3	3	2	1	23 ਅੰਕ
ਅ	6, 7, 8, 9, 10, 11	3	3	3	1	27 ਅੰਕ
ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ		6	6	5	2	19
ਕੁੱਲ ਅੰਕ		6	12	20	12	50

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ :

ਭਾਗ ਨੰ. I ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਤੋਂ 6 ਤੱਕ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ । ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਾਕ ਤੱਕ ਦੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਹਾਂ/ਨਾਂ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ ਜਾਂ ਠੀਕ/ਗਲਤ ਜਾਂ ਬਹੁ-ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਗੇ ।

ਭਾਗ ਨੰ. II ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 7 ਤੋਂ 12 ਤੱਕ ਦੋ-ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ ਇੱਕ-ਦੋ ਵਾਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਗੇ ।

ਭਾਗ ਨੰ. III ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 13 ਤੋਂ 17 ਤੱਕ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਵਾਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 16 ਅਤੇ 17 ਵਿੱਚ 100% ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਹੋਵੇਗੀ । ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਸੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਭਾਗ ਨੰ. IV ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 18 ਤੋਂ 19 ਤੱਕ ਛੇ-ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਪੰਜ-ਛੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ 100% ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਹੋਵੇਗੀ । ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਸੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ (ਲਿਖਤੀ)
ਸੈਕਸ਼ਨ - ਓ

1. **ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ :** ਰਾਜ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ।
2. **ਖੇਤੀ ਗਿਆਨ-ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਸੋਮਾ - ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ :** ਸਥਾਪਨਾ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ । ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਪਸਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ।
3. **ਹਾੜੀ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ :** ਹਾੜੀ ਦੀਆਂ ਅਨਾਜ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ : ਕਣਕ ਅਤੇ ਜੌਂ, ਦਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ : ਛੋਲੇ ਅਤੇ ਮਸਰ, ਤੇਲ ਬੀਜ ਫਸਲਾਂ : ਰਾਇਆ, ਗੋਭੀ ਸਰੋਂ ਅਤੇ ਸੂਰਜਮੁਖੀ, ਚਾਰੇ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ : ਬਰਸੀਮ ਅਤੇ ਜਵੀਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ।
4. **ਸਰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ :** ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ । ਸਰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਗਾਜਰ, ਮੂਲੀ, ਮਟਰ, ਫੁੱਲ ਗੋਭੀ, ਬੰਦ ਗੋਭੀ, ਬਰੋਕਲੀ, ਚੀਨੀ ਬੰਦ ਗੋਭੀ ਅਤੇ ਆਲੂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ।
5. **ਫਲਦਾਰ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ :** ਮਨੁੱਖੀ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਫਲਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ, ਜਲਵਾਯੂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ, ਬਾਗ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਮਿੱਟੀ, ਪਾਣੀ, ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ, ਬੂਟੇ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਢੰਗ, ਉੱਨਤ ਕਿਸਮਾਂ, ਫਾਸਲਾ, ਨਰਸਰੀ ਤੋਂ ਬੂਟਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ, ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਸਿੰਚਾਈ, ਸੁਧਾਈ, ਕਾਂਟ-ਛਾਂਟ, ਫਲਾਂ ਦੀ ਤੁੜਾਈ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

23 ਅੰਕ

ਸੈਕਸ਼ਨ - ਅ

6. **ਵਣ ਖੇਤੀ :** ਵਣ ਖੇਤੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਮੁੱਖ ਮਾਡਲ, ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ, ਵਪਾਰਕ ਵਣ ਖੇਤੀ, ਪਾਪੂਲਰ ਅਤੇ ਸਫੈਦੇ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ।
7. **ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ :** ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਖੇਤਰ, ਹਰਾ ਇਨਕਲਾਬ, ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਦੇਸ, ਲੋਕ ਵਿਤਰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਭੋਜਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ , ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ।
8. **ਖੇਤੀ ਅਧਾਰਿਤ ਉਦਯੋਗਿਕ ਧੰਦੇ :** ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਇਕਾਈਆਂ ਲਗਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ।

9. **ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਬੀਜ ਉਤਪਾਦਨ** : ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਉੱਨਤ ਬੀਜਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ, ਬੀਜਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਗੁਣ, ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪੁਸ਼ਤੀ ਗੁਣ, ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਬੀਜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਗੁਣ, ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ, ਬੀਜ ਕਾਨੂੰਨ 1966, ਬੀਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਮਿਆਰ, ਉਤਪਾਦਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਲਾਭ-ਹਾਨੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ।
10. **ਫ਼ਸਲਾਂ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਅਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਪੰਛੀ** : ਫ਼ਸਲਾਂ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਪੰਛੀ - ਨੀਲ ਕੰਠ, ਟਟੀਹਰੀ, ਗਾਏ ਬਗਲਾ, ਤੋਤਾ, ਉੱਲੂ, ਚੁਗਲ ਅਤੇ ਚੱਕੀਰਾਹਾ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਪਰਾਲੇ । ਫ਼ਸਲਾਂ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਪੰਛੀ - ਤੋਤਾ, ਘੁੱਗੀ, ਕਬੂਤਰ ਅਤੇ ਬਿਜੜੇ ਆਦਿ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਦੇ ਤਰੀਕੇ । ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਜੰਤੂ - ਚੂਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ।
11. **ਪੌਦਾ ਰੋਗ ਨਿਵਾਰਨ ਕਲੀਨਿਕ** : ਪਲਾਂਟ ਕਲੀਨਿਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਲਾਭ, ਪਲਾਂਟ ਕਲੀਨਿਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ । 27 ਅੰਕ

ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੀ ਬਣਤਰ

ਸਮਾਂ: 2 ਘੰਟੇ

ਅੰਕ: 40

1. ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਯੋਗ / ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਯੋਗ/ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ । 2×10 ਅੰਕ = 20ਅੰਕ
2. ਜ਼ਬਾਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕ
3. ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਨੋਟ ਬੁੱਕ 5 ਅੰਕ
4. ਸੈਂਪਲ ਫਾਈਲ, ਚਾਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ । 5 ਅੰਕ
5. ਬੀਜਾਂ, ਖਾਦਾਂ, ਫਲਾਂ, ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨਾ । 5 ਅੰਕ

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ : ਖੇਤੀਬਾੜੀ (ਪ੍ਰਯੋਗੀ)

1. ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਵੈਟਰਨਰੀ ਅਤੇ ਐਨੀਮਲ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਕੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ।
2. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਮੇਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰ ਕੇ ਸੁਧਰੇ ਬੀਜਾਂ, ਖੇਤੀ ਸਾਹਿਤ, ਨਵੀਨਤਮ ਖੇਤੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣਾ ।
3. ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਹਾੜੀ ਦੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣਾ ।

4. ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸੁਧਰੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਕਿੱਟ ਲੈ ਕੇ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਘਰੇਲੂ ਬਗੀਚੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ-ਰਹਿਤ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਉਗਾਉਣਾ ।
5. ਬਾਗਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਲਦਾਰ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ।
6. ਫ਼ਸਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫੁੱਲਾਂ, ਫਲਦਾਰ ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨਾ ।
7. ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਨਰਸਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਜੰਗਲਾਤ ਪੌਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ।
8. ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖ ਲਗਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨਾ ।
9. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤੀ ਸਹਾਇਕ ਧੰਦੇ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨਾ ।
10. ਫ਼ਸਲਾਂ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਅਤੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਚਾਰਟ ਬਣਾਉਣਾ ।
11. ਬਿਮਾਰ ਪੌਦਿਆਂ, ਫ਼ਸਲੀ ਕੀੜੇ ਅਤੇ ਖੁਰਾਕੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਵਾਲੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰ ਕੇ ਚਾਰਟ ਆਦਿ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ । ਕਿਸੇ ਨੇੜਲੇ ਪਲਾਂਟ ਕਲੀਨਿਕ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ।

ਸ਼੍ਰੇਣੀ - ਦਸਵੀਂ
6. ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਗਿਆਨ

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ
ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਲਿਖਤੀ: 60 ਅੰਕ
ਪ੍ਰਯੋਗੀ: 30 ਅੰਕ
ਸੀ.ਸੀ.ਈ.: 10 ਅੰਕ
ਕੁੱਲ: 100 ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ (ਲਿਖਤੀ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 22 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਗੇ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰ ਭਾਗ ਸਾਰੇ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਗ-I ਵਿੱਚ ਸੱਤ (7) ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (1 ਤੋਂ 7) ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਾਕ ਤੱਕ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ ਜਾਂ ਠੀਕ/ਗਲਤ ਜਾਂ ਬਹੁ-ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। 7×1=7

ਭਾਗ-II ਵਿੱਚ ਗਿਆਰ੍ਹਾਂ (11) ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (8 ਤੋਂ 18) ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਹਰ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਉੱਤਰ 60-80 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। 11×3=33

ਭਾਗ-III ਵਿੱਚ ਚਾਰ (4) ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਵਾਲੇ ਨਿਬੰਧਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (19 ਤੋਂ 22) ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਉੱਤਰ 150-200 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। 4×5=20

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ	ਅੰਕ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ	ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ				ਕੁੱਲ ਅੰਕ
			ਭਾਗ 'ੳ'	ਭਾਗ 'ਅ'	ਭਾਗ 'ੲ'	ਭਾਗ 'ਸ'	
ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ	1 ਅੰਕ	7	2	2	1	2	7
ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ	3 ਅੰਕ	11	2	3	3	3	33
ਨਿਬੰਧਾਤਮਕ	5 ਅੰਕ	4	1	1	1	1	20
ਕੁੱਲ		22	5	6	5	6	60

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ (ਲਿਖਤੀ)

ਭਾਗ-ੳ (ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਵਸਥਾ)

1. ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਦੇ ਗੁਣ।
2. ਘਰ: ਜਗ੍ਹਾਂ, ਮਿੱਟੀ, ਇਲਾਕਾ, ਜ਼ਰੂਰਤਾ ਦੀ ਨੇੜਤਾ, ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਹਵਾ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਜਲ ਪ੍ਰਬੰਧ। ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਸਮੇਂ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ। ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ।
3. ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ-ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਘਰ ਦੀਆਂ ਨਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਕੂੜੇ ਕਰਕਟ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ। ਗੰਦਗੀ ਦਾ ਸਿਹਤ ਤੇ ਅਸਰ।
4. ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਜਾਵਟ-ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਦੇ ਮੂਲ ਅੰਸ਼ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ। ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮਰਿਆਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ।

5. ਫਰਨੀਚਰ ਦੀ ਚੋਣ, ਵਿਵਸਥਾ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਪਾਲਸ਼। ਫਰਸ਼ ਨੂੰ ਕੱਜਣ ਲਈ ਸਮਾਨ। ਪਰਦੇ, ਰੰਗ ਯੋਜਨਾ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਤਸਵੀਰਾਂ, ਸਜਾਵਟ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਵਿਵਸਥਾ।

ਭਾਗ-ਅ (ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਵਿਗਿਆਨ)

6. ਭੋਜਨ ਦੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ-ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਕਾਰਬੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟਸ, ਚਰਬੀ, ਵਿਟਾਮਿਨ, ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੰਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਘਾਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਰੂਰਤ। ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਲੋ ਫੋਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।
7. ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ-ਅਰਥ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਸਮੂਹ।

ਭਾਗ-ਬ (ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਸਬੰਧ)

8. ਪਰਿਵਾਰ-ਕਿਸਮਾਂ, ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਇੱਕਾਈ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ। ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਾਸਲਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ।
9. ਗਰਭਧਾਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਨਮ ਤੱਕ ਬੱਚੇ ਦਾ ਵਾਧਾ। ਭਰੂਣ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ। ਗਰਭ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਆਮ ਤਕਲੀਫਾਂ।

ਭਾਗ-ਸ (ਵਸਤਰ ਵਿਗਿਆਨ)

10. ਰੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਕੱਪੜਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੂਲ ਗੁਣ।
11. ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਮੱਠੁਖ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਰੇਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ (ਪ੍ਰਯੋਗੀ)

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ: 30

ਨੋਟ: ਇੱਕ ਗੁੱਰਪ ਵਿੱਚ 25 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

1. ਨੋਟ ਬੁੱਕ, ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ----- 5 ਅੰਕ
2. ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨੰ: 1 ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ----- 5 ਅੰਕ
3. ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨੰ: 2,3 ਅਤੇ 7 ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ----- 5 ਅੰਕ
4. ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨੰ: 5 ਅਤੇ 6 ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪਕਵਾਨ ----- 5 ਅੰਕ
5. ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨੰ: 8 ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ----- 10 ਅੰਕ

ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਨੁਸਾਰ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵੰਡ ਆਪ ਕਰੇਗਾ।

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ (ਪ੍ਰਯੋਗੀ)

1. ਪਿੱਤਲ, ਚਾਂਦੀ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਅਤੇ ਅਲੂਮੀਨੀਅਮ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ।
2. ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤਾਰ ਨੂੰ ਪੱਲਗ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਅਤੇ ਫਿਊਜ਼ ਲਾਉਣਾ।
3. ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਕਢਵਾਉਣਾ, ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਬਣਾਉਣਾ।
4. ਬਣਾਵਟੀ ਫੁੱਲ ਬਣਾਉਣਾ।
5. ਟਮਾਟਰ ਦੀ ਚਟਨੀ ਜਾਂ ਸੋਸ ਜਾਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਆਚਾਰ।

6. ਹਲਕੇ ਪਕਵਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ।
7. ਜਲਾ ਕੇ ਰੋਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ।
8. ਸਾਦਾ ਬੁਣਾਈ: ਕੁੰਡੇ ਪਾਉਣੇ, ਪੁੱਠਾ, ਸਿੱਧਾ, ਮੋਰੀਆਂ ਪਾਉਣੀਆਂ, ਕੁੰਡੇ ਘਟਾਉਣੇ, ਬੰਦ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਚਾਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ। ਆਪਣੇ ਮਾਪ ਦੀ ਕੋਟੀ ਜਾਂ ਸਵੈਟਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ।

ਸ਼੍ਰੇਣੀ - ਦਸਵੀਂ
7. ਕਟਾਈ ਅਤੇ ਸਿਲਾਈ

ਸਮਾਂ: 2 ਘੰਟੇ
 ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਲਿਖਤੀ: 40 ਅੰਕ
 ਪ੍ਰਯੋਗੀ: 50 ਅੰਕ
 ਸੀ.ਸੀ.ਈ.: 10 ਅੰਕ
 ਕੁੱਲ: 100 ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ

- ਸੋਲਾਂ (16) ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪੇਪਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ।
- ਪਹਿਲੇ 5 ਪ੍ਰਸ਼ਨ (1-5) ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ (Objective) ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਾਕ ਤੱਕ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ ਜਾਂ ਠੀਕ/ਗਲਤ ਜਾਂ ਬਹੁ-ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। 5×1=5
- ਅਗਲੇ ਦਸ (10) ਪ੍ਰਸ਼ਨ (6-15) ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 60-80 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। 10×3=30
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: ਸੋਲਾਂ (16) ਪੰਜ (5) ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ 100% ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੋਣ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰ 150-200 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 1×5=5

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ	ਅੰਕ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ	ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ			ਕੁੱਲ ਅੰਕ
			ਲੜੀ ਨੰ: 1 ਅਤੇ 2 ਵਿੱਚੋਂ	ਲੜੀ ਨੰ: 3 ਅਤੇ 4 ਵਿੱਚੋਂ	ਲੜੀ ਨੰ: 5,6,7 ਅਤੇ 8 ਵਿੱਚੋਂ	
ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ	1 ਅੰਕ	5	2	1	2	5
ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ	3 ਅੰਕ	10	4	3	3	30
ਨਿਬੰਧਾਤਮਕ	5 ਅੰਕ	1	-	-	1	5
ਕੁੱਲ		16	6	4	6	40

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ (ਲਿਖਤੀ)

- ਰੇਸ਼ੇ, ਧਾਗੇ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ। ਰੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਕੱਪੜਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ।
- ਰੇਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ।
- ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ: ਚੋਣ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ।
  - ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ (ਰੇਸ਼ੇ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਬਣਾਵਟ ਸਬੰਧੀ)
  - ਮੱਨੁਖ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕ (ਉਮਰ, ਪੇਸ਼ਾ, ਮੌਕਾ, ਫੈਸ਼ਨ, ਸਰੀਰ ਦਾ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਸਹੂਲੀਅਤ)
  - ਹੋਰ ਕਾਰਕ (ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਕੀਮਤ)

4. ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਦੇ ਮੂਲ ਅੰਸ਼-ਰੇਖਾਵਾਂ,ਅਕਾਰ, ਰੰਗ ਅਤੇ ਬਨਾਵਟ। ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ-ਇੱਕਸੁਰਤਾ, ਅਨੁਪਾਤ, ਸੰਤੁਲਨ,ਲੈਅ ਅਤੇ ਬੱਲ।
5. ਸਿਲਾਈ ਮਸ਼ੀਨ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਆਮ ਨੁਕਸ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ,ਸ਼ਟਲ ਖੋਲਣ ਅਤੇ ਫਿੱਟ ਕਰਨਾ।
6. ਗੋਲਾਈ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਪਾਈਪਿੰਗ ਅਤੇ ਪੱਟੀ ਲਗਾਉਣਾ,ਚੋਣਾਂ,ਪਲੀਟਾਂ ਅਤੇ ਪਿਨਟੈਕਸ ਪਾਉਣਾ,ਖੁੱਲੀ ਪੱਟੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ।
7. ਨਾਪ ਨੂੰ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ। ਨਾਪ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਬਣਾਉਣੀ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ।
8. ਰੌਪਰ, ਸਲਵਾਰ, ਕੁੜਤੇ ਅਤੇ ਪਜਾਮੇ ਦੀ ਡਰਾਫਟਿੰਗ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ (ਪ੍ਰਯੋਗੀ)

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ: 50

ਨੋਟ: ਇੱਕ ਗੁੱਰਪ ਵਿੱਚ 25 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

1. ਰਿਕਾਰਡ, ਨੋਟ ਬੁੱਕ ਅਤੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ----- 5 ਅੰਕ
2. ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨੰ: 1 ਅਤੇ 3 ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ----- 5 ਅੰਕ
3. ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨੰ: 2 ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ----- 5 ਅੰਕ
4. ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨੰ: 4 ਅਤੇ 5 ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ----- 15 ਅੰਕ
5. ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨੰ: 7 ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ----- 20 ਅੰਕ

ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਨੁਸਾਰ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰਨੀ ਵੰਡ ਆਪ ਕਰੇਗਾ।

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ (ਪ੍ਰਯੋਗੀ)

1. ਗੋਲਾਈ ਤੇ ਪਾਈਪਿੰਗ ਅਤੇ ਪੱਟੀ ਲਗਾਉਣਾ (facing), ਚੋਣਾਂ, ਪਲੀਟਾਂ (ਸਾਦਾ ਅਤੇ ਬਾਕਸ) ਅਤੇ ਪਿਨਟੈਕਸ ਦੇ ਸੈੱਪਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
2. ਮਸ਼ੀਨ ਦੇ ਨੁਕਸ ਦੂਰ ਕਰਨਾ,ਸ਼ਟਲ ਖੋਲਣਾ ਅਤੇ ਫਿੱਟ ਕਰਨਾ।
3. ਸਧਾਰਨ ਪੱਟੀ,ਖੁੱਲੀ ਪੱਟੀ-ਇੱਕ ਟਾਕੀ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਦੋ ਟਾਕੀ ਵਾਲੀ ਪੱਟੀ। ਪੱਟੀ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ-ਪ੍ਰੈੱਸ ਬਟਨ, ਗੁੱਕ ਤੇ ਆਈ,ਬਟਨ ਤੇ ਕਾਜ਼,ਜੰਜੀਰ (zip) ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵੈਲਕਰੋ ਟੇਪ ਲਗਾਉਣਾ।
4. ਸਮੱਕਿੰਗ ਦੇ ਸੈੱਪਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ।
5. ਸਾਦੀ ਟਾਕੀ ਅਤੇ ਨਮੂਨੇ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਟਾਕੀ ਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਰਫੂ ਕਰਨਾ।
6. ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ (fabrics) ਦੇ ਸੈੱਪਲ ਇੱਕਠੇ ਕਰਨੇ।
7. ਰੌਪਰ,ਸਲਵਾਰ,ਕਮੀਜ਼,ਕੁੜਤਾ ਅਤੇ ਪਜਾਮੇ (ਸਾਦਾ ਜਾਂ ਪੈਂਟਕਾਟ) ਦੀ ਡਰਾਫਟਿੰਗ,ਕਾਰਗਜ਼ ਤੇ ਕਟਾਈ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਸਿਲਾਈ।
8. ਸੈਸ਼ਨਲ ਕੰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਕੀਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ।

ਸ਼੍ਰੇਣੀ - ਦਸਵੀਂ

**8. ਮਕੈਨੀਕਲ ਡਰਾਈਂਗ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਕਲਾ
(ਥਿਊਰੀ)**

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਲਿਖਤੀ (ਜਿਊਮੈਟਰੀ+ਸਕੇਲ): 50 ਅੰਕ

ਚਿੱਤਰਕਲਾ (ਪ੍ਰਯੋਗੀ): 40 ਅੰਕ

ਸੀ.ਸੀ.ਈ.: 10 ਅੰਕ

ਕੁੱਲ: 100 ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 1 ਤੋਂ 4 ਤੱਕ ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 7-7 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਕੇਲ ਦਾ 22 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

1	ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੀ ਅਨੁਪਾਤਕ ਵੰਡ ਅਤੇ ਕਰਣਵਤ ਪੈਮਾਨੇ।	ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੈੱਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।	ਅੰਕ: 7
2	ਸਮਰੂਪੀ ਅਕਾਰ	ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੈੱਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।	ਅੰਕ: 7
3	ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰੀ ਅਕਾਰ	ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੈੱਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।	ਅੰਕ: 7
4	ਠੋਸ ਜਾਂ ਨਿੱਗਰ ਜਿਊਮੈਟਰੀ (ਘਣ, ਬੇਲਨ, ਸੰਕੂ, ਗੋਲਾ, ਚੌ ਮੁੱਖਾ, ਘਣਖੇਤਰ, ਮਿਨਾਰ)	ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੈੱਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।	ਅੰਕ: 7

ਸਕੇਲ/ਮਕੈਨੀਕਲ ਡਰਾਈਂਗ (ਜ਼ਰੂਰੀ)

(Scale/Mechanical Drawing)

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦਾ ਮੱਥਾ (ELEVATION), ਪਾਸਾ (SIDE) ਅਤੇ ਤਲ (PLAN) ਬਣਾਓ।

i. ਮੇਜ਼ ਦਾ ਦਰਾਜ਼

ii. ਸਟੂਡੈਂਟ ਮੇਜ਼

iii. ਫਾਇਲ ਰੈਕ

iv. ਬਾਥਰੂਮ ਟੇਬਲ

v. ਟੀ ਪੌਟ ਸਟੈਂਡ (ਘੜੌਜੀ)

vi. ਸਪਾਈਸ ਬੋਤਲ ਰੈਕ

vii. ਡਰਾਈਂਗ ਟੇਬਲ

viii. ਪਟਵਾਰੀ ਜਾਂ ਕਲਰਕ ਡੈਸਕ

ix. ਬਲਾਕ

x. ਡਿਸਪਲੇ ਸਟੈਂਡ

xi. ਪੈਡਸਟਲ ਬੀਅਰਿੰਗ

xii. ਲਿਫਟਿੰਗ ਆਈ ਬਰੈਕਟ

ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਮਾਪ: ਪੂਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ¼ ਭਾਗ (35 ਸੈਂ: ਮੀ: × 25 ਸੈਂ: ਮੀ:)

ਅੰਕ ਦੀ ਵੰਡ:-

ਮੱਥਾ (ELEVATION) = 6 ਅੰਕ

ਪਾਸਾ (SIDE) = 4 ਅੰਕ

ਤਲ (PLAN) = 6 ਅੰਕ

ਪੈਮਾਨਾ (SCALE) = 2 ਅੰਕ

ਲਿਖਾਈ (WRITING) = 2 ਅੰਕ

ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਵੰਡ (DIVISION) = 2 ਅੰਕ

ਕੁੱਲ ਜੋੜ = 22 ਅੰਕ

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ
(ਭਾਗ-1)
ਡਰਾਈਂਗ (ਬਿਊਰੀ)
(ਜਿਊਮੈਟਰੀਕਲ ਅਤੇ ਸਕੇਲ/ਮਕੈਨੀਕਲ ਡਰਾਈਂਗ)

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ: 50

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ

ਨੋਟ:- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 1 ਤੋਂ 4 ਤੱਕ ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 7-7 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਸਕੇਲ/ਮਕੈਨੀਕਲ ਡਰਾਈਂਗ) 22 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

1	ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੀ ਅਨੁਪਾਤਕ ਵੰਡ ਅਤੇ ਕਰਣਵਤ ਪੈਮਾਨੇ।	ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੈੱਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।	ਅੰਕ: 7
2	ਸਮਰੂਪੀ ਅਕਾਰ	ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੈੱਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।	ਅੰਕ: 7
3	ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰੀ ਅਕਾਰ	ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੈੱਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।	ਅੰਕ: 7
4	ਠੋਸ ਜਾਂ ਨਿੱਗਰ ਜਿਊਮੈਟਰੀ	ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੈੱਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।	ਅੰਕ: 7

ਸਕੇਲ/ਮਕੈਨੀਕਲ ਡਰਾਈਂਗ (Scale/Mechanical Drawing)

ਅੰਕ: 22

ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦਾ ਮੱਥਾ (ELEVATION), ਪਾਸਾ (SIDE) ਅਤੇ ਤਲ (PLAN) ਬਣਾਓ।
  - i. ਮੇਜ਼ ਦਾ ਦਰਾਜ਼
  - ii. ਸਟੂਡੈਂਟ ਮੇਜ਼
  - iii. ਫਾਇਲ ਰੈਕ
  - iv. ਬਾਥਰੂਮ ਟੇਬਲ
  - v. ਟੀ ਪੌਟ ਸਟੈਂਡ (ਘੜੌਂਜੀ)
  - vi. ਸਪਾਈਸ ਬੋਤਲ ਰੈਕ
  - vii. ਡਰਾਈਂਗ ਟੇਬਲ
  - viii. ਪਟਵਾਰੀ ਜਾਂ ਕਲਰਕ ਡੈਸਕ
  - ix. ਬਲਾਕ
  - x. ਡਿਸਪਲੇ ਸਟੈਂਡ
  - xi. ਪੈਡਸਟਲ ਬੀਆਰਿੰਗ
  - xii. ਲਿਫਟਿੰਗ ਆਈ ਬਰੈਕਟ

ਕਾਰਗਜ਼ ਦਾ ਮਾਪ: ਪੂਰੇ ਕਾਰਗਜ਼ ਦਾ ¼ ਭਾਗ (35 ਸੈਂ: ਮੀ: × 25 ਸੈਂ: ਮੀ:)

ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵੰਡ:-

ਮੱਥਾ (ELEVATION)	= 6 ਅੰਕ	ਪੈਮਾਨਾ (SCALE)	= 2 ਅੰਕ
ਪਾਸਾ (SIDE)	= 4 ਅੰਕ	ਲਿਖਾਈ (WRITING)	= 2 ਅੰਕ
ਤਲ (PLAN)	= 6 ਅੰਕ	ਕਾਰਗਜ਼ ਦੀ ਵੰਡ (DIVISION)	= 2 ਅੰਕ

(ਭਾਗ - II)
ਚਿੱਤਰਕਲਾ (ਪ੍ਰਯੋਗੀ)

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ (Structure of Question Paper)

ਸਮਾਂ: 4 ਘੰਟੇ

ਅੰਕ: 40

ਇਸ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 5 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੈੱਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਵਸਤੂ ਚਿੱਤਰਨ) ਮਾਡਲ ਡਰਾਈਂਗ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ।

1. **ਵਸਤੂ ਚਿੱਤਰਨ (ਮਾਡਲ ਡਰਾਈਂਗ)** ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤਿੰਨ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬੱਲੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਵਸਤੂ ਆਇਤਾਕਾਰ ਜਾਂ ਵਰਗਾਕਾਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਚਿੱਤਰਨ ਕਰਨਾ।
ਮਾਧਿਅਮ: ਪੇਸਟਲ, ਰੰਗਦਾਰ ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਕਾਲੀ ਪੈਨਸਿਲ ਨਾਲ ਹਲਕੀ ਤੇ ਗੂੜ੍ਹੀ ਛਾਇਆ ਤੇ ਪ੍ਰਛਾਇਆ।
2. **ਸਕੈਚਿੰਗ ਅਤੇ ਬਣਾਵਟ:** ਕਲਪਨਾਮਈ ਫਰੀਹੈਂਡ ਆਪਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਪਸ਼ੂ, ਪੰਛੀ, ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਆਮ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣੇ।
3. **ਡਿਜ਼ਾਈਨ:** ਜਿਉਮੈਟਰੀਕਲ ਅਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਵਰਗ, ਤਿਕੋਣ, ਆਇਤ, ਚੱਕਰ, ਅੱਧ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲਾਂ, ਪੱਤਿਆਂ, ਟਾਹਣੀਆਂ ਅਤੇ ਡੋਡੀਆਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ।
ਮਾਧਿਅਮ: ਪੇਸਟਰ ਕਲਰ।
4. **ਪੋਸਟਰ ਅਤੇ ਲੇ-ਆਊਟ:** ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ, ਸਿਹਤ, ਖੇਡਾਂ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੋਸਟਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰਾਂ (ਰਸਾਲਿਆਂ) ਦੇ ਕਵਰ ਚਿੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ।
ਮਾਧਿਅਮ: ਪੇਸਟਰ ਕਲਰ।
5. **ਧਰਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚਿੱਤਰਨ:** ਕਲਪਨਾ ਤੇ ਯਾਦ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਧਰਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚਿੱਤਰਨ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਖਤ, ਝੋਂਪੜੀ, ਪਹਾੜੀ ਮਕਾਨ, ਝੀਲ, ਦਰਿਆ, ਪਹਾੜ, ਪਿੰਡ, ਮਨੁੱਖ, ਬੱਦਲ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਆਦਿ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣੇ।
ਮਾਧਿਅਮ: ਪੇਸਟਲ, ਪੈਨਸਿਲ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਰੰਗ।

ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਮਾਪ: ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ $\frac{1}{4}$ ਭਾਗ (35 ਸੈਂ: ਮੀ: $\times$ 25 ਸੈਂ: ਮੀ:) ਹੈ।

ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੋਟ:- ਇਹ ਪੇਪਰ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹੀ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਪਰ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵੀ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕਰਕੇ ਨੰਬਰ ਸੂਚੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਵੇਗਾ।

SYLLABUS (ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ)

ਚਿੱਤਰਕਲਾ (ਭਾਗ-2)

ਸਮਾਂ: 4 ਘੰਟੇ

ਅੰਕ: 40

ਨੋਟ:- ਇਸ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 5 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੈੱਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

(ੳ) ਵਸਤੂ ਚਿੱਤਰਨ (ਮਾਡਲ ਡਰਾਈਂਗ) ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ 24 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ।

(ਅ) ਭਾਗ ਦੇ 4 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ 8-8 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ।

(ੳ) **ਵਸਤੂ ਚਿੱਤਰਨ (STILL LIFE) (ਜ਼ਰੂਰੀ)**

ਅੰਕ: 24

ਸਾਦਾ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਚਿੱਤਰਨ ਜੋ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਡਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੈੱਟ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਸੈੱਟ ਕੀਤੇ ਮਾਡਲ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਅਭਿਤਾਕਾਰ ਜਾਂ ਵਰਗਾਕਾਰ ਵਸਤੂ ਹੋਵੇ ਇਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦੋ ਗੋਲ ਵਸਤੂਆਂ ਰੱਖਕੇ ਚਿੱਤਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਕਿਤਾਬ ਉੱਤੇ ਸੇਬ ਅਤੇ ਗਲਾਸ, ਬਰੁਕ ਬਾਂਡ ਚਾਹ ਦੇ ਵਰਗਾਕਾਰ ਡੱਬੇ ਉੱਤੇ ਕੱਪ ਅਤੇ ਪਾਊਡਰ ਦਾ ਡੱਬਾ ਅਤੇ ਬੂਟਾਂ ਦੇ ਡੱਬੇ ਉੱਤੇ ਖਰਬੂਜਾ ਅਤੇ ਥਰਮਸ ਆਦਿ।

ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਮਾਪ: ਪੂਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ¼ ਭਾਗ (35 ਸੈਂ: ਮੀ: × 25 ਸੈਂ: ਮੀ:)

ਮਾਧਿਅਮ: ਪੇਸਟਲ, ਰੰਗਦਾਰ ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਕਾਲੀ ਪੈਨਸਿਲ।

ਨੋਟ: ਉਪਰੋਕਤ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਹਲਕੀ ਅਤੇ ਗੂੜ੍ਹੀ ਛਾਇਆ ਅਤੇ ਪਰਛਾਇਆ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇ।

(ਅ)1. ਸਕੈਚਿੰਗ ਅਤੇ ਬਣਾਵਟ

ਅੰਕ: 8

ਕਲਪਨਾਮਈ ਫਰੀਹੈਂਡ ਆਪਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ। ਜਿਵੇਂ: ਪਸ਼ੂ, ਪੰਛੀ, ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਆਮ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ।

ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਮਾਪ: ਪੂਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ¼ ਭਾਗ (35 ਸੈਂ: ਮੀ: × 25 ਸੈਂ: ਮੀ:)

ਮਾਧਿਅਮ: ਪੈਨਸਿਲ, ਪੇਸਟਲ, ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਰੰਗ।

2. ਧਰਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚਿੱਤਰਨ

ਅੰਕ: 8

ਕਲਪਨਾ ਤੇ ਯਾਦ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਧਰਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚਿੱਤਰਨ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਖਤ, ਝੋਂਪੜੀ, ਪਹਾੜੀ ਮਕਾਨ, ਝੀਲ, ਦਰਿਆ, ਪਹਾੜ, ਪਿੰਡ, ਮਨੁੱਖ, ਬੱਦਲ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਆਦਿ ਚਿੱਤਰੇ ਜਾਣ।

ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਮਾਪ: ਪੂਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ¼ ਭਾਗ (35 ਸੈਂ: ਮੀ: × 25 ਸੈਂ: ਮੀ:)

ਮਾਧਿਅਮ: ਪੈਨਸਿਲ, ਪੇਸਟਲ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਰੰਗ।

3. ਡਿਜ਼ਾਈਨ

ਅੰਕ: 8

ਜਿਉਮੈਟਰੀਕਲ ਅਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਵਰਗ, ਤਿਕੋਣ, ਆਇਤ, ਚੱਕਰ, ਅੱਧ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲਾਂ, ਪੱਤਿਆਂ, ਟਾਹਣੀਆਂ ਅਤੇ ਡੋਡੀਆਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ।

ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਮਾਪ: ਪੂਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ¼ ਭਾਗ (35 ਸੈਂ: ਮੀ: × 25 ਸੈਂ: ਮੀ:)

ਮਾਧਿਅਮ: ਪੇਸਟਰ ਰੰਗ।

4. ਪੇਸਟਰ ਅਤੇ ਲੇ-ਆਊਟ

ਅੰਕ: 8

I. **ਪੇਸਟਰ ਡਿਜ਼ਾਇਨਿੰਗ:**- ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ, ਸਿਹਤ, ਖੇਡਾਂ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਾਤਾਵਾਰਣ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਪੇਸਟਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ।

II. **ਲੇ-ਆਊਟ:**- ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰਾਂ (ਰਸਾਲਿਆਂ) ਦੇ ਕਵਰ ਚਿੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ।

ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਮਾਪ: ਪੂਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ¼ ਭਾਗ (35 ਸੈਂ: ਮੀ: × 25 ਸੈਂ: ਮੀ:)

ਮਾਧਿਅਮ: ਪੇਸਟਰ ਕਲਰ।

ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਸਵੀਂ
9. ਸੰਗੀਤ-ਗਾਇਨ

ਸਮਾਂ ਲਿਖਤੀ -3 ਘੰਟੇ
ਪ੍ਰਯੋਗੀ: 20 ਮਿੰਟ (ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ)

ਲਿਖਤੀ :-40 ਅੰਕ
ਪ੍ਰਯੋਗੀ :- 50 ਅੰਕ
ਸੀ.ਸੀ.ਈ. :-10 ਅੰਕ
ਕੁੱਲ :-100 ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ (ਲਿਖਤੀ)

1. ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 23 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ।

ਭਾਗ-1 ਵਿੱਚੋਂ 9 ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਪ੍ਰ. ਨੰ: 1-9) ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। **9×1=9 ਅੰਕ**

ਭਾਗ- 2 ਵਿੱਚੋਂ 10 ਸੰਖੇਪਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਪ੍ਰ. ਨੰ: 10-19) ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ 10 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 10-15 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। **7×3=21 ਅੰਕ**

ਭਾਗ-3 ਵਿੱਚੋਂ 4 ਨਿਬੰਧਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਪ੍ਰ. ਨੰ: 20-23) ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ 4 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 150-200 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। **5×2=10 ਅੰਕ**

ਭਾਗ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ	ਅੰਕ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ	ਭਾਗ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ		ਕੁੱਲ ਅੰਕ
			ਭਾਗ - ਓ	ਭਾਗ - ਅ	
ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	1 ਅੰਕ	9	5	4	9
ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	3 ਅੰਕ	10	6	4	21
ਨਿਬੰਧਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	5 ਅੰਕ	4	2	2	10
ਕੁੱਲ		23	13	10	40

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਲਿਖਤੀ
ਭਾਗ-ਓ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ

1. ਸਪਤਕ, ਚਲਸਵਰ, ਅਚਲ ਸਵਰ, ਅਲੰਕਾਰ, ਸ਼ਰੂਤੀ, ਠਾਅ, ਦੁਗਣ, ਵਕਰ ਸਵਰ, ਸਰਗਮ ਗੀਤ ਸਥਾਈ ਅੰਤਰਾ;
2. ਥਾਟ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੇ ਦਸ ਥਾਟ;
3. ਖਿਆਲ, ਛੋਟਾ ਖਿਆਲ, ਵੱਡਾ ਖਿਆਲ;
4. ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸਾਜ :- ਤਾਨਪੁਰਾ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਅੰਗ ਵਰਣਨ;

5. ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨਰਾਇਣ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੀ ਸੁਰਲਿਪੀ ਅਤੇ ਤਾਲ ਲਿਪੀ ਦਾ ਵਰਵਣ;
6. ਗੀਤ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ:- ਭਜਨ, ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਲੋਕ ਗੀਤ;
7. ਗਾਇਕ ਦੇ ਗੁਣ ਤੇ ਦੋਸ਼;
8. ਥਾਟ ਅਤੇ ਰਾਗ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਤੁਲਨਾ;
9. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਜ:- ਢੋਲ, ਢੋਲਕੀ, ਚਿਮਟਾ, ਅਲਗੋਜ਼ਾ, ਢੱਡ, ਸਾਰੰਗੀ, ਬਾਸੂਰੀ, ਕਾਟੋ, ਸੱਪ, ਘੜਾ, ਤੁੰਬੀ, ਨਗਾਰਾ, ਖੜਤਾਲ, ਡਫ਼ਲੀ
10. ਜੀਵਨੀ- ਤਾਨਸੇਨ;

ਭਾਗ-ਅ

1. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਭੁਪਾਲੀ, ਖਮਾਜ ਅਤੇ ਭੈਰਵ ਆਰੋਹ ਅਵਰੋਹ ਪਕੜ , ਛੋਟਾ/ ਵੱਡਾ ਖਿਆਲ ਸੁਰ ਲਿਪੀ ਸਹਿਤ;
2. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਤਾਲਾਂ- ਇਕ ਤਾਲ, ਰੂਪਕ , ਚੋਤਾਲ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸੁਰ ਲਿਪੀ;

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ (ਪ੍ਰਯੋਗੀ)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਟੋਲੀ ਵਿੱਚ 9 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਮੌਕੇ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਲਿਖਤੀ ਪੇਪਰ ਦੇ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

1. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਖਿਆਲ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾ ਸਮੇਤ ਗਾਇਨ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ 4 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਅੰਕ 10 ਹੋਣਗੇ।
2. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਦੀ ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਖਿਆਲ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾ ਸਮੇਤ ਗਾਇਨ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ 4 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਅੰਕ 10 ਹੋਣਗੇ।
3. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਤਾਲ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਾਲੀ ਦੇ ਕੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ 4 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਅੰਕ 10 ਹੋਣਗੇ।
4. ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੁਰਸੰਗਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਨੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ 4 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਅੰਕ 10 ਹੋਣਗੇ।
5. ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਭਜਨ, ਸ਼ਬਦ, ਲੋਕ ਗੀਤ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ 4 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਅੰਕ 10 ਹੋਣਗੇ।

ਕਿਰਿਆਤਮਕ (ਪਾਠਕ੍ਰਮ)

1. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਭੁਪਾਲੀ, ਖਮਾਜ ਅਤੇ ਭੈਰਵ ਆਰੋਹ ਅਵਰੋਹ ਪਕੜ , ਛੋਟਾ/ਵੱਡਾ ਖਿਆਲ ਅਲਾਪ , ਦੋ ਤਾਨਾਂ ਸਹਿਤ ;
2. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਤਾਲਾਂ- ਇਕ ਤਾਲ, ਰੂਪਕ , ਚੋਤਾਲ ਨੂੰ ਠਾਹ, ਦੁਗਣ ਲੋਅ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਾਲੀ ਦੇ ਕੇ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨਾ;
3. ਕਿਸੀ ਵੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਗੀਤ/ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਗੀਤ ਦਾ ਗਾਇਨ ਹਰਮੋਨੀਯਮ ਤੇ ਕਰਨਾ;
4. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ/ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਦਾ ਹਰਮੋਨੀਯਮ ਤੇ ਵਜਾ ਕੇ ਗਾਇਨ ਕਰਨਾ; (ਜਨ ਗਣ ਮਣ) (ਬੰਦੇ ਮਾਤਰਮ)

ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਗਾਇਨ (ਪੰਜਾਬੀ) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ।
2. ਗਾਇਨ (ਹਿੰਦੀ) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ।

ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਸਵੀਂ
10. ਸੰਗੀਤ ਵਾਦਨ

ਸਮਾਂ ਲਿਖਤੀ -3 ਘੰਟੇ
ਪ੍ਰਯੋਗੀ: 20 ਮਿੰਟ (ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ)

ਲਿਖਤੀ :-40 ਅੰਕ
ਪ੍ਰਯੋਗੀ :- 50 ਅੰਕ
ਸੀ.ਸੀ.ਈ. :-10 ਅੰਕ
ਕੁੱਲ :-100 ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ (ਲਿਖਤੀ)

1. ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 23 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ।

ਭਾਗ-1 ਵਿੱਚੋਂ 9 ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਪ੍ਰ. ਨੰ: 1-9) ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। **9×1=9 ਅੰਕ**

ਭਾਗ- 2 ਵਿੱਚੋਂ 10 ਸੰਖੇਪਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਪ੍ਰ. ਨੰ: 10-19) ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ 10 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 10-15 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। **7×3=21 ਅੰਕ**

ਭਾਗ-3 ਵਿੱਚੋਂ 4 ਨਿਬੰਧਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਪ੍ਰ. ਨੰ: 20-23) ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ 4 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 150-200 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। **5×2=10 ਅੰਕ**

ਭਾਗ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ	ਅੰਕ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ	ਭਾਗ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ		ਕੁੱਲ ਅੰਕ
			ਭਾਗ - ਓ	ਭਾਗ - ਅ	
ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	1 ਅੰਕ	9	5	4	9
ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	3 ਅੰਕ	10	6	4	21
ਨਿਬੰਧਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	5 ਅੰਕ	4	2	2	10
ਕੁੱਲ		23	13	10	40

ਪਾਠਕ੍ਰਮ (ਲਿਖਤੀ)

ਭਾਗ-ਓ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ

1. ਸਪਤਕ, ਚਲਸਵਰ, ਅਚਲ ਸਵਰ, ਅਲੰਕਾਰ, ਸ਼ਰੂਤੀ, ਠਾਅ, ਦੁਗਣ, ਵਕਰ ਸਵਰ, ਝਾਲਾ ਸਥਾਈ ਅੰਤਰਾ
2. ਥਾਟ, ਥਾਟ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੇ ਦਸ ਥਾਟ
3. ਤੋੜਾ, ਬਰਾਬਰ ਤੋੜਾ, ਦੁਗਣ ਦਾ ਤੋੜਾ।
4. ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸਾਜ :- ਸਿਤਾਰ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਅੰਗ ਵਰਣਨ;

5. ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨਰਾਇਣ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੀ ਸੁਰਲਿਪੀ ਅਤੇ ਤਾਲ ਲਿਪੀ ਦਾ ਵਰਵਣ;
6. ਗਤ ,ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ, ਰਜਾਖਾਨੀ ਗਤ;
7. ਵਾਦਿਕ ਦੇ ਗੁਣ ਤੇ ਦੋਸ਼
8. ਥਾਟ ਅਤੇ ਰਾਗ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਤੁਲਨਾ
9. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਜ; ਢੋਲ, ਢੋਲਕੀ, ਚਿਮਟਾ, ਅਲਗੋਜ਼ਾ, ਢੱਡ, ਸਾਰੰਗੀ, ਬਾਸੂਰੀ, ਕਾਟੋ, ਸੱਪ, ਘੜਾ, ਤੁੰਬੀ, ਨਗਾਰਾ,ਖੜਤਾਲ,ਡਫਲੀ
- 10.ਜੀਵਨੀ:- ਨਿਖਿਲ ਬੈਨਰਜੀ

ਭਾਗ-ਅ

1. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਭੁਪਾਲੀ, ਖਮਾਜ ਅਤੇ ਭੈਰਵ ਦੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਦੇ ਆਰੋਹ ਅਵਰੋਹ ਪਕੜ , ਰਜਾਖਾਨੀ ਜਾਂ ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ ਦੀ ਸੁਰਲਿਪੀ;
2. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਤਾਲਾਂ- ਇਕ ਤਾਲ, ਰੂਪਕ , ਚੋਤਾਲ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸੁਰ ਲਿਪੀ;

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ (ਪ੍ਰਯੋਗੀ)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਟੋਲੀ ਵਿੱਚ 9 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਮੌਕੇ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਲਿਖਤੀ ਪੇਪਰ ਦੇ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

1. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਖਿਆਲ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾ ਸਮੇਤ ਗਾਇਨ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ 4 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਅੰਕ 10 ਹੋਣਗੇ।
2. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਦੀ ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਖਿਆਲ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾ ਸਮੇਤ ਗਾਇਨ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ 4 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਅੰਕ 10 ਹੋਣਗੇ।
3. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਤਾਲ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਾਲੀ ਦੇ ਕੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ 4 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਅੰਕ 10 ਹੋਣਗੇ।
4. ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੁਰਸੰਗਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਨੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ 4 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਅੰਕ 10 ਹੋਣਗੇ।
5. ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਭਜਨ, ਸ਼ਬਦ, ਲੋਕ ਗੀਤ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ 4 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਅੰਕ 10 ਹੋਣਗੇ।

ਕਿਰਿਆਤਮਕ (ਪਾਠਕ੍ਰਮ)

1. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਭੁਪਾਲੀ, ਖਮਾਜ ਅਤੇ ਭੈਰਵ ਰਜਾਖਾਨੀ ਜਾਂ ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ ਆਰੋਹ ਅਵਰੋਹ ਪਕੜ , ਅਲਾਪ ਤੇ ਦੋ ਤੋੜਿਆ ਸਹਿਤ ;
2. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਤਾਲਾਂ- ਇਕ ਤਾਲ, ਰੂਪਕ , ਚੋਤਾਲ ਨੂੰ ਠਾਹ, ਦੁਗਣ ਲੋਅ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਾਲੀ ਦੇ ਕੇ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨਾ;
3. ਕਿਸੀ ਵੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਧੁਨ ਦਾ ਵਾਦਨ ਕਰਨਾ;
4. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦਾ ਸਿਤਾਰ ਤੇ ਵਾਦਨ ਕਰਨਾ;

ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਵਾਦਨ (ਪੰਜਾਬੀ) ਮੈਟਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ।
2. ਵਾਦਨ (ਹਿੰਦੀ) ਮੈਟਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ।

ਸ਼੍ਰੇਣੀ - ਦਸਵੀਂ
11. ਸੰਗੀਤ ਤਬਲਾ

ਸਮਾਂ ਲਿਖਤੀ - 3 ਘੰਟੇ
ਪ੍ਰਯੋਗੀ: 20 ਮਿੰਟ (ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ)

ਲਿਖਤੀ :- 40 ਅੰਕ
ਪ੍ਰਯੋਗੀ :- 50 ਅੰਕ
ਸੀ.ਸੀ.ਈ. :- 10 ਅੰਕ
ਕੁੱਲ :- 100 ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ (ਲਿਖਤੀ)

1. ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 23 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ।

2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ।

ਭਾਗ-1 ਵਿੱਚੋਂ 9 ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਪ੍ਰ. ਨੰ: 1-9) ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। **9×1=9 ਅੰਕ**

ਭਾਗ- 2 ਵਿੱਚੋਂ 10 ਸੰਖੇਪਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਪ੍ਰ. ਨੰ: 10-19) ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ 10 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 10-15 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। **7×3=21 ਅੰਕ**

ਭਾਗ-3 ਵਿੱਚੋਂ 4 ਨਿਬੰਧਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਪ੍ਰ. ਨੰ: 20-23) ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ 4 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 150-200 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। **5×2=10 ਅੰਕ**

ਭਾਗ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ	ਅੰਕ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ	ਭਾਗ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ		ਕੁੱਲ ਅੰਕ
			ਭਾਗ - ਓ	ਭਾਗ - ਅ	
ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	1 ਅੰਕ	9	5	4	9
ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	3 ਅੰਕ	10	6	4	21
ਨਿਬੰਧਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	5 ਅੰਕ	4	2	2	10
ਕੁੱਲ		23	13	10	40

ਪਾਠਕ੍ਰਮ (ਲਿਖਤੀ)

ਭਾਗ-ਓ

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਸਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ :

(ਓ) ਸਮ (ਵਿਸ਼ਮ ਗ੍ਰਹਿ, ਅਤੀਤ ਗ੍ਰਹਿ, ਅਨਾਗਤ ਗ੍ਰਹਿ) ਕਾਇਦਾ, ਪਲਟਾ, ਨਗਮਾ, ਉਠਾਣ।

(ਅ) ਤਬਲਾ ਸਾਜ ਮਿਲਾਉਣ ਦੇ ਨਿਯਮ।

(ੲ) ਤਬਲੇ ਅਤੇ ਪਖਾਵਜ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ।

- (ਸ) 1. ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਲੈਅ ਦਾ ਮਹੱਤਵ।   2. ਤਾਲ ਦਾ ਗਾਇਨ, ਵਾਦਨ ਅਤੇ ਨਰਿੱਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ।
- (ਹ) ਵਿਸ਼ਣੂ ਦਿਗੰਬਰ ਪਲੁਸਕਰ ਤਾਲ ਲਿਪੀ ਪੱਧਤੀ ਦੀ ਭਾਤਖੰਡੇ ਤਾਲ ਲਿਪੀ ਪੱਧਤੀ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ।
- (ਕ) ਜੀਵਨੀਆਂ :

1. ਉਸਤਾਦ ਮੀਆਂ ਕਾਦਰ ਬਖਸ਼।   2. ਉਸਤਾਦ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ।

ਭਾਗ-ਅ

2. ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਾਲਾਂ (ਤਿੰਨਤਾਲ, ਝਪਤਾਲ, ਇੱਕਤਾਲ) ਦੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ।
3. ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੁਗੁਣ ਸਹਿਤ ਤਾਲ ਲਿਪੀ ਲਿਖਣਾ।
4. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਣ, ਕਾਇਦੇ, ਪਲਟੇ, ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਤੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਸਹਿਤ ਲਿਪੀ ਬਧ ਕਰਨਾ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ (ਪ੍ਰਯੋਗੀ)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਟੋਲੀ ਵਿੱਚ 9 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਮੌਕੇ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਲਿਖਤੀ ਪੇਪਰ ਦੇ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

1. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਖਿਆਲ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾ ਸਮੇਤ ਗਾਇਨ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ 4 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਅੰਕ 10 ਹੋਣਗੇ।
2. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਦੀ ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਖਿਆਲ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾ ਸਮੇਤ ਗਾਇਨ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ 4 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਅੰਕ 10 ਹੋਣਗੇ।
3. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਤਾਲ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਾਲੀ ਦੇ ਕੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ 4 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਅੰਕ 10 ਹੋਣਗੇ।
4. ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੁਰਸੰਗਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਨੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ 4 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਅੰਕ 10 ਹੋਣਗੇ।
5. ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਭਜਨ, ਸ਼ਬਦ, ਲੋਕ ਗੀਤ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ 4 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਅੰਕ 10 ਹੋਣਗੇ।

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਤਬਲਾ (ਪ੍ਰਯੋਗੀ)

1. ਤਿੰਨਤਾਲ, ਝਪਤਾਲ, ਇੱਕਤਾਲ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੁਗੁਣ ਸਹਿਤ ਵਜਾਉਣਾ।
2. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਠਾਣ, ਦੋ ਕਾਇਦੇ ਪਲਟਿਆਂ ਅਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਸਮੇਤ, ਦੋ ਟੁਕੜੇ, ਇੱਕ ਪਰਨ ਦਾ ਵਾਦਨ।
3. ਝਪਤਾਲ, ਇੱਕਤਾਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦਾ ਵਿਲੰਬਤ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਵਾਦਨ।
4. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਾਲੀ ਦੇ ਕੇ ਕਾਇਦਿਆਂ, ਪਲਟਿਆਂ ਅਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਸਹਿਤ ਪੜ੍ਹਤ।
5. ਉਪਰੋਕਤ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਗਾਇਨ ਵਾਦਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤ।

ਸ਼੍ਰੇਣੀ - ਦਸਵੀਂ

12. ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਰੀਰਿਕ ਸਿੱਖਿਆ

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਥਿਊਰੀ ਭਾਗ-50 ਅੰਕ
ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਭਾਗ - 40 ਅੰਕ
ਸੀ.ਸੀ.ਈ - 10 ਅੰਕ
ਕੁੱਲ - 100 ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 23 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 10 ਤੱਕ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ, ਇਹ ਓਬਜੈਕਟਿਵ ਟਾਈਪ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 10 ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੱਕ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। **10×1=10 ਅੰਕ**
3. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 11 ਤੋਂ 15 ਤੱਕ ਦੋ- ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਪਗ 20 ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। **5×2=10 ਅੰਕ**
4. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 16 ਤੋਂ 20 ਤੱਕ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਪਗ 30 ਤੋਂ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। **5×3=15 ਅੰਕ**
5. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 21 ਤੋਂ 23 ਪੰਜ-ਪੰਜ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 5 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ 3 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। **3×5=15 ਅੰਕ**

ਪਾਠਕ੍ਰਮ (ਲਿਖਤੀ)

ਪਾਠ ਪਹਿਲਾ :- ਸਰੀਰਿਕ ਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਾਹ ਕਿਰਿਆ, ਲਹੂ ਚੱਕਰ, ਮਾਸ ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਮਲ ਨਿਕਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਪਾਠ ਦੂਜਾ:- ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ

ਪਾਠ ਤੀਜਾ:- ਯੋਗ

ਪਾਠ ਚੌਥਾ :- ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਤੇ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ (ਪ੍ਰਯੋਗੀ)

ਸਮਾਂ 4 ਘੰਟੇ

ਪ੍ਰਯੋਗੀ : 40 ਅੰਕ

ੳ) ਟਰੈਕ ਅਤੇ ਫੀਲਡ ਦੀ ਈਵੈਂਟਸ (ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ) ਹਰੇਕ ਈਵੈਂਟ ਦੇ 6 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ।

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਈਵੈਂਟਸ ਇੱਕ ਟਰੈਕ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫੀਲਡ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਟਰੈਕ ਈਵੈਂਟਸ :- 100 ਮੀਟਰ ਦੌੜ , 200 ਮੀਟਰ ਦੌੜ, 400 ਮੀਟਰ ਦੌੜ, 800 ਮੀਟਰ ਦੌੜ, 3000 ਮੀਟਰ ਦੌੜ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ 110 ਮੀਟਰ ਹਰਡਲ (ਹਰਡਲ ਦੀ ਉਚਾਈ 96.4 ਸੈ.ਮੀ. ਅਤੇ 10 ਹਰਡਲਾਂ), ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ 100 ਮੀਟਰ (ਹਰਡਲ ਦੀ ਉਚਾਈ 76.2 ਸੈ.ਮੀ.) ਅਤੇ 8 ਹਰਡਲਾਂ, 4×100 ਮੀਟਰ (ਲੜਕੀਆਂ ਵਾਸਤੇ) ਅਤੇ 4×100 ਮੀਟਰ (ਲੜਕੀਆਂ ਵਾਸਤੇ) ਰਿਲੇਅ ਦੌੜ **6 ਅੰਕ**

ਫੀਲਡ ਈਵੈਂਟਸ:- ਹੈਮਰ ਥਰੋ, ਡਿਸਕਸ ਥਰੋ, ਜੈਵਲਿਨ ਥਰੋ, ਸ਼ਾਟ ਪੁੱਟ, ਲੰਬੀ ਛਾਲ, ਉੱਚੀ ਛਾਲ, ਤੀਹਰੀ ਛਾਲ, ਪੋਲ ਵਾਲਟ **6 ਅੰਕ**

- ਅ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋਨੋਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਖੇਡ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਖੇਡ ਦੇ 5 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ।
ਖੇਡਾਂ (ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ)।
- ਗਰੁੱਪ 1.** ਹੈਂਡਬਾਲ, ਕਬੱਡੀ, ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ, ਟੇਬਲ ਟੈਨਿਸ, ਜਿਮਨਾਸਟਿਕ, ਫੁੱਟਬਾਲ। **5 ਅੰਕ**
- ਗਰੁੱਪ 2.** ਬਾਸਕਟਬਾਲ, ਯੋਗ, ਗਤਕਾ, ਵਾਲੀਬਾਲ, ਐਥਲੈਟਿਕਸ, ਸਰਕਲ ਕੱਬਡੀ। **5 ਅੰਕ**
- ਸ) ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤੀ (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 10 ਅੰਕ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧਤਾ	2 ਅੰਕ
ਜ਼ੋਨ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧਤਾ	4 ਅੰਕ
ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧਤਾ	6 ਅੰਕ
ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧਤਾ	8 ਅੰਕ
ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧਤਾ	10 ਅੰਕ
- ਹ) ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਕਾਪੀ, ਚਾਰਟ ਜਾਂ ਮਾਡਲ 3 ਅੰਕ
- ਕ) ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਉੱਤਰ 5 ਅੰਕ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਿੱਟ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨੋਟ :- ਸਮੂਹ ਸਰੀਰਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਅਲੱਗ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨੋਟ ਬੁੱਕ ਆਦਿ ਨਾ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ/ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਨੋਟ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਿਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।